

FUNDACJA SĄDECKA



Ocena Aktywności Gmin Sądeckich w 2009 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU



Nowy Sącz, listopad 2010

Ocena Aktywności Gmin Sądeczyny w 2009 r.

Skład zespołu:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz
2. dr Marek Reichel
3. dr Katarzyna Peter-Bombik
4. dr Piotr Lityński
5. mgr Natalia Jaśkiewicz
6. mgr Paweł Jurczak
7. mgr Monika Makowiecka
8. mgr Agnieszka Zwolenik

Wydawca:

Fundacja Sądecka
33-300 Nowy Sącz, ul. Głowackiego 34a
Telefony: 18 441 45 44, 18 441 00 11
Adres e-mail: biuro@fsns.pl

Projekt i redakcja wydawnictwa:

Bernadeta Waszkielewicz

Realizacja projektu:

Grzegorz Piechotka, Bernadeta Waszkielewicz, Justyna Wielgus

Opracowanie graficzne i skład:

IPRESS STUDIO

Druk:

Flexergis, Nowy Sącz

W publikacji wykorzystano teksty własne, a także treści i zdjęcia z portalu Sadeczanin.info oraz miesięcznika „Sądeczanin”

Nowy Sącz, listopad 2010

SPIS TREŚCI

Kilka słów od prezesa Fundacji Sądeckiej Zygmunta Berdychowskiego	5
Wstęp do publikacji	6
OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SĄDECCZYNY ZA ROK 2009	
I. Wprowadzenie – prof. Kudłacz	8
II. Uwagi wyjaśniające	9
III. Prezentacja wskaźników cząstkowych	11
IV. Uogólniona ocena aktywności gmin Sądeckich w 2009 r.	36
20-LECIE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA SĄDECCZYŹNIE. CO SIĘ UDAŁO ZDZIAŁAĆ PRZEZ DWIE DEKADY? JAKIE SĄ WYZWANIA PRZYSZŁOŚCI?	
Przełomowe lata regionu – od gondoli do obwodnicy	41
Sądeckich na tle Małopolski. Jak wypadają nasze gminy w rankingach	46
Sądeckich zawsze była aktywna, dziś doskonale wykorzystuje swe szanse – rozmowa ze starostą Janem Golonką	49
20 lat temu na Sądeckich...	57
Radni wszystkich sądeckich gmin, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci Nowego Sącza z ostatniego 20-lecia	62
Fundacja Sądecka – uczy, pomaga, promuje	79
SĄDECCZANIN, czyli gorące newsy, teraźniejszość, przyszłość ale też historia naszej „małej ojczyzny”	80

Szanowni Państwo,

Fundacja Sądecka ma zaszczyt przedstawić już drugą ocenę aktywności samorządów sądeckich, tym razem podsumowującą działania gmin w roku 2009. Celem tej oceny – dokonanej w oparciu o obiektywne kryteria, przeanalizowane przez zespół naukowców pod kierownictwem prof. Tadeusza Kudłacza – jest kreowanie fantastycznych wzorców do naśladowania, a przede wszystkim – docenienie ogromnych wysiłków gmin na rzecz poprawy warunków życia ich mieszkańców i wzrostu konkurencyjności naszych „małych ojczyzn”. Nie chcemy dzielić lokalnych społeczności, lecz afirmować wszystkie ich wysiłki i pokazywać, że wykorzystują swą energię z pożytkiem. To, że części samorządów w danym roku udaje się przebić swą dotychczasową aktywność, awansować w rankingu, jest impulsem do działań dla nas wszystkich.

Od początku swego powstania Fundacja Sądecka wspiera samorządy naszego regionu i życzliwie kibicuje ich działaniom. Teraz, wraz z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Nowym Sączu, dajemy nam wszystkim realne, bo doskonale zmierzone i przedstawione w tej publikacji, powody do dumy z sądeckich samorządów. Im samym dajemy dowody ich zaradności i kryteria, którymi mogą się kierować w dążeniu do jeszcze lepszego działania. Chcemy dostarczać taką ocenę co roku, w oparciu o coraz lepsze kryteria oceny, a jestem przekonany, że stanie się to naprawdę ważnym elementem budowy nowej jakości naszych samorządów.



Już dobrej, a wkrótce – jeszcze lepszej. Co widać po zmianach, jakie dokonały się przez rok w samorządach, a których jednym z czynników – mam nadzieję – była pierwsza ocena aktywności gmin dokonana na podstawie danych z roku 2008.

Dziękuję za ogromną pracę nad przygotowaniem kolejnej oceny pracownikom Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu. Dziękuję także wszystkim przedstawicielom samorządów za to, że są otwarci na próby podsumowania ich efektywności oraz że wyciągają z nich wnioski i wnoszą dzięki temu wiele dobrego do naszych „małych ojczyzn”.

Zygmunt Berdychowski

Prezes Fundacji Sądeckiej

W czołówce Muszyna, Chętniec, Krynica-Zdrój... Ale brawa dla wszystkich gmin Sądeckich!

W drugim rankingu aktywności gmin sądeckich nastąpiły ogromne zmiany. W końcowej ocenie, która wyłoniła szóstkę gmin najlepszych pod względem generowania dochodów, aktywności inwestycyjnej i dynamiki rozwoju, pozostała tylko jedna z czołówki samorządów Powiatu Nowosądeckiego 2008 roku: Krynica-Zdrój. Wedle danych za rok 2009 uplasowała się na trzecim miejscu.

Na czele rankingu stanęło Miasto i Gmina Uzdrawiskowa Muszyna. Jako drugi uplasował się Chętniec, któremu udało się m.in. mocno ograniczyć zadłużenie. Na miejscach od 4. do 6. uplasowały się kolejno gminy: Nawojowa, Gródek, Korzenna.

Jak podkreśla zespół naukowców pod kierownictwem prof. Tadeusza Kudłacza z Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, który dokonał ponownej oceny gmin z inicjatywy Fundacji Sądeckiej, we wszystkich tych gminach zaobserwowano znaczny wzrost aktywności. Na przykład wspomniany Chętniec awansował na 1. miejsce (2009 r.) aż z 6. pozycji (2008 rok) w module ocen „Generowanie dochodów”. A do czołówki tego kryterium dostały się – nieobecne w niej rok wcześniej – Gródek nad Dunajcem i Nowy Sącz (miejsca 4. i 6). W module „Aktywność inwestycyjna” gmina Nawojowa awansowała z 2. miejsca w rankingu za 2008 rok na miejsce 1 w obecnej klasyfikacji. Natomiast czołówkę gmin w ramach modułu „Dynamika” w prezentowanym rankingu tworzą jednostki, które w rankingu za 2008 rok nie dostały się do pierwszej szóstki. Poza Krynica-Zdrój, która utrzymała się wśród tych najdynamyczniejszych.

Widać więc, że wszystkie gminy Powiatu Nowosądeckiego wykonały w ostatnich latach ogromną pracę. Wykorzystują wszelkie szanse,

jakie daje jednostkom samorządu terytorialnego budżet państwa – na konkretne programy – a przede wszystkim środki europejskie, pozyskiwane teraz i wykorzystywane na niespotykaną dotąd skalę. Efekty tych działań doskonale widać już dziś, a z każdym rokiem będą odczuwalne coraz lepiej przez mieszkańców i wszystkich ludzi, których w swych gościnnych progach przyjmują gminy Sądeckie.

Obecny ranking gmin sądeckich, który oddajemy w Państwa ręce, jest dla nas wszystkich szczególnie ważny w tym roku, w którym obchodzimy 20-lecie demokratycznego samorządu terytorialnego w Polsce. 27 maja 1990 roku odbyły się pierwsze po II wojnie światowej wolne wybory do samorządu lokalnego w Polsce – władz gmin i miast. „Poprzez odrodzenie samorządu Polacy otrzymali prawo współdecydowania o swoich lokalnych, a później i regionalnych wspólnotach. Władzom lokalnym, znajdującym się najbliżej ludzi, przekazano wielką część odpowiedzialności za sprawy publiczne” – napisał Senat w rocznicowej uchwale. Izba obwołała 2010 Rokiem Demokracji Lokalnej. – Samorządy w ciągu dwudziestu lat – gminne, a także dwóch następnych szczebli – sprawdziły się jako dobry gospodarz swoich terenów, który dba o sprawy swoich mieszkańców, ale także ma perspektywę dobra ogólnopolskiego. Teraz samorząd sprawdza się w trudnej sytuacji powodziowej, więc można powiedzieć, że Polska demokratyczna stoi samorządem terytorialnym – chwalił aktywność władz lokalnych marszałek Senatu Bogdan Borusewicz.

W tej publikacji chcemy więc też krótko przypomnieć, co wydarzyło się na Sądecku 20 lat temu, jak zmienił się nasz region w ostatnich 2 dekadach i nakreślić kierunki, w które chcę iść obecne władze naszych „małych ojczyzn”.

FUNDACJA SĄDECKA

I. Wprowadzenie

Przedstawiamy Państwu kolejne opracowanie ujmujące analizę i ocenę aktywności Samorządów Sądeckich, tym razem za 2009 rok. Warto przypomnieć, że inicjatorem przedsięwzięcia jest Fundacja Sądecka, która w 2009 roku zwróciła się do Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu z propozycją przeprowadzenia analiz zmierzających do wyłonienia grupy liderów aktywności wśród gmin sądeckich. Analiza taka została przeprowadzona, ustalony został odpowiedni ranking osiągnięć, natomiast wyniki przedstawiono na spotkaniu samorządów w styczniu 2010 roku.

Niniejsza edycja oceny przeprowadzona została według identycznej metodyki, co poprzednio zastosowane podejście. Zmienione zostały jedynie źródła niezbędnych informacji. Zrezygnowano ze zwracania się bezpośrednio do gmin z prośbą o przygotowanie odpowiednich pakietów danych, gdyż z opinii wielu z nich wynikało, iż jest to sporym obciążeniem odpowiednich służb samorządowych. Tym razem Zespół przygotowujący analizy skorzystał z uprzejmości Kierownictwa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie, otrzymując komplet danych niezbędnych do przeprowadzenia przedmiotowej oceny. Mocnego podkreślenia wymaga kwestia obiektywności przeprowadzanych ocen. Mając to na uwadze, analizy oparto na prostych i jasno interpretowalnych wskaźnikach. Wszystkie wskaźniki zostały w całości ujęte w opracowaniu. Konieczne syntetyzowanie informacji szczegółowych przeprowadzono z wykorzystaniem powszechnie akceptowalnych i stosowanych w praktyce formuł. Nie mogą również budzić wątpliwości źródła informacji.

Zastosowany odpowiedni zestaw wskaźników pozwolił na ocenę w trzech kategoriach osiągnięć:

1. Generowanie dochodów.
2. Aktywność inwestycyjna.
3. Dynamika rozwoju, zwłaszcza z uwzględnieniem poprawy sytuacji finansowej.

Przedstawiona została również uogólniona ocena, odpowiednio agregująca trzy wymienione wyżej kategorie.

Pozytywne doświadczenia skłaniają nas do kontynuowania ocen aktywności Samorządów Sądeckich również w latach następnych. Zasadniczą przesłanką takiej inicjatywy jest chęć wyróżniania Samorządów, które w danym roku wykazywały się największą aktywnością i z tej racji wyróżnienie takie jest im należne. Zauważamy, że podjęta inicjatywa jest już z uznaniem przyjmowana przez wiele Samorządów. Wyrażamy nadzieję, że ugruntowując swoją praktykę w kolejnych latach, zostanie ona pozytywnie zaakceptowana przez Władze wszystkich Sądeckich Samorządów.

Bezpośrednie prace analityczne wykonał Zespół Młodych Pracowników Instytutu Ekonomicznego PWSZ w Nowym Sączu, kierowany przez dr Katarzynę Peter-Bombik, specjalistkę z zakresu finansów samorządowych. Stały nadzór nad przebiegiem prac sprawował dr Marek Reichel, Wicedyrektor Instytutu Ekonomicznego.

W tym miejscu chciałbym serdecznie podziękować Prezesowi Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie, mgr Januszowi Kotowi, za przychyłność do naszej inicjatywy i przekazanie odpowiednich informacji statystycznych.

**Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu
Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz**

II. Uwagi wyjaśniające

„Ocena aktywności gmin Sądeckich za 2009 rok” stanowi kontynuację opracowania przedstawiającego określone wskaźniki finansowe za rok 2008 dla 17 jednostek samorządu terytorialnego (gminy powiatu nowosądeckiego i Nowy Sącz). Jednostki te wraz z ich podstawowymi charakterystykami (liczba ludności, powierzchnia, status) zostały zaprezentowane w Tab.1.

Tab.1

Gminy Sądeckie – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status
1.	Chelmiec	25.890	11.197	gmina wiejska
2.	Gródek n/Dunajcem	9.118	8.819	
3.	Grybów	23.466	15.315	
4.	Kamionka Wielka	9.647	6.498	
5.	Korzenna	13.726	10.695	
6.	Łabowa	5.407	11.915	
7.	Łącko	15.388	13.295	
8.	Łososina Dolna	10.067	8.476	
9.	Nawojowa	7.989	5.021	
10.	Podegrodzie	12.015	6.473	
11.	Rytró	3.667	4.190	
12.	Krynica-Zdrój	16.856	14.513	gmina miejsko-wiejska
13.	Muszyna	11.469	14.144	
14.	Piwniczna-Zdrój	10.556	12.646	
15.	Stary Sącz	22.666	10.088	gmina miejska
16.	Grybów (miasto)	6.012	1.695	
17.	Nowy Sącz	84.709	5.758	miasto na prawach powiatu

* liczba ludności i obszar według danych GUS, dane za rok 2009 www.stat.gov.pl

Dane potrzebne do wyznaczenia wskaźników pozyskiwane były tym razem (dane za 2009 rok) bez udziału służb finansowych poszczególnych jednostek. Istotną rolę odegrała w tym procesie Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie, która – na wniosek zespołu przygotowującego opracowanie – przekazała informacje dotyczące określonych wielkości charakteryzujących sytuację finansową poszczególnych gmin za cztery kwartały roku 2009. Wydaje się słusznym poszerzenie w przyszłości spektrum kryteriów, jednakże na chwilę obecną – przede wszystkim ze względu na możliwości porównawcze – nie wprowadzono żadnych zmian w zakresie stosowanej metodologii, jak i w doborze wskaźników.

Tab.2

Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
6.	Wydatki majątkowe per capita
7.	Środki unijne per capita
8.	Wskaźnik samofinansowania
9.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
10.	Wskaźnik zadłużenia i wskaźnik obsługi zadłużenia
11.	Indywidualny wskaźnik zadłużenia (wersja zmodyfikowana)

źródło: opracowanie własne

Podobnie jak w roku wcześniejszym, porównanie sytuacji gmin Sądeckich bazuje na przeszło 10 wskaźnikach (Tab.2), które w dalszej części opracowania zostały szerzej omówione. Zaprezentowane zostały również wyniki uzyskane przez te jednostki samorządu w ramach poszczególnych wskaźników. Całość pracy zamyka uogólniona ocena aktywności gmin Sądeckich, pozwalająca na wskazanie grupy liderów za rok 2009. Warto podkreślić, iż zestawienia wyników zaprezentowane w opracowaniu – w ramach wskaźników branych pod uwagę przy ocenie uogólnionej – pokazują tylko 6 jednostek z najwyższymi lokatami w ramach każdego wskaźnika. Przedstawione w opracowaniu wskaźniki: samofinansowania, zadłużenia, obsługi zadłużenia oraz indywidualny wskaźnik zadłużenia dla wszystkich analizowanych gmin - nie zostały ujęte w ostatecznej ocenie. Niemniej jednak zaprezentowano je w celach informacyjnych.

III. Prezentacja wskaźników cząstkowych

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Nadwyżka operacyjna jest jednym z najważniejszych wskaźników obrazujących sytuację finansową jednostki samorządu terytorialnego. Stanowi ona różnicę pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi. Nadwyżka operacyjna w sposób dość precyzyjny określa, ile środków zostaje w kasie jednostki, po sfinansowaniu jej podstawowych potrzeb bieżących. Nie wykazuje ona przy tym środków pochodzących przykładowo z jednorazowej sprzedaży gruntu komunalnego, a jedynie regularne wpływy do budżetu, na które z dużym prawdopodobieństwem jednostka może liczyć także w kolejnych okresach.

W krótkiej perspektywie nadwyżka operacyjna jest najbardziej syntetyczną oceną kondycji finansowej samorządu, jej potencjału inwestycyjnego oraz zdolności kredytowej. Wielkość nadwyżki operacyjnej jest z reguły pozytywnie skorelowana z wielkością dochodów samorządu per capita, lecz nie jest to zależność o charakterze bezwarunkowym. Występowanie nadwyżki operacyjnej jest niewątpliwie zjawiskiem pozytywnym, chociaż samo jej pojawienie się nie przesądza o dobrej kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

W badaniu gmin Sądeckich wykorzystany został wskaźnik relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących. Uzyskane wyniki zaprezentowano w Tab.3.

Pierwsze miejsce z punktu widzenia kształtowania się relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących zajęła gmina Chełmiec. Należy – w przypadku tej gminy – pokreślić znaczący wzrost w stosunku do roku wcześniejszego, co odzwierciedla dynamika zmiany poziomu tego wskaźnika (2,07). Będąca w poprzednim roku, poza czołówką gmina Nawojowa, zajęła tym razem drugie miejsce, osiągając wskaźnik relacji nadwyżki do wydatków bieżących na poziomie 0,23. Również w tym przypadku, należy zwrócić uwagę na dużą dynamikę zmiany (1,92). Na trzecim miejscu znalazła się gmina Muszyna, osiągając wynik relacji na poziomie 0,22, czyli nieco większym niż w poprzednim roku.

Tab.3

Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Chełmiec	0,29	1.	Łabowa	3,00
2.	Nawojowa	0,23	2.	Chełmiec	2,07
3.	Muszyna	0,22	3.	Nawojowa	1,92
4.	Korzenna	0,18	4.	Grybów	1,29
	Gródek n/Dunajcem	0,18	5.	Korzenna	1,29
	Stary Sącz	0,18	6.	Muszyna	1,16
	Grybów	0,18			
	Podegrodzie	0,18			

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

*Dynamika w tej jak i wszystkich następnych tabelach liczona jest jako iloraz wielkości zjawiska w 2009 roku do wielkości roku poprzedniego (2008). Dane za rok 2008 uzyskane zostały w poszczególnych poddanych badaniu gminach

Warto zwrócić uwagę, iż będące poprzednio (2008) na pierwszym i drugim miejscu gminy Stary Sącz i Podegrodzie, zajęły tym razem czwarte miejsce, osiągając znacznie niższy poziom wskaźnika (0,18). Taki sam wynik (0,18) osiągnęły także gminy Gródek n/Dunajcem, Korzenna i Grybów.

Należy również dodać iż największą poprawę wartości poziomu wskaźnika uzyskała gmina Łabowa (3,0), która w zestawieniu nie zajęła miejsca w czołówce.

W związku z faktem, iż aż 5 gmin uzyskało taki sam wynik relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących, w zestawieniu (Tab.3) wykazano 8 a nie 6 jednostek.

2. Nadwyżka operacyjna per capita

Nadwyżka operacyjna jest postrzegana jako najlepszy wskaźnik oceny kondycji finansowej jednostki, w związku z tym analizie poddano również wielkość nadwyżki operacyjnej przypadającej na jednego mieszkańca. Wskaźnik ten wyraża się jako iloraz nadwyżki operacyjnej osiągniętej przez daną jednostkę samorządu i liczby jej mieszkańców. Wyższa wartość wskaźnika jest utożsamiana z korzystniejszą oceną sytuacji jednostki. Uzyskane wyniki zaprezentowano w Tab.4.

Tab.4

Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika (w zł)	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	737	1.	Łabowa	3,19
2.	Chelmiec	614	2.	Chelmiec	2,05
3.	Muszyna	486	3.	Nawojowa	1,70
4.	Nawojowa	427	4.	Krynica-Zdrój	1,56
5.	Korzenna	413	5.	Grybów	1,34
6.	Gródek n/Dunajcem	383	6.	Muszyna	1,29

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższy poziom nadwyżki operacyjnej w przeliczeniu na mieszkańca w roku 2009 wystąpił w gminie Krynica-Zdrój osiągając 737 zł. w poprzednim roku (2008) gmina Krynica-Zdrój zajęła drugą pozycję. Dynamika zmiany poziomu tego wskaźnika w przypadku tej gminy wyniosła 1,56. Kolejne miejsce zajęła gmina Chelmiec (614 zł), przy czym warto zauważyć, znaczącą dynamikę zmiany poziomu wskaźnika (2,05). Trzecie miejsce zajęła gmina Muszyna (486 zł). Czwarte, piąte i szóste miejsce zajęły kolejno gminy Nawojowa, Korzenna, Gródek n/Dunajcem.

Porównując wyniki za lata 2008 i 2009 należy podkreślić, iż grupa liderów znacząco się zmieniła. w grupie sześciu jednostek, które uzyskały najwyższy poziom wskaźnika w 2008 roku, w kolejnym roku tylko gminy Krynica-Zdrój i Muszyna poprawiły swoją pozycję (Krynica-Zdrój z miejsca drugiego na pierwsze oraz Muszyna z miejsca piątego na trzecie). Gródek n/Dunajcem w obydwu latach zajął szóstą pozycję. w roku 2009 do grupy liderów dołączyły natomiast nowe gminy, które w roku wcześniejszym były poza czołówką, odnotowując jednocześnie znaczące wzrosty poziomu tego wskaźnika, co odzwierciedla dynamika zmian.

Należy również dodać, że największą poprawę wartości wskaźnika (dynamika na poziomie 3,19), podobnie jak w przypadku analizy relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących, uzyskała gmina Łabowa.

**MIASTO I GMINA
UZDROWISKOWA**

MUSZYNA



historia

rekreacja

kultura

zdrowie

sport



Urząd Miasta i Gminy Uzdrawiskowej Muszyna
33-370 Muszyna, ul. Rynek 31
tel.: +48 (18) 4714009, fax: +48 (18) 4777921
gmina@muszyna.pl

www.muszyna.pl

Zdjęcia: F. Ogarek, R. Kosterkiewicz, UMIGU Muszyna

Najcenniejsze muszyńskie zabytki architektury, czyli ruiny zamku oraz podzamkowy zespół dworski, związane są z biskupami krakowskimi, bowiem w czasach swojej świetności budowle te pełniły funkcję rezydencji biskupów. Dzisiaj w Muszynie przywraca się dawny blask i splendor tym obiektom



ZREKONSTRUOWANY XIX - WIECZNY ZAJAZD W MUSZYNIĘ



FOT. TADEUSZ OGÓREK



▲ FRAGMENT KAFLA Z WYOBRAŻENIEM ORLA
◀ RUINY ZAMKU BISKUPÓW KRAKOWSKICH

Jedną z trzech zachowanych budowli podzamkowego zespołu dworskiego - XIX wieczny zajazd - została zrekonstruowana przy ul. Krzywej 1 w Muszynie i spełnia bardzo ważną rolę, jednak nie związaną z dawną funkcją karczmą. Przede wszystkim, w budynku mieści się Muzeum Regionalne Państwa Muszyńskiego z eksponatami związanymi z historią i etnografią Muszyny. Dobrze wyposażona sala konferencyjno-wystawowa pozwala na organizację cyklicznych wystaw twórców związanych z regionem muszyńskim oraz konferencji i spotkań, podczas których rodzić się będą pomysły na wspólne transgraniczne działania. Tym samym muzeum staje się miejscem, w którym stworzone zostaną idealne warunki do zachowywania i twórczego rozwijania wspólnego dziedzictwa kulturowego dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszaru pogranicza. Jest jeszcze jedna funkcja, ważna z punktu widzenia turysty, jaką spełniać będzie zajazd, a mianowicie siedziba centrum informacji turystycznej. Tak jak przed laty, przyjezdni w pierwszej kolejności korzystali z usług zajazdu, tak obecnie, turyści swoje pierwsze kroki ponownie kierować będą do zajazdu, tyle że pełni on dziś zupełnie inną rolę.

Badania archeologiczne na muszyńskim zamku prowadzone są od 2007 r. i mają na celu przede wszystkim ucytelnienie murów założenia. Tegoroczne prace koncentrowały się w zachodniej części założenia przy odsłanianiu budynku mieszkalnego, który ze względu na rozmiary i elementy wyposażenia można już chyba zaliczyć do grupy rezydencji biskupich. W trzech pomieszczeniach odsłoniętych w środkowej części zamku, zniszczonych przez pożar, zapewne w końcu XVI w. natrafiono na warstwy rozbitych cegieł (tzw. palcówek) oraz pokruszonej polepy konstrukcyjnej, z których pozyskano kilkadziesiąt fragmentów kafli płytowych, w tym wiele ułamków lic. Szczęśliwym trafem niektóre udało się w dużej części posklejać. Niestety i kafle ucierpiały w czasie pożaru. Piękne, różnokolorowe szkliwa, które zdobyły wiele lic stopiły się, a do powierzchni przywarła glina. Mimo to kafle zachwycają różnorodnością ornamentyki i poziomem wykonania. W jednym z odsłoniętych pomieszczeń, poniżej poziomu pokruszonej cegły i polepy natrafiono na rozsypisko spalonego zboża. W pobliżu odkryto połówkę kamienia żarnowego oraz kamień, w którym zaczęto wiercić otwór. Do innych interesujących znalezisk należą: szczytce do odlewania kulek, ozdobny zawias do drzwi, wielka kłódka oraz dwie monetki węgierskie z XV w.

W 2011 roku na wzgórzu wokół zamku oraz u jego podnóża powstanie Miejski Park Zdrojowy „Baszta”. Dwanaście hektarów zostanie tak zagospodarowanych, żeby przy zachowaniu charakteru parku zdrojowego zaoferować mieszkańcom, kuracjom i turystom wiele atrakcji zarówno leczniczo-uzdrowiskowych jak i turystyczno-rekreacyjnych.



FOT. ANDRZEJ KLIMKOWSKI



Zrewitalizowana dzielnica uzdrowiskowa Muszyny „Zapoprządzie” zachęca do spacerów o każdej porze. Główną promenadą spacerową, wzdłuż której została nasadzona atrakcyjna zieleń, można dojść do pijalni „Antoni”, a dalej niebieskim szlakiem do miejscowości Legnava na Słowacji. Przechadzając się oświetlonym traktem ciągnącym się wzdłuż wału przeciwpowodziowego można obserwować zmieniające się jesienią barwy otoczenia rzeki Poprad oraz widocznego tuż za nią rezerwatu lipowego „Obrożyska”. Z tego miejsca rozciąga się też doskonały widok na cały kompleks Centrum Rekreacyjno-Sportowego im. Waldemara Serwińskiego, czyli na atrakcyjne latem baseny rekreacyjne, amfiteatr, ścieżkę rowerowo-rolkową wiodącą pod wałem oraz plac zabaw. Spacerując po „Zapoprzedziu” można skorzystać z ustawionych stołów z naniesionymi szachownicami i planszą do popularnego „Chińczyka”, a ławeczki pozwalają w każdej chwili odpocząć. Na terenie „zagajnika” zmodernizowana i zadaszona została kapliczka, szczególnie chętnie odwiedzana w październiku i maju. Z kolei zimową porą „Zapoprządzie” zaprasza na oświetlone sztuczne lodowisko.

Muszyna

zaprasza na zimowe
szaleństwa



FOT. (2) ANDRZEJ KLIMKOWSKI



1 Stacja Narciarska Dwie Doliny Muszyna-Wierchomla
Szczawnik I - wyciąg krzesełkowy; Szczawnik II - wyciąg orczykowy

2 Wyciąg orczykowy - w pobliżu DW „Zosieńka” w Żegiestowie

3 Wyciąg orczykowy - przy OW „EDYTA” w Złockiem

4 Wyciąg orczykowy - obok cerkwi w Powroźniku

5 Sztuczne lodowisko
na Zapopradziu w Muszynie



III. Prezentacja wskaźników cząstkowych

3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Istotnym elementem niezależności i samodzielności, a tym samym czynnikiem determinującym w pewnym stopniu aktywność jednostek samorządu terytorialnego jest ich samowystarczalność finansowa. To, jakimi dochodami dysponuje dana gmina (zwłaszcza o charakterze własnym) zależy w znacznym stopniu od poziomu jej rozwoju. Gmina wykonuje bowiem nie tylko nałożone na nie zadania bieżące ale i rozwojowe. Niemniej jednak, aby zarówno jedno, jak i drugie mogły być realizowane, niezbędne są zasoby finansowe. Warto dodać, że jednostki samorządu terytorialnego podstawowego szczebla mają możliwość pewnego oddziaływania na wielkość pozyskiwanych dochodów własnych (przede wszystkim w obszarze mienia, jak i w ramach ograniczonego władztwa podatkowego), dlatego też to właśnie ta grupa dochodów jest niezmiernie istotna. Zasadniczo przyjmuje się, że im większy udział dochodów własnych w dochodach globalnych, tym łatwiejszy i bardziej przewidywalny staje się proces prognozowania budżetu i planowania działalności. Zwiększeniu dochodów własnych sprzyja wzrost lokalnej bazy ekonomicznej. Jest on możliwy do osiągnięcia głównie w wyniku realizacji inwestycji, rozwojowi już istniejącej działalności gospodarczej oraz mieszkalnictwa. Działania te dłuższym okresie czasu zwiększają bazę podatkową. Wysoki poziom dochodów własnych związany jest z relatywnie dużą ich stabilnością w czasie. To z kolei daje możliwość realizacji przedsięwzięć z zakresu zarządzania strategicznego i jest zjawiskiem korzystnym.

Ocena aktywności gmin Sądeckich za rok 2009 obejmuje między innymi badanie wielkości dochodów własnych odniesionej do dochodów ogółem oraz przeliczonej na liczbę mieszkańców. Obydwa wskaźniki traktowane są jako pomocne w procesie dokonywania oceny aktywności tych jednostek.

Gminy powiatu nowosądeckiego oraz miasto Nowy Sącz w 2009 roku (podobnie jak w roku 2008) pod względem udziału dochodów własnych w dochodach ogółem charakteryzowały się znaczącym zróżnicowaniem (Tab.5). Należy zauważyć, że w odniesieniu do wszystkich analizowanych jednostek samorządu wartość wskaźnika w badanym okresie mieściła się w przedziałach od 0,16 do 0,66.

Tab.5

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,66	1.	Gródek n/Dunajcem	1,42
2.	Nowy Sącz	0,46	2.	Krynica-Zdrój	1,22
3.	Chelmiec	0,37	3.	Chelmiec	1,16
	Muszyna	0,37	4.	Korzenna	1,14
5.	Piwniczna-Zdrój	0,31	5.	Łącko	1,07
6.	Rytko	0,30	6.	Nowy Sącz	1,05

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższe wartości wystąpiły w gminie Krynica-Zdrój, gdzie udział dochodów własnych w dochodach ogółem kształtował się na poziomie 0,66. Źródłami finansowania zadań tej gminy w przeważającej części były zatem środki własne. Na kolejnym miejscu uplasował się Nowy Sącz z równie wysokim wskaźnikiem. Blisko połowę dochodów tego miasta pozyskano bowiem z wewnętrznych źródeł. Wskazuje na to udział dochodów własnych w dochodach ogółem omawianej jednostki, który w analizowanym okresie wynosił 0,46. Stosunkowo niższym, aczkolwiek równie znaczącym wskaźnikiem (o 0,29 niższym od najwyższego) charakteryzowały się gminy: Chelmiec oraz Muszyna, których dochody pozyskane z własnych środków stanowiły 0,37 ogółu dochodów. Następne miejsca w klasyfikacji zajęły takie jednostki jak Piwniczna-Zdrój (0,31) oraz Rytko z minimalnie niższym wynikiem (0,30). Analiza dochodów własnych wykazała, że wszystkie wyróżnione gminy odznaczały się wysokim udziałem

środków własnych w tworzeniu dochodów tych jednostek, świadcząc o ich znacznej samodzielności finansowej.

Porównując kształtowanie się omawianego wskaźnika w odniesieniu do roku 2008, zauważyć można, że w obydwu latach był on najwyższy dla Krynicy-Zdroju. Co więcej, w 2009 roku zwiększył się o 0,12 w porównaniu do poprzedniego okresu, wzmacniając jednocześnie przewagę w klasyfikacji tej gminy nad pozostałymi jednostkami. Zmniejszył się natomiast udział środków własnych Muszyny (spadek o 0,08). „Ustąpiła” ona miejsca na rzecz Nowego Sącza, który z trzeciej pozycji w roku 2008 awansował na drugie miejsce w rankingu, pomimo, że wskaźnik dla tej jednostki zwiększył się jedynie o 0,02. Na uwagę zasługuje także gmina Chełmiec, której udział dochodów własnych ciągu roku co prawda zwiększył się nieznacznie (o 0,05), ale uplasował jednakże tę jednostkę na równorzędnej pozycji z Muszyną. Kolejne miejsce (o jedno niższe w odniesieniu do 2008 roku) zajęła Piwniczna-Zdrój (piątą pozycją w rankingu) a następnie Rytko, pomimo zmniejszenia wskaźnika udziału dochodów własnych tych gmin o 0,02 punkty procentowe.

Należy także nadmienić, iż udział środków własnych w tworzeniu dochodów ogółem wśród jednostek zajmujących miejsca od 1-6 wykazywał tendencję wzrostową z wyjątkiem trzech gmin, które odnotowały niewielkie zmniejszenie wskaźnika.

Analizując dynamikę wzrostu omawianego wskaźnika, w porównaniu do 2008 roku odnotowuje się znaczące różnice w zajmowanych przez jednostki pozycjach w rankingu. Zauważyć można, iż żadna gmina o najwyższych wskaźnikach przyrostu w roku 2008 nie znalazła się w gronie liderów w 2009 roku. Największy przyrost udziału dochodów własnych w dochodach ogółem odnotował Gródek n/Dunajcem (1,42). Przyrost ten nie był jednak wystarczający, by jednostka ta znalazła się w grupie liderów z punktu widzenia wielkości udziału dochodów własnych. Wysoki wskaźnik dynamiki odnotowała również Krynica-Zdrój (1,22), zajmując tym samym drugą pozycję, przede wszystkim ze względu na zwiększony (w odniesieniu do poprzedniego okresu) udział dochodów własnych. Na kolejnej, także znaczącej pozycji znalazła się gmina Chełmiec ze wskaźnikiem na poziomie 1,16 (wzrost o 0,02 punkty w porównaniu do roku 2008). W czołówce pod względem wskaźnika przyrostu znalazły się również Korzenna i Łącko. Niemniej jednak, stosunkowo niski udział dochodów własnych w dochodach ogółem okazał się niewystarczający, by zakwalifikować je do grupy liderów w rankingu. Na szóstej pozycji pod względem wskaźnika przyrostu uplasował się natomiast Nowy Sącz (1,05).

4. Dochody własne per capita

Dochody własne na mieszkańca są istotnym elementem oceny poziomu zamożności, jak i aktywności samorządów. Znacząco wpływają również na kształtowanie się tej grupy dochodów.

Analiza dochodów własnych gmin Sądeckich per capita (Tab.6) wykazała znaczne rozbieżności w wielkościach omawianego wskaźnika wśród 16 gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowy Sącz. Udział dochodów własnych na mieszkańca w 2009 roku mieścił się bowiem w przedziale 399 zł – 4.058 zł.

Tab.6

Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	4.058	1.	Krynica-Zdrój	1,89
2.	Nowy Sącz	1.816	2.	Gródek n/Dunajcem	1,39
3.	Muszyna	1.378	3.	Chełmiec	1,29
4.	Chełmiec	1.040	4.	Korzenna	1,16
5.	Piwniczna-Zdrój	814		Muszyna	1,16
6.	Łabowa	778	6.	Łącko	1,11

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Na szczególną uwagę pod względem wielkości dochodów własnych per capita, podobnie jak w 2008 roku, zasługuje gmina Krynica-Zdrój. Wielkość wskaźnika dla tej jednostki była najwyższa i wynosiła aż 4.058 zł. Kolejne pozycje, analogicznie do roku 2008 pod względem wielkości dochodów na

mieszkańca zajął Nowy Sącz z kwotą 1.816 zł oraz Muszyna, której wskaźnik dochodów własnych per capita był blisko 3 razy niższy od najwyższego, ale nadal znaczący (1.378 zł). Dalsze miejsca w klasyfikacji ze znacznie mniejszymi wskaźnikami zajęły takie gminy jak Chelmiec z kwotą 1.040 zł (zmiana lokaty o jedno miejsce w porównaniu z rokiem 2008), Piwniczna-Zdrój (814 zł – spadek o 2 zł, a tym samym o jedną pozycję w odniesieniu do roku poprzedniego) oraz Łabowa (786 zł), która po raz pierwszy pojawiła się w gronie liderów w rankingu w ramach omawianego wskaźnika.

Wyniki przeprowadzonej analizy dowodzą, że dochody własne na mieszkańca (nie tylko wśród wszystkich badanych 17 jednostek, ale również w gronie liderów) wykazują znaczne zróżnicowanie. Wskaźnik dochodów per capita w gminie, która pod tym względem zajęła pierwszą pozycję w rankingu, jest przeszło 5 razy wyższy od wskaźnika osiągniętego przez gminę, która zajęła szóstą lokatę a przeszło 10 razy większy w stosunku do wskaźnika najniższego spośród osiągniętych przez badane gminy. Warto podkreślić, że w roku wcześniejszym (2008) wśród liderów różnice te były znacznie mniejsze.

Dokonując analizy wielkości dochodów na jednego mieszkańca trzeba jednocześnie uwzględnić ich zmiany w czasie. Wśród wszystkich jednostek samorządu poddanych analizie odnotowuje się istotne rozbieżności w zajmowanych przez nie pozycjach w klasyfikacji. Podobnie, jak w roku 2008, gminą o najwyższym wskaźniku przyrostu była Krynica-Zdrój (1,89). Jest to równocześnie jedyna gmina, która nie zmieniła swojej pozycji w rankingu. Oznacza to, że zarówno udział dochodów własnych per capita, jak i ich przyrost był w tej jednostce najwyższy. Na drugiej pozycji z dynamiką wzrostu 1,39 uplasowała się gmina Gródek n/Dunajcem. Ze względu na stosunkowo niską wartość dochodów własnych na mieszkańca znalazła się ona poza grupą liderów w odniesieniu do wartości omawianego wskaźnika w badanym okresie. Kolejną pozycję w rankingu zajęła gmina Chelmiec ze wskaźnikiem przyrostu równym 1,29. Gmina ta awansowała w porównaniu do poprzedniego okresu o jedno miejsce (z czwartego), pomimo, że tempo zmian dla tej jednostki było niższe o 0,04 punkty procentowe w stosunku do roku 2008. Na taki rozkład miejsc miała zapewne wpływ niższa dynamika wzrostu dochodów własnych per capita innych badanych gmin. Na szczególną uwagę zasługują także gminy Korzenna (1,16) oraz Muszyna (1,16), które zajęły łącznie czwartą lokatę. Należy zaznaczyć, że te jednostki w kwestii tempa zmian w dochodach własnych na jednego mieszkańca awansowały w przeciwieństwie do poprzedniego roku do grupy liderów, podobnie jak znajdująca się na szóstej pozycji gmina Łącko ze wskaźnikiem przyrostu 1,11.

Wyniki analizy dynamiki pokazują jej istotność w ogólnej ocenie tendencji dochodów własnych per capita. Uwzględnienie wskaźników dynamiki pozwala bowiem na pokazanie tempa zmian dochodów w odniesieniu do przeszłości i rokowań kształtowania się ich w przyszłości. Ukazują jednocześnie szansę wzrostu zamożności mieszkańców tych gmin, które obecnie nie znajdują się w gronie liderów w rankingu.



Krynica-Zdrój otrzymała ponad 7,7 mln złotych na rozwój Uzdrawiska

Uroczyste podpisanie umów o dofinansowanie dwóch projektów inwestycyjnych pomiędzy Gminą Krynica-Zdrój a Samorządem Województwa Małopolskiego odbyło się w dniu 3 listopada 2010 r. o godz. 9.30 w Hotelu Prezydent. Umowy dotyczą dwóch projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na łączną kwotę wsparcia w wysokości 7 781 527,44 złotych, których realizacja rozpocznie się w 2011 r.: „Renowacja Deptaku w miejscowości uzdrowskiej Krynicy-Zdroju” oraz „Budowa Parku sportowo-rekreacyjnego - Czarny Potok”.



Wizualizacja pawilonu galeryjnego w ramach renowacji Deptaku

Projekt "Program wodno-ściekowy Gminy Krynica-Zdrój"



Całkowity koszt Projektu : 78 509 632, 23 zł
 Kwota wydatków kwalifikowanych: 64 598 416,86 zł
 Wartość dofinansowania z Unii europejskiej: 44 294 811,45 zł
 Kwota VAT, która podlega zwrotowi: 13 911 215 zł
 Planowany termin zakończenia projektu to listopad 2012
 Planowany termin zakończenia robót budowlanych:
 IV kwartał 2011 r.

Krynica-Zdrój zatrzymała Forum Ekonomiczne na 10 lat

Jubileuszowe XX Forum Ekonomiczne, które odbyło się w dniach 8-11 września 2010 r. było największym z dotychczasowych. W tym roku przyjechało ponad 2, 3 tys. gości z 48 krajów, co stanowi największą liczbę w historii. W sesji inauguracyjnej zatytułowanej "Europa po Traktacie Lizbońskim - strategia na przyszłość" obok Prezydenta Bronisława Komorowskiego i szefa Komisji Europejskiej Jose Manuela Barroso Barroso wzięli udział: Przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek oraz Prezydent Estonii Toomas Hendrik Ilves.

KRYNICA-ZDRÓJ

- wiodąca gmina w Małopolsce -

Krynica-Zdrój została miastem partnerskim Programu 1 Polskiego Radia i będzie nosić miano Górskiej Stolicy Radiowej Jedynki



Współpraca Programu 1 Polskiego Radia i Krynicy-Zdroju będzie obejmować szereg działań promocyjnych przy organizacji imprez artystyczno-rozrywkowych oraz sportowo-rekreacyjnych. Ponadto ma na celu promocje dorobku kulturalnego regionu i lokalnej społeczności, zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku w Polsce.

14-28 sierpnia Europejski Festiwal im. Jana Kiepury

Tego roku wyjątkowo ciekawy repertuar przyciągnął wielu gości do Krynicy-Zdroju



Krynica-Zdrój wiodącą gminą w Małopolsce



Krynica-Zdrój na 3 miejscu w Rankingu Gmin Małopolski 2010 przygotowanym przez Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji oraz w czołówce gmin w rankingach krajowych

III. Prezentacja wskaźników cząstkowych

5. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, w tym jak najbardziej gminy, dokonują określonych wydatków, których poziom oraz struktura zdeterminowane są w głównej mierze realizowanymi przez nie zadaniami. Wśród różnych kategoryzacji zadań gmin (zadania własne i zlecone, zadania jednostkowe, grupowe i powszechne) wskazać należy na niezmiernie istotny podział zadań, a mianowicie na zadania bieżące i inwestycyjne. Podział ten podkreśla przede wszystkim stosunek i podejmowane działania w odniesieniu do zasobów o charakterze trwałym (przykładowo budynków, urządzeń infrastruktury technicznej). Realizacja zadań bieżących oparta jest o wykorzystywanie istniejących zasobów w celu świadczenia usług publicznych i zaspakajania określonych potrzeb społeczności lokalnej. Zadania inwestycyjne natomiast koncentrują się na poszerzaniu lub odtwarzaniu posiadanej przez jednostkę bazy tych zasobów.

Związane z realizacją drugiej grupy zadań wydatki majątkowe stanowią szczególną grupę wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego. Ich realizacja związana jest w dużym stopniu z możliwościami finansowymi gmin, gdyż z posiadanych przez gminy zasobów pokrywane są w pierwszej kolejności wydatki bieżące.

Zasadniczo wysokość wydatków majątkowych (których udział w wydatkach ogółem traktowany jest często jako wyznacznik poziomu samodzielności finansowej danej jednostki) spotyka się z pozytywnym odbiorem, gdyż środki te są przeznaczane są na działania rozwojowe („dostrzegalne” dla mieszkańców). Nie można jednak przyjąć za pozytywne dążenia do maksymalizowania nakładów na inwestycje za wszelką cenę. Należy pamiętać, że wydatki majątkowe muszą być celowe, co oznacza iż powinny zapewniać lepsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy.

W przypadku gmin Sądeckich w roku 2009 udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (Tab.7) kształtował się na poziomie od 0,05 do 0,48. Dla porównania warto przypomnieć, że w roku 2008 udział ten kształtował się w węższym przedziale – od 0,07 do 0,36. Jak wynika z danych zawartych w Tab.7 w 2009 roku najwyższy wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem osiągnęła gmina Muszyna (0,48). Kolejne miejsce – z wielkością wskaźnika znacznie niższą w porównaniu do lidera – zajęła gmina Krynica-Zdrój (0,35). Należy równocześnie podkreślić, iż gmina ta w roku 2008 (w omawianej kategorii) znajdowała się na pierwszym miejscu. Następnie gminy to Nawojowa (0,30), Gródek n/Dunajcem (0,27), Chełmiec (0,25) oraz Stary Sącz (0,22).

Tab.7

Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	0,48	1.	Muszyna	2,53
2.	Krynica-Zdrój	0,35	2.	Chełmiec	2,27
3.	Nawojowa	0,30	3.	Nawojowa	1,50
4.	Gródek n/Dunajcem	0,27	4.	Grybów	1,33
5.	Chełmiec	0,25	5.	Korzenna	1,19
6.	Stary Sącz	0,22	6.	Nowy Sącz	1,08

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Biorąc pod uwagę dwa lata (2008, 2009) można stwierdzić, iż do grupy liderów w każdym z tych okresów należały takie gminy jak Krynica-Zdrój, Gródek n/Dunajcem oraz Stary Sącz.

Analizując dynamikę zmian analizowanego wskaźnika należy zauważyć, iż znaczący wzrost wystąpił w przypadku dwóch gmin, a mianowicie Muszyny oraz Chełmca.

6. Wydatki majątkowe (per capita)

Wskaźnik wydatków majątkowych per capita wyrażany jest jako iloraz wydatków majątkowych poniesionych przez daną jednostkę i liczby jej mieszkańców.

Analizując wskaźnik wydatków majątkowych per capita można zauważyć, iż w całej grupie badanych jednostek wskaźnik ten w roku 2009 przyjmował wartości z przedziału 119 zł do 2.442 zł. Dane zawarte w Tab.8 wskazują, iż największe wydatki majątkowe w przeliczeniu na mieszkańca w roku 2009 (podobnie jak w 2008) odnotowała gmina Krynica-Zdrój (2.442 zł). Drugą lokatę zajęła gmina Muszyna (2.041 zł), natomiast trzecią – gmina Nawojowa (811 zł), w przypadku której wielkość wskaźnika w porównaniu do lidera była niższa aż o 1.631 zł. Kolejne miejsca zajęły takie gminy jak Gródek n/Dunajcem (787 zł), Chełmiec (718 zł) oraz Łącko (588 zł).

Tab.8

Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	2.442	1.	Muszyna	4,31
2.	Muszyna	2.041	2.	Chełmiec	2,63
3.	Nawojowa	811	3.	Krynica-Zdrój	1,71
4.	Gródek n/Dunajcem	787	4.	Nawojowa	1,58
5.	Chełmiec	718	5.	Grybów	1,45
6.	Łącko	588	6.	Korzenna	1,23

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Warto zauważyć, iż wielkość wydatków majątkowych na mieszkańca w przypadku Krynicy-Zdroju (lidera rankingu) jest przeszło 4 razy większa niż w przypadku gminy zajmującej 6 lokatę, natomiast aż 20,5 razy – w odniesieniu do najniższego wskaźnika osiągniętego przez badane gminy.

Porównując wielkość wydatków na mieszkańca w latach 2008 i 2009 można stwierdzić, iż liderem niezmiennie jest gmina Krynica-Zdrój. Natomiast analizując dynamikę zmian tego wskaźnika na pierwszym miejscu znajduje się gmina Muszyna, która w roku 2008 znajdowała się na dalszym miejscu. Ponadto pojawiają się tu w pozycji liderów także takie jednostki jak Chełmiec, Krynica-Zdrój i Nawojowa.

ŁĄCKO

KRAINA TYSIĄCA SADÓW



Łącko, położone w kotlinie Beskidu Wyspowego i Beskidu Sądeckiego nad zlewem rzek Dunajec i Czarna Woda, otoczone lasami, należy do najpiękniejszych gmin Powiatu Nowosądeckiego i najstarszych osad w Małopolsce. Słynie zwłaszcza z upraw drzew owocowych (jabłonie, śliwy). Na wiosnę gdy nadchodzi moment ich rozkwitu, cała okolica zmienia się w bajeczną krainę.

MAMY BOGATĄ OFERTĘ TURYSTYCZNĄ

Gmina ma rozwiniętą bazę noclegową. W okolicach Łącka wyznaczono i oznakowano wiele ciekawych szlaków turystycznych (m. in. na Dzwonkówkę, Przehybę, Modyń, pasmo Radziejowej oraz atrakcyjny szlak „Kwitnącej Jabłoni”) oraz rowerowych, prowadzących przez Beskid Sądecki, Gorce i Beskid Wyspowy. Wartki nurt Dunajca i Czarnej Wody to raj dla wędkarzy, występują tu wszystkie gatunki ryb, zwłaszcza dorodne pstrągi i lipienie. Łącko słynie także z oryginalnej śliwowicy, którą wciąż cieszy się dużym zainteresowaniem.



IMPREZY KULTURALNE I SPORTOWE

Coroczną atrakcją w naszej gminie są: Święto Kwitnącej Jabłoni, odbywające się w maju w amfiteatrze leśnym na górze Jeżowej, oraz dzień Łąckiej Śliwowicy i Owocobrania. W Łącku zobaczyć można na co dzień autentyczny folklor górali białych. Znane są nasze zespoły „Małe Łącko”, „Górale Łąccy” a także Orkiestra Dęta im. T. Moryto. Dodatkową atrakcją jest sztuczny tor kajakowy zbudowany w korycie Dunajca w Zabrzeży.

GMINA PRĘŻNIE SIĘ ROZWIJA

W ostatnich latach na terenie gminy poczyniliśmy wiele inwestycji, które zbliżają nas do wymogów XXI wieku. Naszym priorytetowym zadaniem są remonty i odbudowa dróg gminnych, a także budowa wodociągów oraz kanalizacji burzowej i sanitarnej. Ponadto tylko w 2010 roku – dzięki środkom unijnym – przebudowaliśmy widownię na amfiteatrze oraz zbudowaliśmy park rekreacyjno – wypoczynkowy wraz z budynkiem poczekalni przy zajeździe autobusowym w centrum Łącka oraz kanalizację sanitarną Kiczni. Rozbudowujemy szkoły. W Jazowsku powstał „Orlik 2012”. Planujemy też budowę hali widowiskowo – sportowej w Łącku.

**SERDECZNIE ZAPRASZAMY
DO ODWIEDZENIA ŁĄCKA!**

Franciszek Młynarczyk
Wójt Gminy Łącko



IV. Prezentacja wskaźników cząstkowych

7. Środki unijne na mieszkańca

Jednostki samorządu terytorialnego coraz częściej korzystają ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, które dają im szansę na realizację większej ilości zadań. Główną korzyścią współfinansowania przedsięwzięć samorządowych przez Unię Europejską jest przede wszystkim możliwość pozyskania – istotnego w warunkach ograniczoności zasobów i stale rosnących potrzeb – dodatkowego źródła finansowania. By jednak otrzymać to wsparcie jednostki samorządu (jak i inni beneficjenci) muszą spełnić szereg warunków i postępować zgodnie z przyjętymi procedurami, między innymi w zakresie rozliczania poniesionych wydatków. Istotny element stanowi również tzw. wkład własny, który dla części, zwłaszcza niewielkich, jednostek może stanowić istotne ograniczenie. Niemniej jednak efekty możliwe do osiągnięcia z wykorzystaniem omawianych środków są znaczące, z czym wiąże się wzrost popularności tej formy.

Wykorzystany w badaniu wskaźnik środków unijnych per capita stanowi iloraz wysokości pozyskanych przez daną jednostkę samorządu szczebla podstawowego środków z Unii Europejskiej i liczby mieszkańców tej jednostki. Kształtowanie się wielkości badanego wskaźnika w roku 2009 prezentuje Tab. 9.

Dane zawarte w Tab.9 wskazują, że największe środki unijne w przeliczeniu na mieszkańca w roku 2009 udało się pozyskać gminie Muszyna (267zł). Wielkość ta dała gminie pozycję lidera. Warto w tym miejscu podkreślić fakt, iż w roku wcześniejszym (2008) gmina ta co prawda znalazła się w grupie liderów, ale zajmowała dopiero 6 lokatę. Kolejne miejsca zajęły takie gminy jak Stary Sącz (awans w stosunku do roku 2008), Nawojowa oraz Nowy Sącz (w przypadku tych dwóch jednostek odnotowano spadek w stosunku do roku 2008). Dwie ostatnie pozycje w grupie liderów zajęły gminy Korzenna oraz Łabowa, jednakże wielkości wskaźników dla tych gmin znacząco odbiegają od pozostałych gmin z czołówki. Warto podkreślić – zestawiając dane z roku 2008 i 2009 – iż gminy te do grupy liderów dołączyły dopiero w roku 2009 (w roku 2008 zajęły miejsca poza czołówką).

Tab.9

Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	267	1.	Podegrodzie	13,80
2.	Stary Sącz	190	2.	Muszyna	6,41
3.	Nawojowa	162	3.	Łabowa	4,80
4.	Nowy Sącz	93	4.	Grybów (miasto)	2,71
5.	Korzenna	48	5.	Stary Sącz	2,47
6.	Łabowa	28	6.	Korzenna	1,60

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując dynamikę zmian wskaźnika wydatków majątkowych per capita można zauważyć, iż pierwsze miejsce zajęła gmina Podegrodzie (w roku 2008 znalazła się poza czołówką). Wśród liderów znajdują się również takie gminy jak Muszyna i Łabowa (obie gminy także poza czołówką w roku 2008) oraz Grybów (miasto) Stary Sącz i Korzenna, które w roku 2008 również uzyskały wysokie lokaty.

8. Wskaźnik samofinansowania

Wskaźnik samofinansowania wyrażony jest jako udział nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych w wydatkach majątkowych poniesionych przez daną jednostkę. Wartość wskaźnika uzyskuje się obliczając iloraz sumy nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych do wartości wydatków majątkowych.

Wartość omawianego wskaźnika pozwala określić zdolność jednostki samorządu terytorialnego do samofinansowania swych przedsięwzięć, to znaczy informuje w jakim stopniu jednostka finansuje inwestycje środkami własnymi. Jeżeli wartość wskaźnika przyjmuje poziom równy 1 oznacza to, że gmina w całości może finansować swoje inwestycje ze środków własnych. Jeżeli wartość ta przekracza 1 wówczas wskazuje na poziom pozostających środków finansowych jednostki terytorialnej do wykorzystania na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych. Wartość wskaźnika mniejsza od 1 oznacza natomiast, że inwestycje finansowane są z zewnętrznych środków i wskazuje poziom finansowania inwestycji z własnych środków.

Tab.10

Wskaźnik samofinansowania i dynamika zmian w tym zakresie (układ alfabetyczny)

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,99	1.	Chełmiec	0,74
2.	Gródek n/Dunajcem	0,83	2.	Gródek n/Dunajcem	0,86
3.	Grybów	1,01	3.	Grybów	0,74
4.	Grybów (miasto)	0,77	4.	Grybów (miasto)	0,91
5.	Kamionka Wielka	0,95	5.	Kamionka Wielka	1,06
6.	Korzenna	1,09	6.	Korzenna	1,27
7.	Krynica-Zdrój	0,65	7.	Krynica-Zdrój	0,68
8.	Łabowa	2,25	8.	Łabowa	4,25
9.	Łącko	0,71	9.	Łącko	0,99
10.	Łososina Dolna	0,88	10.	Łososina Dolna	0,76
11.	Muszyna	0,75	11.	Muszyna	0,56
12.	Nawojowa	0,95	12.	Nawojowa	0,93
13.	Nowy Sącz	0,67	13.	Nowy Sącz	0,87
14.	Piwniczna-Zdrój	1,40	14.	Piwniczna-Zdrój	1,26
15.	Podegrodzie	1,18	15.	Podegrodzie	0,87
16.	Rytko	1,68	16.	Rytko	1,14
17.	Stary Sącz	1,30	17.	Stary Sącz	1,21

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Literatura przedmiotu w dwojaki sposób interpretuje wskaźnik samofinansowania jst. Według jednej z nich, im wyższy wynik daje relacja sumy dochodów majątkowych i nadwyżki operacyjnej do wydatków majątkowych, tym ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia jest niższe. Druga interpretacja wskazuje zaś, że wysoka wartość wskaźnika świadczy o niepełnym wykorzystaniu potencjału inwestycyjnego gmin. Problemy interpretacyjne omawianego wskaźnika wyrażające się w braku jednoznacznej jego wykładni, która mogłaby stanowić podstawę dla niniejszych analiz, skutkowały w poprzednim opracowaniu pominięciem wartości wskaźnika samofinansowania w końcowej ocenie gmin (więcej na temat interpretacji wskaźnika samofinansowania zawiera opracowanie za rok 2008). Także i w niniejszym opracowaniu wartości wskaźnika samofinansowania zostały zaprezentowane (Tab.10), lecz nie włączono ich do ostatecznej uogólnionej oceny gmin. w związku z powyższym, co także zostało zasygnalizowane na początku opracowania, zestawienie prezentuje wielkość wskaźnika dla wszystkich (17) poddanych badaniu gmin.

STARY SACZ

WWW.STARY.SACZ.PL

Perła Beskidu Zaprasza

Stary Sącz należy do najstarszych miast w Polsce. W średniowieczu był ważnym ośrodkiem na szlaku handlowym na Węgry. Obecnie jest członkiem Kapituły Najstarszych Miast i Miejscowości w Polsce, jest również wpisany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego na listę miast historycznych o doniosłym znaczeniu dla polskiej kultury.

Stary Sącz i jego okolice są niezwykle atrakcyjnym miejscem na turystycznej mapie Małopolski. Turystów przyciąga czyste środowisko naturalne, bogactwo świata roślin i zwierząt, piękne krajobrazy, ciekawa kultura, interesujące zabytki.

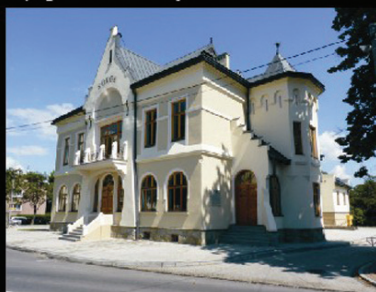
Najważniejsze imprezy kulturalne, wpływające na atrakcyjność oferty turystycznej Starego Sącza:

Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej Starosądecki Jarmark Rzemiosła Festiwal Fotografii „Widzi się” Międzynarodowy Plener Malarski

Zabytki: Zespół klasztorny klarysek. Składa się z kościoła pw. Św. Trójcy i św. Klary, kaplicy św. Kingi i budynków klasztornych. Kościół powstał w XIII-XIV wieku.

Układ urbanistyczny Starego Sącza z jednym z największych w Polsce średniowiecznych rynków. Wokół rynku znajdują się malownicze parterowe domki z podcieniami. Najcenniejszy z nich, tzw. „Dom na Dołkach”.

Kościół parafialny św. Elżbiety. Gotycki, murowany, przekształcony w latach 1647-1649.



Dane adresowe:

Urząd Miejski w Starym Sączu
ul. Stefana Batorego 25
33-340 Stary Sącz
Tel. 18 446 02 70
Fax. 18 446 02 73
gmina@stary.sacz.pl
www.stary.sacz.pl



SEZAM

SKARBNICA BIŻUTERII



*Bizuteria,
która zdobywa serca*

III. Prezentacja wskaźników cząstkowych

9. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Konstrukcja skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia bazuje na stosunku, który zachodzi pomiędzy poniesionymi przez daną jednostkę samorządu szczebla podstawowego wydatkami majątkowymi a wielkością jej wydatków na obsługę zadłużenia (wydatki na obsługę zadłużenia obejmują w szczególności: wydatki z tytułu oprocentowania i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, spłaty rat kapitałowych, spłaty oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez gminę poręczeniami i gwarancjami). Interpretacja wskaźnika w takiej postaci wskazuje, że wyższe wartości stanowią podstawę pozytywniejszej oceny aktywności danej jednostki.

Tab.11

Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,1500	1.	Muszyna	9,42
	Łososina Dolna	0,1500	2.	Łącko	2,75
3.	Nawojowa	0,1497	3.	Nowy Sącz	2,61
4.	Podegrodzie	0,1465	4.	Grybów (miasto)	2,52
	Stary Sącz	0,1465	5.	Rybro	2,29
6.	Chełmiec	0,1447	6.	Chełmiec	1,65

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Nietrudno zauważyć jednak zniekształcenie oceny, które związane jest ze stanem zadłużenia danej gminy. Oznacza to, że większa aktywność inwestycyjna może być następstwem niebezpiecznego poziomu zadłużenia. Uwzględniając powyższe przedstawiona wcześniej relacja została skorygowana wyrażeniem uwzględniającym poziom zadłużenia względem dopuszczalnych przez prawo 15% (Tab.11). Ze względu na nieznaczne różnice wartości wskaźnika uzyskane przez poszczególne jednostki w zestawieniu uwzględniono przybliżenie aż do 4 miejsc po przecinku.

10. Wskaźnik zadłużenia (60%) oraz wskaźnik obsługi długu (15%)

Opisane w tej części opracowania wskaźniki – podobnie jak wskaźnik samofinansowania – nie zostały włączone do ostatecznej oceny aktywności gmin Sądeckich. Ich prezentacja ma służyć jedynie celom informacyjnym w związku z czym w Tab.12-13 przyjęto prezentację wyników zgodnie kolejnością alfabetyczną.

Tab.12

Wskaźnik zadłużenia (układ alfabetyczny)

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika (w %)	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	13,18	1.	Chełmiec	0,68
2.	Gródek n/Dunajcem	14,63	2.	Gródek n/Dunajcem	1,36
3.	Grybów	0,00	3.	Grybów	-
4.	Grybów (miasto)	27,93	4.	Grybów (miasto)	1,22

5.	Kamionka Wielka	4,90
6.	Korzenna	6,78
7.	Krynica-Zdrój	25,10
8.	Łabowa	30,86
9.	Łącko	35,13
10.	Łososina Dolna	0,00
11.	Muszyna	31,45
12.	Nawojowa	0,42
13.	Nowy Sącz	21,34
14.	Piwniczna-Zdrój	3,53
15.	Podegrodzie	0,00
16.	Rytko	15,69
17.	Stary Sącz	3,57

5.	Kamionka Wielka	0,83
6.	Korzenna	0,88
7.	Krynica-Zdrój	2,08
8.	Łabowa	0,74
9.	Łącko	1,13
10.	Łososina Dolna	-
11.	Muszyna	1,15
12.	Nawojowa	0,00
13.	Nowy Sącz	1,11
14.	Piwniczna-Zdrój	0,67
15.	Podegrodzie	0,00
16.	Rytko	0,76
17.	Stary Sącz	0,67

źródło: własne opracowanie na podstawie danych uzyskanych z RIO.

„-” oznacza brak możliwości wyznaczenia dynamiki

Pojawienie się ograniczeń – wprowadzonych przez ustawodawcę – w zakresie poziomu całkowitego zadłużenia oraz poziomu dopuszczalnych wydatków na obsługę długu w danym roku budżetowym zmierzało zawsze do ustalenia wielkości „bezpiecznych” dla wszystkich jednostek. Warto podkreślić, iż ograniczenia te nie uwzględniały (i nadal nie uwzględniają) charakteru (oraz wielkości) jednostek samorządowych, jak również ich faktycznego potencjału ekonomicznego (co od roku 2014 ulegnie istotnym zmianom).

Tab.13

Wskaźnik obsługi długu i dynamika zmian w tym zakresie (układ alfabetyczny)

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika (w %)
1.	Chelmiec	3,50
2.	Gródek n/Dunajcem	4,67
3.	Grybów	0,00
4.	Grybów (miasto)	10,27
5.	Kamionka Wielka	1,92
6.	Korzenna	1,70
7.	Krynica-Zdrój	2,65
8.	Łabowa	4,92
9.	Łącko	10,09
10.	Łososina Dolna	0,00
11.	Muszyna	8,67
12.	Nawojowa	0,17
13.	Nowy Sącz	6,34
14.	Piwniczna-Zdrój	1,94
15.	Podegrodzie	2,21
16.	Rytko	5,47
17.	Stary Sącz	2,50

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	1,33
2.	Gródek n/Dunajcem	1,67
3.	Grybów	-
4.	Grybów (miasto)	1,25
5.	Kamionka Wielka	2,00
6.	Korzenna	1,00
7.	Krynica-Zdrój	1,00
8.	Łabowa	5,00
9.	Łącko	1,11
10.	Łososina Dolna	-
11.	Muszyna	0,75
12.	Nawojowa	-
13.	Nowy Sącz	0,86
14.	Piwniczna-Zdrój	0,67
15.	Podegrodzie	0,67
16.	Rytko	0,83
17.	Stary Sącz	0,67

źródło: własne opracowanie na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Maksymalny poziom wskaźnika zadłużenia dla wszystkich jednostek ustawowo określony został jako 60% ich dochodów. Równocześnie ustawodawca określił maksymalną wielkość środków, które w danym roku mogą zostać przeznaczone na spłatę rat kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych, odsetki od kredytów i pożyczek, jak również spłatę kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji. Wielkość ta na przestrzeni lat podlegała pewnym modyfikacjom (5%, 10%)

i obecnie (od przeszło 15 lat) kształtuje się na poziomie 15% planowanych dochodów budżetowych jednostki samorządu. Jak widać (Tab.12-13) w przypadku gmin Sądeckich wielkości omawianych wskaźników przyjmują wartości dosyć zróżnicowane, jednakże w zdecydowanej większości znacznie niższe od dopuszczalnych przez prawo limitów.

Dokonanie oceny badanych jednostek w kategoriach „lepszy–gorszy” z wykorzystaniem wskaźnika zadłużenia i obsługi długu praktycznie jest niemożliwe. Wynika to z faktu, że dopóki wielkość zadłużenia, jak i wydatków na obsługę długu, nie przekracza określonego przepisami poziomu, sytuacja oceniana jest jako dopuszczalna. Oczywiście w sytuacji zbliżania się omawianych relacji do poziomu „granicznego” podejmowane są pewne działania, jednak nawet znacząca wysokość każdego ze wskaźników nie może stanowić podstawy negatywnej oceny danej gminy na tle innych jednostek.



Aktywność Gminy Korzenna 2006-2010

Budowa dróg

To znak firmowy całej kadencji. W ciągu czterech lat wybudowano i wyremontowano więcej dróg niż w ciągu poprzednich 10 lat. W sumie powstało blisko 90 km nowych dróg i to jest osiągnięcie rekordowe nie tylko w skali gminy. Co roku budowano i remontowano kilkanaście, a czasem nawet ponad 20 km odcinków dróg.



Wodociągi

Ponad 1,6 milionów zł wydano w obecnej kadencji na inwestycje wodociągowo-kanalizacyjne. W efekcie dokuczliwy problem deficytu wody dający się we znaki zwłaszcza w okresie letnim, udało się w dużym stopniu opanować. Połączenie sieci z Sądeckimi Wodociągami zapewniło części mieszkańców stałe dostawy wody.



Oświata

Po latach niemocy wybudowano salę gimnastyczną w Koniuszowej. Zdezaktualizowaną dokumentację zastąpiono nową, po czym w szybkim tempie ruszyła budowa. Dziś uczniowie szkoły mają do dyspozycji porządną obiekt oferujący dobre warunki do uprawiania sportu.



Sport

W sprinterskim tempie dokonywały się zmiany dotyczące infrastruktury sportowej. Wśród najważniejszych inwestycji sportowych znalazł się kompleks sportowy „Orlik 2012” w Korzennie, który odbudowano już po zniszczeniach powodziowych oraz obiekt w Wojnarowej wybudowany w ramach programu „Orlik Plus”. Ponadto wybudowano boiska w Jasiennej, Miłkowej i Łyczanej.



Plany na kolejne lata

Wodociągi i kanalizacja

Ponad 18 milionów zł wynosi wartość opracowanego przez gminę projektu budowy kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków i rozbudową sieci wodociągowej. Pierwszy krok w kierunku rozpoczęcia budowy kanalizacji w gminie biegnącej od Wojnarowej poprzez Niecew, Korzenną do Trzycierza został postawiony. Dobrze przygotowany wniosek o dofinansowanie został wysoko oceniony i gmina otrzymała 8 milionów złotych wsparcia budżetu wojewódzkiego.



Sport

Do dyspozycji będzie niebawem sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Siedlcach. Gmina pozyskała na tę inwestycję prawie 3 mln złotych z budżetu województwa i budowa ruszyła bez zbędnej zwłoki. Jej finał nastąpi w przyszłym roku.



Obiekty użyteczności publicznej

W Korzennie wybudowana zostanie sala konferencyjna. Stanie się to dzięki powiększeniu obecnego obiektu Urzędu Gminy w Korzennie. Sala służyć będzie mieszkańcom jako miejsce organizowania imprez i uroczystości oficjalnych takich, jak na przykład jubileusz par małżeńskich.



SPÓŁKA AKCYJNA

33-322 Korzenna
Niecew 68
tel. 0-18 441 70 48
www.mobruk.pl



BUDOWA DRÓG BETONOWYCH

III. Prezentacja wskaźników cząstkowych

11. Indywidualny wskaźnik zadłużenia (zmodyfikowany)

Obowiązujące obecnie ustawa z 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych wprowadziła istotne zmiany w obszarze zarządzania zobowiązaniami jednostek samorządu terytorialnego, które w części obowiązywać zaczną dopiero od roku 2014. Dotyczy to między innymi zastosowania tzw. indywidualnego wskaźnika zadłużenia, pozwalającego na wyznaczenie „bezpiecznego” poziomu zadłużenia dla każdej jednostki z osobna. Pojawienie się tego wskaźnika ma na celu doprowadzić do uniezależnienia polityki samorządu w zakresie zaciągania zobowiązań od polityki zadłużenia prowadzonej przez państwo, jak również umożliwić jednostkom posiadającym wystarczający potencjał na bezpieczne zaciąganie większych zobowiązań.

Konstrukcja wskaźnika opiera się na uśrednieniu relacji określonych wielkości finansowych (takich jak dochody ogółem, dochody bieżące, dochody ze sprzedaży majątku, wydatki bieżące) charakteryzujących sytuację jednostki samorządu terytorialnego w trzech poprzedzających latach. w danym roku budżetowym organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie będzie mógł uchwalić budżetu jeżeli relacja pomiędzy wielkością zaplanowanych na ten rok wydatków na obsługę długu a dochodami ogółem będzie większa niż średnia arytmetyczna (z trzech wcześniejszych lat) relacji dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku i pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów ogółem.

Ze względu na ograniczony zakres danych (lata 2007-2009) pochodzących z badanych gmin oraz RIO, w Tab.14 zaprezentowano zmodyfikowaną wersję omawianego wskaźnika. Dla każdej z badanych jednostek określono „bezpieczny” indywidualny poziom zadłużenia (dla roku 2009) wykorzystując jednakże nie trzy, ale dwa wcześniejsze lata (2007-2008). Uzyskane wielkości zostały zestawione dla każdej gminy z wartościami obowiązującego obecnie wskaźnika obsługi długu (15%). z uwagi na złożoność zagadnienia, prezentacja tych wskaźników ma jedynie charakter informacyjny i nie została wykorzystana w ostatecznej ocenie. Wspominano bowiem wcześniej w opracowaniu o niejednorodnej interpretacji wyników w świetle przeprowadzonych badań.

Tab.14

Aktualny wskaźnik obsługi długu a zmodyfikowany indywidualny wskaźnik zadłużenia (układ alfabetyczny)

L.p.	Gmina	Wskaźnik obsługi długu (w %)	zmodyfikowany indywidualny wskaźnik zadłużenia (w %)
1.	Chełmiec	3,50	14,47
2.	Gródek n/Dunajcem	4,67	13,27
3.	Grybów	0,00	12,19
4.	Grybów (miasto)	10,27	9,49
5.	Kamionka Wielka	1,92	13,45
6.	Korzenna	1,70	12,80
7.	Krynica-Zdrój	2,65	14,00
8.	Łabowa	4,92	9,20
9.	Łącko	10,09	11,23
10.	Łososina Dolna	0,00	13,05
11.	Muszyna	8,67	16,99

12.	Nawojowa	0,17	10,27
13.	Nowy Sącz	6,34	8,82
14.	Piwniczna-Zdrój	1,94	7,59
15.	Podegrodzie	2,21	15,67
16.	Rytko	5,47	17,99
17.	Stary Sącz	2,50	24,28

źródło: opracowanie własne.



12. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach Sądeckich w latach 2007-2008

Tab.15 prezentuje zmiany na przestrzeni lat 2008-2009 przedstawionych w opracowaniu wskaźników, informując jednakże tylko o tym, czy dany wskaźnik w badanym okresie podlegał wzrostowi, spadkowi, czy też utrzymywał się na niezmiennym poziomie.

Tab.15

Zmiany wybranych wskaźników dla gmin Sądeckich w latach 2008-2009

Wskaźnik	Dynamika										Liczba korzystnych zmian
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Chełmiec	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↓	9
Gródek	•	↑	↑	↑	↓	↓	↓	↑	↓	↓	4
Grybów - g	•	↑	↓	↓	↑	↑	↑	B	•	•	4
Grybów - m	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↓	↓	2
Kamionka W.	↓	↓	•	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↓	2
Korzenna	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	•	9
Krynica-Zdrój	↓	↑	↑	↑	↓	↑	↓	↑	↓	•	5
Łabowa	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↑	↑	↑	↓	6
Łącko	↑	↑	↑	↑	↓	↓	↓	↑	↓	↓	5
Łososina D.	↓	↓	•	•	↓	↓	↓	B	•	↑	1
Muszyna	↑	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↑	↓	↑	8
Nawojowa	↑	↑	↓	↓	↑	↑	↓	↑	↑	↑	7
Nowy Sącz	↓	↓	↑	↑	↑	↑	↓	↑	↓	↑	6
Piwniczna -Z.	•	↑	↓	•	↓	↓	↓	↑	↑	↑	4
Podegrodzie	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↑	4
Rytko	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↑	4
Stary Sącz	↓	↓	•	↑	↓	↓	↑	↑	↑	↑	5
Liczba zmian	↑	6	10	6	9	6	7	9	15	9	8
	↓	8	7	8	6	11	10	8	-	6	6
	•	3	-	3	2	-	-	-	-	2	3
	B	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	1
Nadwyżka operacyjna per capita	2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	3
Dochody własne per capita	4
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	5
Wydatki inwestycyjne per capita	6
Środki unijne per capita	7
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	8
Wskaźnik zadłużenia	9
Wskaźnik obsługi zadłużenia	10
Zmiana korzystna	
Zmiana niekorzystna	
Brak zmiany	•
Zmiana nieokreślona	B

źródło: opracowanie własne.

Gmina Chełmiec



Odczuwam satysfakcję, że gmina Chełmiec została zaproszona do udziału w przygotowaniu rankingu gmin Sądeckizny pod kontem ich aktywności za 2009 rok. Miarą sukcesu są i pozostaną wszystkie inwestycje, które udało się nam wspólnie z Radą Gminy zrealizować. W tym miejscu chciałbym zamieścić podziękowanie dla klubu radnych Zgoda. Czternastu porządnym ludzi kierującym się rozsądkiem i dobrem Mieszkańców gminy, wspierało mnie radą i trafionymi pomysłami, a nieraz wyważoną krytyką, która doprowadziła do podjęcia, jak się okazywało, ostatecznie słusznych decyzji. Chciałbym aby następne cztery lata kadencji były równie skuteczne ale zdecydowanie mniej stresujące i nieangażujące w niepotrzebne spory.

Wójt Gminy Chełmiec
Bernard Stawiarski

Warto wiedzieć!

Gmina Chełmiec w latach 2007-2010 zmniejszyła zadłużenie z 16 mln zł na początek kadencji do 7 mln zł na koniec 2010 roku. Było to efektem prowadzonej racjonalnej gospodarki dzięki czemu wskaźnik zadłużenia gminy znajduje się na niskim poziomie. Taki stan rzeczy daje gminie bufor bezpieczeństwa pod względem finansowania dużych inwestycji infrastrukturalnych np. kanalizacji w sytuacji pozyskania przez gminę dotacji z unii europejskiej i konieczność wniesienia wkładu własnego.

Oprócz spadającego zadłużenia gmina Chełmiec w latach 2007 -2010 była w stanie przeznaczyć na inwestycje środki finansowe w kwocie blisko 100 mln zł. Udało się zrealizować budowę dwóch hal sportowych i 6 sal gimnastycznych za kwotę 25 mln zł, budowę blisko 100 km sieci wodociągowych za kwotę ponad 11 mln zł czy też budowę blisko 100 km dróg asfaltowych i betonowych za kwotę ponad 20 mln zł. To najważniejsze realizowane w latach 2007-2010 inwestycje – nie sposób wymienić wszystkich.

Na wysoki poziom realizowanych inwestycji z pewnością ogromne znaczenie odegrały pozyskane dotacje z unii europejskiej i ze środków krajowych oraz dochody z gminnej kopalni KSS Klęczany. W latach 2007-2010 udało się pozyskać dla gminy blisko 27 mln zł. Z roku na rok rosną dochody gminy z kopalni KSS Klęczany, które w roku 2010 mają wynieść prawie 5,9 mln zł. Łączne dochody gminy z kopalni za lata 2007-2010 wyniosą blisko 18 mln zł.

IV. Uogólniona ocena aktywności gmin Sądeckich w 2009 r.

Jak już zasygnalizowano na początku opracowania, metodologia przyjęta w opracowaniu uogólnionej oceny aktywności gmin Sądeckich w roku 2009 jest identyczna z zastosowaną do oceny gmin w roku wcześniejszym (2008). w ocenie tej wykorzystano ostatecznie następujące wskaźniki szczegółowe:

- a. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
- b. Nadwyżka operacyjna per capita
- c. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
- d. Dochody własne per capita
- e. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
- f. Wydatki majątkowe per capita
- g. Środki unijne per capita
- h. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia (w tekście opracowania przyporządkowano temu wskaźnikowi numer 9)

Pod uwagę brane były również wskaźniki dynamiki powyższych cech¹, będące przyrównaniem wartości otrzymanych dla 2009 roku z wartościami roku 2008. Poprawa wskaźnika traktowana może być bowiem jako osiągnięcie samorządu w rozważanym roku.

Wychodząc z potrzeby maksymalnej klarowności otrzymywanych wyników wskaźniki uogólnione zdecydowano wyznaczać w oparciu o najprostszą metodykę. Oceny uogólniające aktywność samorządów wyznaczano zatem jako sumy rang zajmowanych przez poszczególne gminy w odniesieniu do kolejno rozważanych wskaźników szczegółowych. Wyjątek stanowi moduł dotyczący dynamiki, w przypadku którego sumę punktów korygowano wskaźnikiem 4/7, tak aby każdy moduł miał tę samą siłę wpływu na ostateczne ustalenia.

Zdecydowano dokonać dwustopniowego uogólnienia. w ramach wymienionych wyżej cech łatwo dostrzec dwie podgrupy, z których jedna dotyczy wskaźników dochodowych (cechy nr 1-4) a druga wskaźników inwestycji (cechy nr 5-8). Jest również trzecia grupa obejmująca wskaźniki dynamiki odnoszące się do cech nr: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 (w sumie 7 oddzielnych wskaźników). w ten sposób powstały trzy moduły częściowo zagregowanych ocen. Są one prezentowane w Tab.16.

W świetle przedstawionego sposobu wyliczeń, warto zauważyć, że maksymalna wartość wskaźnika w ramach każdego modułu wynosi 68 (17 punktów x 4 wskaźniki szczegółowe).

¹ Dynamiki nie można było wyliczyć dla wskaźnika nr 7 (w odniesieniu do wszystkich 17 jednostek)

Tab.16

Oceny cząstkowe 3 modułów wskaźników

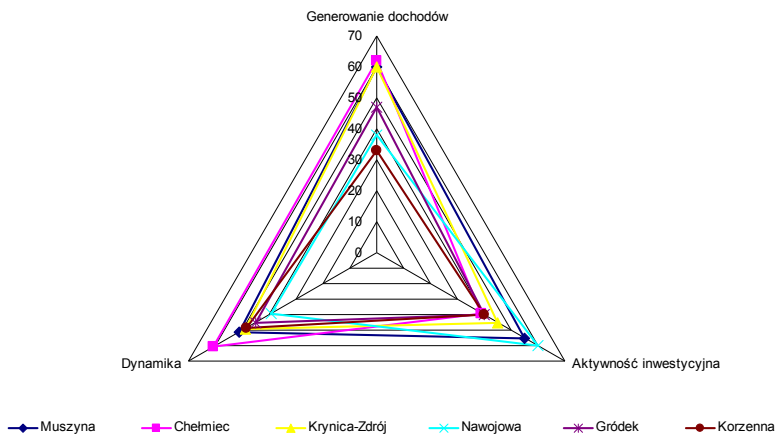
Lp.	Gmina	Generowanie dochodów	Lp.	Gmina	Aktywność inwestycyjna	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	62	1.	Nawojowa	60	1.	Chełmiec	61
2.	Krynica-Zdrój	60	2.	Muszyna	55	2.	Muszyna	51
	Muszyna	60	3.	Stary Sącz	52	3.	Krynica-Zdrój	49
4.	Gródek	47	4.	Krynica-Zdrój	45	5.	Korzenna	49
5.	Stary Sącz	41	5.	Gródek	40	6.	Gródek	45
6.	Nowy Sącz	39		Korzenna	40	6.	Grybów (gm. w.)	44

źródło: opracowanie własne.

Prezentowane wyżej zestawienia w ramach 3 modułów wskaźników odnieść można do analogicznych zestawień zamieszczonych w poprzedniej edycji badania, tj. „Oceny aktywności gmin Sądeckich w 2008 roku”.

Rys.1

Graficzna ilustracja komponentów oceny



źródło: opracowanie własne.

W odniesieniu do modułu „Generowanie dochodów” zaobserwowano awans gminy Chełmiec z 6 miejsca w rankingu (2008) na 1 miejsce w roku 2009. Również gminy Gródek n/Dunajcem i Nowy Sącz, nieobecne w czołówce rankingu za rok 2008, w bieżącym zestawieniu (2009) plasują się odpowiednio na miejscu 4 oraz 6. Ponadto, Krynica-Zdrój i Muszyna zajęły miejsca odpowiednio 2 oraz 3, podczas gdy w rankingu za rok 2008 sklasyfikowane zostały na miejscach 1 oraz 2.

Oceniając wyniki uzyskane w ramach modułu „Aktywność inwestycyjna”, gmina Nawojowa awansowała z 2 miejsca w rankingu za 2008 rok na miejsce 1 w obecnym. Bez zmian pozostał Stary Sącz, natomiast nieznacznym spadkiem charakteryzowały się takie gminy jak Krynica-Zdrój (z 1 miejsca na 4)

oraz Gródek n/Dunajcem (z 4 miejsca na 5). Pozostałe jednostki samorządu zaprezentowane w zestawieniu (Tab.16) nie były obecne w czołówce w roku 2008 roku w ramach analizowanego modułu.

Czołówkę gmin w ramach modułu „Dynamika” w prezentowanym rankingu tworzą jednostki, które w rankingu za 2008 rok nie zostały sklasyfikowane w pierwszej szóstce. Wyjątek stanowi Krynica-Zdrój, która w 2008 roku zajmowała 6 miejsce.

Tab.17 ujmuje ostateczne oceny aktywności samorządów. Są one prostą agregacją ocen w ramach trzech modułów wskaźników.

Tab. 17

Wskaźniki uogólnionej oceny aktywności samorządów

Lp.	GMINA	OCENA KOŃCOWA
1.	MUSZYNA	166
2.	CHEŁMIEC	162
3.	KRYNICA-ZDRÓJ	154
4.	NAWOJOWA	137
5.	GRÓDEK	132
6.	KORZENNA	122

źródło: opracowanie własne.

Podsumowując należy zwrócić uwagę, że w prezentowanym rankingu końcowym jedynie Krynica-Zdrój jest jednostką terytorialną, którą sklasyfikowano w czołówce w poprzednim rankingu (za rok 2008). Natomiast dla wszystkich pozostałych gminy, które zaprezentowano w Tab. 17, zaobserwowano znaczny wzrost aktywności, co ostatecznie przejawia się większymi wartościami oceny końcowej.

Gaz ziemny - czysta energia z wnętrza ziemi



Gaz ziemny to naturalne i czyste źródło energii pozyskiwane z głębi ziemi. Wykorzystując go w wielu obszarach codziennego życia przyczyniamy się do ochrony środowiska. Ta naturalna energia dostarczana jest do użytkowników indywidualnych i przemysłowych poprzez nowoczesną infrastrukturę złożoną ze stacji redukcyjno-pomiarowych, tłoczni i magazynów gazu oraz sieci gazociągów. Sieć dystrybucyjna Karpackiej Spółki Gazownictwa zasilana jest z importu i źródeł krajowych, które zabezpieczają ciągłość dostaw

na obszarze jej działania. Bogata infrastruktura gazowa obsługiwana jest przez wykwalifikowanych pracowników. Zakłady Gazownicze KSG zlokalizowane są w Jaśle, Jarosławiu, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Sandomierzu, Rzeszowie i Tarnowie.

Gaz ziemny - czysta energia z wnętrza ziemi.

ORGANIZUJEMY KURSY I SZKOLENIA:

- **OPERATORÓW MASZYN BUDOWLANYCH I DROGOWYCH kl. III i II**
 - Koparki jednoznaczyniowe, koparko-ładowarki, ładowarki, spycharki.
 - walce drogowe, zagęszczarki i ubijaki wibracyjne, przecinarki do nawierzchni dróg, maszyny do rozkładania mieszanek bitumicznych, betoniarki.
- **OPERATORÓW WÓZKÓW JEZDNIOWYCH I ŻURAWI WIEŻOWYCH**
- **ZAWODOWE DLA KIEROWCÓW wykonujących transport drogowy rzeczy i osób:**
 - ADR – przewóz materiałów niebezpiecznych
 - Szkolenie okresowe
 - Kwalifikacja wstępna i wstępna przyspieszona
 - Czas pracy kierowców
- **PRAWO JAZDY KAT. „B” i „C”**
- **INSTRUKTOR NAUKI JAZDY – wszystkie kategorie**
- **CERTYFIKAT KOMPETANCJI ZAWODOWYCH PRZEWOŹNIKA**
- **BHP – wszystkie stopnie**
- **BHP – zatrudnionych w górnictwie odkrywkowym**
- **OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA**

W OŚRODKU ZNAJDUJE SIĘ
PRACOWNIA PSYCHOLOGICZNA
BADANIA PSYCHOLOGICZNA DLA KIEROWCÓW I OPERATORÓW

MOŻLIWOŚĆ ZAKWATEROWANIA I WYŻYWIENIA W **HOTELU** LITWIŃSKI**
(zniżki dla kursantów)

AKREDYTOWANY OŚRODEK SZKOLENIOWY

33-312 TĘGOBORZE 336

www.szkolenia.litwinski.pl

e-mail: marketing@litwinski.pl

TEL. 18 444-90-25 KOM. 601 485 336 KOM. 601 507 496

Przełomowe lata regionu – od gondoli do obwodnicy

Zmiany, jakie zaszły na Sądeckczyźnie w ostatnich dwóch dekadach, to ogromny skok cywilizacyjny



FOT. GAJA

Wmurowanie kamienia węgielnego – Miasteczko Multimedialne

Już pierwsza kadencja demokratycznego samorządu terytorialnego (wybranego w 1990 roku) przyniosła znaczące inwestycje, takie jak budowa oczyszczalni ścieków w Wielopolu, niezmiernie istotnej dla czystości wód Jeziora Rożnowskiego, czy oddany do użytku 22 stycznia 1994 r. nowy most na Kamienicy, który wraz z obwodnicą w kierunku osiedli Gorzków i Wojska Polskiego na pewien czas odciążył Nowy Sącz od ogromnego ruchu samochodowego. Udało się też przeprowadzić małą prywatyzację handlu oraz restrukturyzację MPGKiM.

Doskonałym przykładem skoku z początku transformacji był Stary Sącz i jego okolice: pod koniec lat 80. były białą plamą na mapie gazyfikacyjnej Sądeckczyzny, a w spisie telefonów województwa nowosądeckiego z 1987 r. nie ma ani jednego telefonu w Gaboniu, Popowicach, Przysietnicy, Skrudzinie czy Woli Kroguleckiej,

a w obu Moszczenicach widniało zaledwie 17 prywatnych abonentów. W 1991 r. gmina była telefonizowana w 7 proc., a w 1993 – w 13 proc. Dziś praktycznie w 100 proc.

Z ambicjami na stolicę turystyki biznesowej

Każda gmina podejmuje decyzje o przełomowym dla niej znaczeniu. Takie, jaką dla Krynicy-Zdroju i okolic było otwarcie samorządów na budowę kolei gondolowej na Jaworzynę, a potem – krzeselka w Wierchomli (gmina Piwniczna-Zdrój). Uczyniło to te tereny mekką polskich narciarzy i z roku na rok ośrodki zwiększają swą atrakcyjność, przyciągając coraz więcej turystów. Rozpoczęto nawet poszukiwania wód geotermalnych, licząc na zbudowanie basenów koło stacji kolejki gondolowej, na wzór geotermalnych atrakcji słowackich czy tatrzańskich.

Nie do przecenienia jest rola, jaką dla regionu odegrało powstanie i rozwój Forum Ekonomicznego, Wyższej Szkoły Biznesu – National Louis University czy Jesiennego Festiwalu Teatralnego. Każda z tych inicjatyw przyciąga na Sądecką elitę ekonomiczno-polityczną Europy, polską elitę naukową czy artystyczną i kulturalną. Choć wspomniane imprezy nie są dziełami samorządów, jednak bez ich wsparcia i sprzyjających decyzji by się nie rozwinęły na tym terenie. Czego doskonałym przykładem jest Forum Ekonomiczne i rozpoczęty w tym roku Festiwal Biegowy – o organizację tych imprez zabiegały samorządy z całej Polski, a pozostały ona w Krynicy-Zdroju tylko dzięki wspólnym wysiłkom samorządu wojewódzkiego i gminnego. I to właśnie ta impreza wymusza na samorządach zaangażowanie – na razie głównie w formie wyrażonej woli – w budowę nowoczesnego centrum kongresowego, które może rozwinąć Sądecką jako jeden z najważniejszych w Polsce ośrodków turystyki biznesowej.

Na podniesienie walorów turystycznych i inwestycyjnych regionu wpływa budowa kompleksów rekreacyjno sportowych, jak np. basenów w Muszynie czy planowanych parków wodnych w Piwnicznej, Czarnym Potoku i Starym Sączu. Również rewitalizacja i przebudowa miejsc takich, jak Sucha Dolina albo krynicki Deptak. A także tworzenie przez samorządy wyższych szczebli szlaków turystycznych – np. architektury drewnianej, zielny, śliwkowy etc.



FOT. PG

Kolej gondolowa na Jaworzynie Krynickiej

Największa inwestycja Małopolski

Oczywiście warunkiem przyciągnięcia turystów i inwestorów jest dobra infrastruktura. Dzięki pomocy europejskiej, w regionie odnawia się, przebudowuje i buduje nowe drogi, choć po kolejnych powodziach powstają ogromne problemy, jak np. zarwana droga do Krynicy-Zdroju czy most kolejowy na Popradzie. Powstają obwodnice miast, niestety najważniejsza – wokół Nowego Sącza – ciągle jest w budowie czy wręcz w fazie planów.



Kompleks odkrytych basenów na Zapopradzie w Muszynie

Dość szybko, także dzięki dotacjom, powstają natomiast sieci wodociągowe i kanalizacyjne. Niektóre są dla gmin inwestycjami dziesięciolecia, jak np. rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Grybowie (wartość inwestycji 12 mln zł, z czego 8 mln zł stanowi dofinansowanie).

We wrześniu nastąpiło pierwsze wbicie łopat przez przedstawicieli gmin Nawojowa, Stary Sącz, Kamionka i Nowy Sącz oraz firm budowlanych pod największą inwestycję na Sądecku i jedną z największych w kraju: „Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej miasta Nowego Sącza z przyległymi terenami gmin sąsiednich”. Koszt budowy to ponad 335 mln zł. Połowę tej sumy wynosi dofinansowanie w Unii Europejskiej

– W ramach inwestycji zmodernizowany będzie Zakład Uzdatniania Wody w Starym Sączu. Powstanie 2 km sieci wodociągowej i 8 km sieci kanalizacyjnej w stolicy powiatu. To w sumie 70 km sieci wodociągowej, w tym budowa dwóch pompowni, 3 hydroformi oraz 2 zbiorników wyrównawczych. Będzie także wybudowanych 174 km kanalizacji sanitarnej wraz z 47 pompowniami, itd. Ta inwestycja oznacza, że blisko 19 tysięcy mieszkańców Sądeckich będzie miało dostęp do sieci kanalizacyjnej, a prawie 8000 ludzi skorzysta z dostaw wody o wysokiej jakości. Nasza inwestycja, która będzie realizowana na terenie 4 gmin, ma także ogromny wpływ na środowisko – wyliczał Janusz Adamek, prezes Zarządu „Sądeckie Wodociągi” Sp. z o.o.

W pierwszym etapie robotami będą objęte: os. Zawada – Brzeziny, Błonia, Jamnica, os. Jana Pawła II w Starym Sączu, Helena, rejon ul. Granicznej, Flisaków, Biegonice, Kaduk, Łazy Biegonickie i Cyganowice. Budowana będzie także magistrała dosyłowa do zbiornika „Zawada”, kolektor sanitarny Stary Sącz – Nowy Sącz oraz zbiornik wyrównawczy „Poreba”. Ten etap inwestycji ma się zakończyć pod koniec przyszłego roku.

Zdrowie, oświata, Orliki i smart gridy

Na Sądecku na modernizację służby zdrowia w latach 2007-09 powiat pozyskał 2,5 mln zł. Poważną inwestycją będzie też modernizacja szpitala w Krynicy-Zdroju – jej koszt to 12,7 mln zł, pozyskano na ten cel 7,6 mln zł dotacji. Budowany jest też Ośrodek Onkologiczny przy Szpitalu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Nowym Sączu (ok. 25 mln zł).

Województwo Marszałkowskie wyliczyło, że tylko w 2009 r. dzięki UE na Sądecku realizowano inwestycje o wartości 300 mln zł. Ta kwota nie uwzględnia pieniędzy na kanalizację i wodociągi oraz tych z Programu Kapitał Ludzkiego. To niebывале ożywienie pod względem wykorzystywania dotacji unijnych plasuje Małopolskę w pierwszej trójce w kraju.

W ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na tzw. liście indykatywnej znalazły się m.in. takie projekty, jak: bu-



Krynica-Zdrój – wystawa „Największe Inwestycje Małopolski”



We wrześniu nastąpiło pierwsze wbicie łopat przez przedstawicieli gmin Nawojowa, Stary Sącz, Kamionka i Nowy Sącz oraz firm budowlanych pod największą inwestycje na Sądecku i jedną z największych w kraju: „Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej miasta Nowego Sącza z przyległymi terenami gmin sąsiednich”.

dowa Instytutu Kultury Fizycznej Państwowej Wyższej Szkoły (27,5 mln zł), wspomniany Ośrodek Onkologiczny przy nowosądeckim szpitalu (25 mln zł), obwodnica Podegrodzia (43 mln zł), rekultywacja zbiorników wodnych Czchów-Rożnów (34 mln zł), obwodnica zachodnia Nowego Sącza, połączenie Brzeznej z drogą krajową nr 28 (39 mln zł).

Do tego dochodzi całe mnóstwo środków z innych „szufladek” unijnych i państwowych funduszy, z których korzystają samorządy (od wojewódzkiego, poprzez powiatowe po gminne) i różne organizacje oraz instytucje. W ostatnich dwóch latach w regionie powstało na przykład wiele boisk wielofunkcyjnych i Orlików. W ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” na Sądecku, w Limanowskim i Gorlickim wybudowano ok. 20 obiektów i drugie tyle w ramach przedsięwzięcia „Orlik Plus”. A być może w Krynicy zbudowany zostanie też – w ramach rządowego pilotażu – pierwszy Biały Orlik 2010, czyli lodowisko w Mochnacze.

Na uwagę zasługują też placówki oświatowe, które w powiecie nowosądeckim są – porównując je z resztą Polski – naprawdę doinwestowane. Tylko Nowy Sącz w ramach projektu „Szkoła – środowisko – energia – Termomodernizacja obiektów szkolnych

w Nowym Sączu” odnawia 11 szkół i przedszkoli, w których dzięki otrzymanej pomocy zostały i zostaną wykonane prace związane z ociepleniem ścian i stropów, wymianą stolarki okiennej oraz modernizacją systemu grzewczego. Całkowita wartość robót to prawie 12 mln zł.

Z pieniędzy UE finansowane są też inwestycje takie, jak budowa siedziby Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych (koszt ponad 4 mln zł, z czego z UE 2 mln zł, z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – 500 tys. zł, z Urzędu Wojewódzkiego 132 tys zł, a Urząd Miasta dołożył jedynie 1,3 mln zł).

Region inwestuje też w niecodzienne pomysły, takie jak budowa Miasteczka Multimedialnego. Sądecku ma się stać pionierskim ośrodkiem tzw. smart gridu, czyli inteligentnych sieci energetycznych. To, wraz z budowaną siecią szerokopasmowa w Małopolsce, ma uczynić z regionu jeden z najnowocześniejszych w Polsce, a być może i w Europie.

Województwo przygotowało nawet wystawę „Małopolska. Na przykład!”, przedstawiającą najciekawsze projekty z województwa małopolskiego, które otrzymały dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej. Została ona zaprezentowana we wrześniu 2010 roku podczas XX Forum Ekonomicznego w Krynicy.



Województwo
Małopolskie



Odwiedź Małopolskę!

OK >>

Odwiedź Małopolskę!



Tu czeka Cię moc atrakcji, tu nie zaznasz nudy!
Chcesz wiedzieć więcej? Odwiedź naszą stronę:

www.visit.malopolska.pl

Sądeckczyzna na tle Małopolski, czyli przegląd rankingów gmin. Jesteśmy w czołówce!

Ogłaszane każdego roku rankingi gmin i miast pokazują, że Sądeckczyzna pnie się w górę. Tak na tle Małopolski, jak i całego kraju. A są to analizy o tyle obiektywne, że przygotowywane przez różne instytucje, media a nawet resorty rządowe.

I tak Krynica-Zdrój znalazła się na 3., a Muszyna na 8. miejscu w Rankingu Gmin Małopolskich 2010, opracowanym przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej – Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie we współpracy z Urzędem Statystycznym. Na uroczyste ogłoszenie wyników organizatorzy zaprosili wszystkich wójtów, burmistrzów i prezydentów małopolskich, zaznaczając: „Liczymy, że wydarzenie, jakim jest finał rankingu stanie się przyczynkiem do szerszej dyskusji zarówno nad rozwiązaniami bieżącymi, jak i strategicznymi kierunkami rozwoju regionu w szczególnym momencie wyborów samorządowych”.

Nie było łatwo zająć tak wysokie miejsca, ponieważ pozycje gminy na liście określała suma punktów zebranych aż w 11 kategoriach. Brano pod uwagę dane z 2009 r, m. in.: dochody własne gminy, wydatki inwestycyjne, wydatki administracji publicznej, środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej, podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON, saldo migracji, czytelników bibliotek, udzielone noclegi, wyniki ze sprawdzianów szóstoklasistów i gimnazjalistów. Wszystko w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz dodatkowo – udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem. Oceniano 179 gmin z wyjątkiem miast na prawach powiatu: Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza. Pod względem wydatków inwestycyjnych Muszyna znalazła się na 3. miejscu, z kolegi Krynica-Zdrój

ranking samorządów



bezapelacyjnie wygrała w kategorii udzielonych noclegów.

Wśród „europejskich miast i gmin”

Miasto pod Górą Parkową jest zresztą w czołówce paru podobnych klasyfikacji. W Rankingu Europejska Gmina – Europejskie Miasto 2010 w woj. małopolskim trzy sądeckie miejscowości zajęły dość wysokie miejsca: Nowy Sącz zajmuje 7., właśnie Krynica-Zdrój – 12., Nawojowa – 18., Kamionka Wielka – 20. Pozostałe gminy zajęły miejsca poniżej 30.

Nowy Sącz mógł być zadowolony – z UE pozyskał prawie 280 mln zł. Choć w rankingu jest na 7. miejscu (zależy to też od liczby projektów czy mieszkańców), to o więcej środków w Małopolsce wystarał się tylko Kraków – 2, 8 mld zł.

Burmistrz Krynicy-Zdroju Emil Bodziony też podkreślał, że jest z 12. pozycji miasta zadowolony, bo w powiecie wyżej oceniono tylko stolicę Sądeckczyzny. Ponadto ranking uwzględnia już wykorzystane środki unijne, a Krynica ciągle inwestuje pozyskane fundusze – obecnie realizuje ogromne przedsięwzięcie wodno-ściekowe.

– Mamy z UE ponad 63 mln zł, a głównym beneficjentem tych środków jest miasto a nie podmioty gospodarcze. Ten ranking podkreśla wysoką pozycję Krynicy – zachwalał swoją gminę Emil Bodziony.

Na tle sąsiednich powiatów – limanowskiego czy gorlickiego – nowosądeckizna też wypada dobrze. Z limanowskiego najwyżej jest Jodłownik, na 28. miejscu, z gorlickiego – 25. miejsce zajmują Gorlice.

Ten ranking był o tyle ważny, że prowadzi go „Dziennik gazeta Prawna” we współpracy z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego. Jego celem jest wskazanie, które samorzady w Polsce mogą poszczycić się największymi osiągnięciami w pozyskiwaniu środków unijnych. Brane są pod uwagę wszystkie programy pomocowe, których beneficjentami są zarówno władze samorządowe, jak i przedsiębiorstwa, rolnicy i organizacje społeczne. Ranking obejmuje zarówno „stare”, jak i „nowe” środki (z unijnego budżetu 2007 – 2013).

Laury dla Nowego Sącza

W tym roku sporymi sukcesami mógł się poszczycić Nowy Sącz. Urząd Miasta został laureatem złotego godła Najwyższa Jakość 2010 w kategorii: system. Przyznała go kapituła reprezentowana przez przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości PARP, Polskiego Forum ISO 9000 i Redakcji „Dziennik Gazeta Prawna”. Sącz otrzymał „Koronę Małopolski”, a także podwójny tytuł Samorządowego Lidera Zarządzania 2010 za projekty zrealizowane w Sądeckich Wodociągach i Miejskim Zarządzie Dróg.

Został też laureatem rankingi miast Związku Powiatów Polskich. Podczas Kongresu Regionów w Świdnicy w 2010 r. (zorganizowanego przez tygodnik „Newsweek”, miesięcznik „Forbes” i Związek Powiatów Polskich) Nowy Sącz zdobył pierwsze miejsce w ogólnopolskim rankingu energii odnawialnej, drugie – w rankingu miast na prawach powiatu oraz siódme w rankingu miast atrakcyjnych dla biznesu za rok 2009.

O kolejności w rankingu najatrakcyjniejszych miast dla biznesu zadecydowała dynamika wzrostu liczby spółek rejestrowanych w KRS pomniejszona o spółki znajdujące się w upadłości. A pod uwagę brano wszystkie miasta w Polsce! Dane do rankingu zbierał Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej.

Natomiast ranking gmin i powiatów, wg Związku Powiatów Polskich, to jedyny w Polsce ranking samorządów zarządzany na bieżąco przez ekspertów w trybie on-line. Kolejność uzależniona była od osiągniętych i zgłaszanych na bieżąco zrealizowanych projektów i uzyskanych wyników w ocenianych 50 obszarach działalności.

Ranking energii odnawialnej uwzględniał wykorzystywanie przez jednostki samorządu terytorialnego różnych rodzajów energii odnawialnej, m.in. biomasy, geotermalnej, wiatru, otoczenia, słonecznej i wodnej. Nowy Sącz zgromadził na koniec 2009 r. 4145 pkt., wyprzedzając m.in. Słupsk (1415 pkt.), Rzeszów (1155 pkt.) i Kraków (1060 pkt.). W klasyfikacji wszystkich 111 samorządów (powiaty, miasta na prawach powiatu, gminy miejskie i miejsko-wiejskie, gminy wiejskie) Sącz uzyskał trzeci wynik w Polsce.

Kolejny sukces stolicy Sądeckizny to awans w Rankingu Samorządów 2010 dziennika „Rzeczpospolita”, w której Nowy Sącz awansował aż o 32 miejsca. Była to 12. edycja tego rankingu, a Sącz przeskoczył z miejsca 50. w 2009 r. na 18 w 2010 r. Uzyskał ogółem 57,18 pkt. jako ocenę jakości gminy, w tym 26,97 pkt. za sytuację finansową i 30,21 pkt. za zarządzanie. Dla porównania, np. Kraków (10 miejsce) uzyskał łącznie 61,06 pkt., w tym 29,55 pkt. za sytuację finansową i 31,51 pkt. za zarządzanie, a Tarnów (35) – łącznie 51,74 pkt., w tym 34,83 pkt. za sytuację finansową i 16,91 pkt. za zarządzanie.

Kapituła plebiscytu brała pod uwagę m. in.: wyniki finansowe samorządów, umiejętność pozyskiwania i efektywnego wydatkowania funduszy unijnych, sprawność zarządzania, a także jakość życia mieszkańców. Prace samorządów analizowano m.in. na podstawie danych finansowych z lat 2006-2009, pochodzących z resortu finansów.

Po raz trzeci wyróżniono też w ramach rankingu innowacyjnego te samorzady, które w pracy wykorzystują nowoczesne techniki. Nowy Sącz zajął 13. lokatę, razem z Sopotem i Wrocławiem.





POWIAT
NOWOSĄDECKI

**ŁĄCZNA WARTOŚĆ
REALIZOWANYCH
PROJEKTÓW:
ok. 200 mln.
963 tys. zł**

**SUMA WKŁADÓW
WŁASNYCH:
ok. 38 mln.
426 tys. zł**



Przebudowa drogi powiatowej Rytko – Roztoka Wielka.
Wartość zadania: 3 mln. 756 tys. 512 zł

**STAROSTWO
POWIATOWE
W NOWYM SĄCZU**
ul. Jagiellońska 33
33-300 Nowy Sącz
tel. 18 41 41 600
fax 18 41 41 700
ko@starostwo.nowy-sacz.pl
www.starostwo.nowy-sacz.pl

AKTYWNY POWIAT

W ostatniej kadencji Powiat Nowosądecki w aktywny sposób szukał zewnętrznego finansowania wielu realizowanych zadań. Łącznie w tym czasie realizowano zadania za ponad 200 milionów złotych. Były to przede wszystkim przedsięwzięcia drogowe, ale również edukacyjne, podnoszące jakość usług medycznych oraz promujące atrakcje turystyczne regionu.

W ramach poprawy warunków leczenia w samym tylko roku 2010 wydano na ten cel ponad 16 mln zł – przede wszystkim na modernizację szpitala w Krynicy-Zdroju. To była również wyjątkowo pracowita kadencja jeśli chodzi o dokonania na drogach powiatowych. Na ich budowę i modernizację wydano w sumie ponad 168 milionów złotych. Te kwoty mówią same za siebie. Łącznie w ciągu ostatnich czterech lat powiat wybudował i odbudował ponad 153 kilometry dróg, przebudowano również 15 mostów. Na ten cel wydano ponad 168 milionów złotych, z czego z zewnątrz pozyskano dofinansowanie w wysokości ponad 94,5 ml zł.

Oczkiem w głowie powiatu były również projekty wspierające rozwój edukacji i poszerzanie oferty szkół ponadgimnazjalnych Sądeczyny. Łącznie zrealizowano i jest jeszcze realizowanych 11 projektów, w których bierze udział 15 szkół. W ramach tych działań sfinansowano 38,5 tysiąca dodatkowych godzin lekcyjnych, z których skorzystało niemal 3 tysiące uczniów. Wartość tych projektów wyniosła ponad 27 milionów złotych, a wkład własny powiatu wyniósł 1,4 miliona złotych. W czasie działań projektowych na wyposażenie szkół powiatowych zakupiono 120 komputerów, 34 tablice interaktywne, 10 rzutników multimedialnych, sprzęt rolniczy i inne pomoce dydaktyczne.

Sztandarowym projektem realizowanym przez powiat w ramach poprawy warunków pracy służby zdrowia jest „Poprawa jakości

leczenia poprzez rozbudowę i modernizację...” szpitala w Krynicy. Wartość tego projektu to około 12,5 miliona zł, w tym wkład własny – 4,8 miliona zł. W ramach tego projektu szpital zostanie częściowo przebudowany, odremontowany i zyska nowoczesne wyposażenie. Realizacja wszystkich prac zakończy się w przyszłym roku.

Dużym projektem realizowanym przez powiat w dziedzinie promocji i turystyki jest program „Transgraniczna turystyka ekologiczna jako szansa rozwoju Sądeczyny” o wartości 1,4 miliona złotych. (wkład własny powiatu to około 250 tys. zł). W ramach działań przygotowano m.in. kampanię promocyjną i reklamową powiatu oraz cykl konferencji międzynarodowych z udziałem branży turystycznej, naukowców i samorządów z kilku krajów Europy.

Realizowane przez powiat projekty w latach 2007-2010 łącznie:

Edukacja – 10 projektów o wartości 27 mln. 343 tys. 629 zł w tym wkład własny – 1 mln. 401 tys. 785 zł; **Turystyka i promocja** – 4 projekty o wartości ok. 1 mln. 953 tys. 116 zł w tym wkład własny – ok. 168 tys. 422 zł; **Administracja** – 1 projekt o wartości 2 mln. 381 tys. 471 zł w tym wkład własny w postaci czasu pracy; **Polityka społeczna i ochrona zdrowia** – 7 projektów o wartości 22 mln. 949 tys. 739 zł w tym na inwestycje wydano łącznie 1 mln. 952 tys. 392 zł, w tym wkład własny 5 mln. 346 tys. 813 zł; **Ochrona środowiska** – 1 projekt 622 tys. 440 zł w tym wkład własny 47 tys. 689 zł; **Infrastruktura drogowa** – 145 mln. 712 tys. 674 zł w tym wkład własny 31 mln. 461 tys. 836 zł.

Sądecka zawsze była aktywna, dziś doskonale wykorzystuje swe szanse

Rozmowa ze starostą **Janem Golonką**



Jeszcze niedawno żartowano sobie w innych regionach kraju, że jak chcesz stracić tłumik, to jedź do Małopolski. Pan jest zadowolony z tego, co się udało zrobić z drogami na Sądecku?

Starosta nowosądecki Jan Golonka: – Prowadzimy jedną z największych inwestycji drogowych w Małopolsce, jeśli chodzi o budowę dróg nowych. Bo do tej pory przede wszystkim remontowaliśmy stare. Stworzyliśmy w 2001 roku koncepcję nowego układu komunikacyjnego wokół Nowego Sącza, dojazdu do Nowego Sącza i dojazdu na południe Europy, czyli na Słowację. Teraz jesteśmy na etapie walki o nowy przebieg drogi Brzesko – Nowy Sącz i chcemy, by to była droga na miarę – ujmując sprawę ha-

słowo – zakopianki. Niech to będzie kryniczanka czy sądeczanka. Wybudowanie 50 kilometrów drogi dla jednej czwartej czy jednej piątej Małopolski to nie są wielkie cuda i to jest zadanie numer jeden dla wszystkich w następnej kadencji samorządów.

Natomiast wokół Nowego Sącza chcemy przeprowadzić ruch poza miastem – z Doliny Popradu, przez już wybudowaną obwodnicę starosądecką, wzdłuż lewego brzegu Dunajca. Przygotowujemy projekt tzw. obwodnicy zachodniej, czyli połączenia w Chełmcu drogi od Starego Sącza i tej, która będzie wybudowana od Szczawnicy czy Łącka, z drogą nr 28 na Limanową. A także poprzez obwodnicę północną – z drogą krajową nr 75 do Krakowa.

Ten układ wokół Nowego Sącza zamkniemy w najbliższych trzech latach. Jest problem z obwodnicą północną, czyli mostem dodatkowym przez Dunajec, ale to jest sprawa miasta Nowego Sącza – most jest w granicach miasta i ono musi go wybudować. Takie jest w Polsce prawo, że na terenie miasta musi budować jego prezydent. **Miasto deklaruje, że most będzie wybudowany, ale z kolei narzeka, że nie będzie do czego go podłączyć.**

– Ten most już dawno temu mógł być postawiony i podłączony do ul. Marcinkowickiej w Chełmcu. Nie ma żadnego problemu. Myślę że most to kwestia przyszłego roku, zaraz po wyborach trzeba usiąść i temat zamknąć.

Zresztą jak powstanie pierścień okrążający Nowy Sącz, to możemy budować mosty w wielu miejscach, bo miastu potrzeba kilka przepraw. Na pewno w Biegonicach, gdzie są piękne tereny przemysłowe, a dojazd ulicą Elektrodową jest utrudniony, bo wiedzie między domami, droga ciasna. No i przede wszystkim przeprawa, która



odciąży most heleński. Pod Górą Zabelecką byłaby idealna.

Myśli pan, że ten system już odkorkuje Sądecką i otworzy ją na świat?

– Ja nie myślę, ja to wiem od 10 lat! Będziemy mieć tzw. ring wokół Nowego Sącza. Prawie jak w Berlinie albo w Rzymie, jak kto woli. To jest nasze zadanie – odblokować Sącz. Miasto samo tego nie robi, ani nie robi tego sam powiat. Robimy to razem, pozyskując środki regionalne.

To było dzieło, nad którym pracowaliśmy od samego początku istnienia powiatu. Żeby zmienić podróżowanie po Sądecku. Kierunek jest nadany, zaawansowanie w trzech czwartych, czyli pozostała część musi nawiązywać do tego, co powstało.

To jest najważniejsza rzecz, którą udało nam się zrobić, mimo wielu przeszkód i wielu różnych koncepcji. Tego już nikt nie ruszy. To jest dzieło naszego życia.

Czyli „golonkówka” będzie?

– Nie, nie, ale włożyłem dużo zdrowia i całe serce w to, by ta koncepcja została zrealizowana i myślę, że już odwrotu od tego nie ma.

Kolejną inwestycją, którą chcemy i musimy zrobić w najbliższym czasie, jest linia kolejowa Nowy Sącz-Limanowa. Została już wpisana do strategii Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020. Problem stanowi brakujący odcinek 40 kilometrów Podłęże – Piekiełko. Ale na takie inwestycje też są pieniądze w Małopol-

skim Regionalnym Programie Operacyjnym – było w tej chwili 15 milionów euro na modernizację linii kolejowej

Ale poszło na trasę Kraków – Tarnów.

– No bo tu nie było możliwości zrobienia trasy. Ale jak będzie możliwość i powstanie ten brakujący odcinek linii, to będziemy sobie wsiadać w Sączu w pociąg, czytać gazetkę i w ciągu godziny dotrzemy na miejsce. Komfortowo.

Angażujecie się też w budowę dróg gminnych? Łatwiej gminie pozyskać środki z tzw. schetynowki, jeśli ma wsparcie powiatu.

– Tak. „Schetynowki” są przejrzyste punktowane, premiuje się fakt występowania partnera projektu czy dodatkowe prace, jak chodnik albo oświetlenie. W tym roku trochę się to zmieniało, ponieważ w dużej mierze premiowane są gminy, które ucierpiały podczas powodzi. Ale i tak trzeba podkreślić, że pierwszy raz pokazały się systemowe środki na drogi lokalne, na które nie ma pieniędzy w programach unijnych, wspierających głównie drogi krajowe czy autostrady. W końcu powstał Narodowy Program Dróg Lokalnych nazywany „schetynowkami”, bo wprowadził go jako wicepremier Grzegorz Schetyna, ale myśmy o to walczyli przez wiele lat. Wcześniej panowało duże niezrozumienie, wszyscy mówili: macie środki unijne i dajcie sobie spokój. Dopiero teraz to błędne myślenie się zmieniło.

A czy budowanie i naprawianie infrastruktury lo-

kalnej nie jest walką z wiatrakami? Przychodzi powódź i wszystko niszczy.

– Nie. W ubiegłym roku wybudowaliśmy 55 kilometrów dróg nowych, w tym roku prawdopodobnie ponad 60 kilometrów. Natomiast w ciągu całej kadencji 155 kilometrów dróg plus 15 mostów. Nie mówię o drobnych przepustach. Zamykamy całe ciągi drogowe, jak obwodnica Justu, droga do Limanowej z Łososiny Dolnej. W sumie my mamy 500 kilometrów dróg i robimy je w standardzie bliskim drogom krajowym. I w tych miejscach, gdzie zrobiliśmy drogę, gdzie ma ona porządne odwodnienie, strat powodziowych wielkich nie było.

No może, ale dyrektor Powiatowego Zarządu Dróg Adam Czerwiński twierdził, że bez wsparcia administracji ciepło-wodnej nie dacie rady, zniszczenia będą się powtarzać.

– Paradoksalnie trudna sytuacja powodziowa, jaka była w tym roku, pomogła zmienić mentalność wszystkich decydentów, co do konieczności innego zarządzania ciekami wodnymi i koordynowania tych działań. Do tej pory było tak: nas droga nie interesuje, rzeka była wcześniej i jej prawo jest płynąć jak chce, zabierać co chce. Dziś już jest wola współpracy, by budując drogę również umacniać koryto rzeki na tym odcinku. Trzeba jeszcze zadbać o bieżące utrzymanie. Wnioskowałem wiele razy o to, by to zadanie powierzyć samorządom czy komu innemu, bo obecna administracja nie daje sobie rady. Nie mówiąc już o tym, że mają zerowy budżet. My



mamy taką możliwość, żeby spychacz pojechał i tymczasowo umocnił te miejsca, które za chwilę może zabrać woda. Pojedzie na drugi dzień po powodzi, nie za dwa miesiące, bo w tym roku mieliśmy szybkie powroty fali.

Ile miał pan powodzi za swoich rządów w powiecie?

– Praktycznie co roku była jakaś. Ale my nie mamy już takich klasycznych powodzi – poza tą w bieżącym roku – jak ta na przykład z 1997 roku, głównie na Dunajcu. Teraz mamy lokalne podtopienia w wyniku gwałtownych opadów, burz, spływu wody z gór. Jak jeżdżę po tych powodziach czy osuwiskach, przez tydzień rozmawiam z ludźmi, patrzę na to nieszczęście, to potem czuję jak siedzi w człowieku ta ludzka rozpacz. Bo nie można za bardzo nic na to pomóc.

Skoro co roku Sądecką nawiedza powódź, to przez ten czas nie przyszedł żaden pomysł, jak ich uniknąć?

– Na pewno nie unikniemy kolejnych wezbrań wielkiej wody w stu procentach. Ale można się zabezpieczyć i ten rok był przełomowy. Przez ostatnie lata całkowicie zaniedbano gospodarkę wodną, jeśli chodzi o utrzymanie rzek i potoków, ale również o budowę różnych urządzeń spowalniających ich bieg, zapór przeciwpowodziowych, całej infrastruktury, która by zatrzymywała wodę i spowalniała główną falę powodziową.

Po drugie trzeba przywrócić lub zrobić od nowa wszystkie rowy odwadniające, stawy które tam były. To wszystko jest już pozarastane, zasypane. Trzeba też pewno wybudować nowe, bo już w tych miejscach są osiedla.

Przecież ktoś im wydał pozwolenie na budowę.

– Jedni chcą się sami budować na swoim, inni kupili działkę nie wiedząc, że leży na terenach zalewowych. Przez 10 lat nie było tam powodzi i nikt nie pamiętał o tym. To samo z osuwiskami. To nie jest nowy problem, ale wraca cyklicznie. Dyrektor Instytutu Geologicznego podawał, że pewne osuwisko, które w roku 1960 zniszczyło 20 domów, w tym roku zniszczyło ich 40. Czyli ludzie nie tylko odbudowali tych 20 siedlisk, ale dobudowali drugie tyle nowych. Na osuwisku. Zapominamy o zagrożeniu i to jest problem.

Miały powstać mapy zagrożeń, osuwisk.

– To jest robione w ramach programu osuwiskowego z kredytu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. I mają powstać do 2016 roku.

W latach 60. XX wieku ujawniło się osuwisko a mapa powstaje dopiero teraz?

– Mapy powstawały w latach 60. i 70., ale to były tak naprawdę poglądowe, w zbyt dużej skali, mało przydatne do celów budowlanych. Dziś będą znacznie dokładniejsze, a przede wszystkim więcej będzie danych. Mamy lepsze urządzenia do badania i mamy świeże doświadczenia.

A systemu wydawania pozwolenia na budowę nie trzeba zmienić?

– Na pewno trzeba zmienić go na bardziej restrykcyjny. Bo dziś praktycznie na każdym osuwisku można wydać pozwolenie na budowę, jeśli jest opinia geologiczna, że tam powstanie jakieś zabezpieczenie albo że można tam budować pod jakimiś warunkami. Po tegorocznych doświadczeniach powodziowych musimy powiedzieć tak: koniec z pozwoleniami na budowę na jakimkolwiek osuwisku. No ale musimy się też zastanowić, co z tymi, którzy tam mieszkają. Nie możemy ich ograniczać, żeby nie mogli nic remontować ani altanki przy domu postawić, bo jest osuwisko.

Z tym się wiąże jeszcze coś – konieczność stworzenia nowych terenów pod budownictwo. Jeśli komuś się daje zakaz budowy w jednym miejscu, to trzeba mu zaproponować budowę w innym. Myślę, że to będzie taki dobry początek koncentracji zabudowy.

Kiedy ta rozstrzelona zabudowa to jest urok Małopolski...

– Mnie też się podoba, ale koszty infrastruktury są zbyt duże. Musimy schodzić z budowy bardzo wysoko, w przysiółkach, otokach, z kilometrami drogi dojazdowej. Przyroda pokazuje, że to czasami jest zbyt kosztowne. Bywa, że kosztuje nie tylko pieniądze, ale zdrowie i życie. Myślę, że nie należy tego traktować restrykcyjnie tylko tworzyć zachęty. Jeśli komuś by się dało w zamian działkę na równym terenie, to dla niego to też by było bardziej opłacalne – taniej wybuduje, taniej to utrzyma. Natomiast do swojej ojcowizny może sobie dojeżdżać raz na tydzień, na weekend.

Nie może być jeden dom oddzielony parę kilometrów od reszty zabudowań, bo do niego trzeba całą infrastrukturę ciągnąć. To też się wiąże z dużo wyższymi kosztami ratownictwa, w razie powodzi czy osuwiska.

Tegoroczne problemy popowodziowe są już zażegnane?



– Jak mówiłem, tych powodzi było już sporo w czasie mojej pracy, pierwszą przeżywałem jeszcze w Łącku, bo w samorządzie pracuję już od 20 lat. Ale po raz pierwszy pojawiły się naprawdę duże pieniądze na usuwanie skutków powodzi, przyznawane procentowo do szkód a nie po uważaniu, naprawdę bardzo sprawnie rozprawdane i rozliczane. Trzeba to oddać wojewodzie, rządowi i wszystkim. Jakby tak szło dalej, to sobie spokojnie poradzimy.

Patrząc na te 20 lat w samorządzie, jak pan ocenia jego wpływ na rozwój Sądeckich. Ten region był wcześniej niedoinwestowany, nie miał pieniędzy...

– Ale był bardzo aktywny. I teraz, jak się pojawiły pieniądze, to Sądeckich naprawdę doskonale wykorzystuje tę możliwość.

Widać dobre efekty wejścia Polski do Unii Europejskiej?

– Najbardziej było je widać w ciągu ostatnich 2-3 lat. Bo myśmy się do dużych pieniędzy przygotowywali od 2005 roku, od SAPARD-u, ale weszły dopiero w ostatnim czasie, od 2007 roku. Efekty się teraz pojawiają. Teraz dokonywane są największe inwestycje, samorządy sądeckie naprawdę wykorzystują tę szansę i chwala im za to.

Poza tym inicjatywy u nas zawsze były. Największe sądeckie firmy właśnie teraz obchodzą swoje 20-lecia. Powstawały na samym początku transformacji. To są na ogół firmy rodzinne. Ze

względu na trudności komunikacyjne nikt z zewnątrz tu nie inwestował. Dzięki temu mamy tych firm trochę i bardzo dobrze.

Mówimy cały czas o dużych inwestycjach, jak drogi, ale są jeszcze te niby mniejsze, ale może ważniejsze, bo w nowe pokolenia, w oświatę.

– Przejmowałem najpierw szkoły w gminie, w 1995 roku, z przeświadczeniem takim, że przez 50 lat poprzedniego ustroju budowaliśmy placówki oświatowe, tysiąc szkół na tysiąc lat i inne akcje. A okazało się, gdy je przejęliśmy, że to nie szkoły tylko tragedia. Nie mówię o tym, że w niektórych zamiast toalet były sławki na zewnątrz. W Łącku trzeba było równolegle cztery szkoły budować.

Przyszedłem do powiatu, to przejęliśmy z kolei 8 szkół rolniczych, 7 szkół ogólnokształcących od kuratorium – w sumie 15. Plus placówki

Teraz, pozyskując środki unijne, ponad 20 milionów zainwestowaliśmy w dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i wyposażenie sal. 20 tysięcy godzin dodatkowych zajęć. To robi wrażenie. Włączyliśmy do tego 7 gmin. Kupujemy dziś wyposażenie na najwyższym poziomie, odchodząc od tablic z kredą. Tworzymy multimedialne sale językowe, tablice interaktywne, czyli idziemy w jakość. W sumie z projektów unijnych w zeszłym i w tym roku zakupiliśmy 120 komputerów, 34 tablice interaktywne, 10 rzutników i tyleż radiomagnetofonów, 4 sale komputerowe po 10 stanowisk każda.

Na ogół starostowie narzekają, że dla nich obciążeniem jest oświata i ochrona zdrowia, a pan nie?

– My akurat z tymi problemami zmierzaliśmy się na samym początku. Ktoś, kto nie zrobił tego od razu, to rzeczywiście ma problem. Bo gdyby-



oświatowe, razem 18. Teraz mają około 6 tysięcy uczniów. I cośmy zastali? W Krynicy Zespół Szkół Zawodowych, 900 uczniów, musiał opuścić pomieszczenia bo dawny właściciel odzyskał budynek. Obok liceum, do którego inspektor nadzoru budowlanego praktycznie zakazał wchodzić. To był nasz początek: budowa całej nowej placówki z pełnym zapleczem dla dwóch szkół w Krynicy. Później wybudowaliśmy szkołę w Łącku. Czyli pierwsze 4 lata to były ogromne nakłady inwestycyjne. Prawie wszystkie szkoły zostały zmodernizowane.

śmy nie mieli tak zreorganizowanej i zmodernizowanej bazy szkolnej, to dziś też byśmy byli pod kreską. Gdybyśmy nie oddłużyli szpitala w Krynicy-Zdroju w 2002 roku, to dziś byśmy mieli kilkanaście albo i więcej milionów strat. A nasz szpital dziś generuje zyski, 800 tysięcy ma akurat. Inwestuje 12 milionów w modernizację, ta największa inwestycja od 50 lat właśnie się kończy.

– I nie chce pan go komercjalizować?

– Na razie nie mamy zachęty do przekształcania dobrych szpitali, są tylko oferty dla złych.

My wyszliśmy przed szereg, jesteśmy dobrzy. Kupujemy nowe karetki dla pogotowia ratunkowego, mamy pięć podstacji rozłokowanych we wszystkich miejscach, działających 24 godziny na dobę. Gdyby jeszcze była w Łabowej to by było takie optimum.

Ale jest jeszcze coś, czym możemy się pochwalić – kulturą. Na początku powstał projekt ochrony ginących zawodów. Dziecięce zespoły musiały się bowiem nauczyć od starszych kapel grania na ludowych instrumentach. Dziś jest 40 szkółek różnych specjalności, 31 muzykowania ludowego, poza tym rzeźby, malarstwa na szkle, bibułkarstwa, haftu.

Zrobiliśmy też Fonotekę Folkloru Ziemi Sądeckiej. Nagrywamy wszystkie nasze zespoły, ale też zagraniczne. Mamy swoje studio fonograficzne, postawiliśmy je na wysokim poziomie, kadre odpowiednią. Nagrywamy zespoły, dajemy im płytę matkę plus 100 czy 200 nagranych płyt, które mogą rozdawać.

Stawianie na tradycję, folklor to przyszłość powiatu?

– Tak. Musimy dbać o tożsamość powiatu. Gdy jedziemy w regiony turystyczne, to każdy z nich dba o własną. Wiemy przecież co nas czeka w Bawarii, Tyrolu czy nawet na Podhalu. Chcemy, żeby ludzie wiedzieli, co ich czeka tutaj. Mamy zresztą bardzo różnorodny folklor i szczęście, że mamy też Wojtka Boguckiego, który gra praktycznie całą muzykę Karpat. Pracujemy nad marką sądecką, jest powołana jej kapituła. Chcemy wypromować Sądeczynę jako subregion wysokich technologii, turystyki i uzdrowisk. Udało nam się do współpracy nakłonić wszystkie szkoły wyższe, więc zapowiada się obiecująco.

Czyli sieć szerokopasmowa a jednocześnie śliwowa...

– Tak, Łącko i szlak kultury drewnianej, i sanatoria, i krynickie domy wczasowe, i Forum Ekonomiczne. Mamy też duży potencjał sadowniczy, powstają prężne grupy sadownicze, może trzeba im tylko system doradztwa zorganizować i mamy taki projekt na przyszły rok.

A do tego agroturystyka, ale nie indywidualna, bo się nie przebiję ze swoją ofertą, tylko bardziej zorganizowana w pakiety: w jednym dniu szlak drewniany, w drugim jazda konna. Jeśli uda nam się coś takiego zrobić, to będzie bardzo dobra oferta.

Liczy pan na powstanie basenów geotermalnych na Sądeczynie?

– Na pewno musimy mieć kompleksy basenowe, dobrym przykładem jest tu Muszyna. Czy geotermia się uda? Odwierty są robione pod Jaworzyną. Fachowcy twierdzą, że będzie trudno, bo pas geotermalny się kończy na Pieninach. Jest też problem z głębokimi wierceniami, bo mamy wody mineralne i musimy uważać, by nie stracić jednego kosztem drugiego.

Są też takie pomysły: jedna z firm chce budować takie baseny korzystając z wody słowackiej. Poprowadzić ją pod Popradem na stronę polską na Łopacie Żegiestowskiej. Może to też by wyszło. Wszyscy widzą, że jak gondola na Jaworzynie ruszyła, to rozwinęła się turystyka zimowa, a brakuje nam drugiego elementu dla turystyki letniej – basenów. No i rzecz jasna brak centrum kongresowego. Wybudowane w Krynicy i Dolinie Popradu pomoże i tamtym okolicom, i Nowemu Sączowi. Bo miasto nigdy nie będzie docelowym miejscem przyjazdu turystów, a może być zapleczem, w którym turyści biznesowi zatrzymują się w drodze na kongres. Wtedy jest szansa, że zobaczą też Miasteczko Galicyjskie, bursztynowy szlak... im więcej turystów tym większe szanse.

Rozmawiała BERNADETA WASZKIELEWICZ



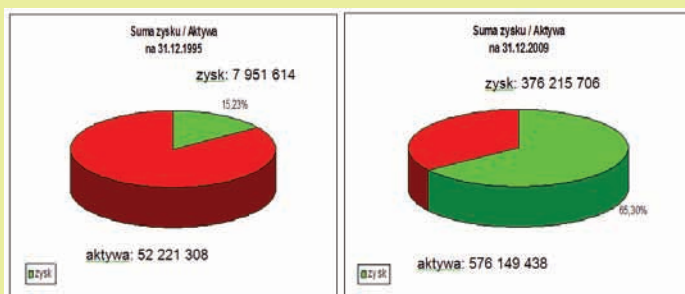


Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Cele Funduszu:

Finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju i przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju oraz realizacji programów ekologicznych państwa i województwa małopolskiego. Misja WFOŚiGW w Krakowie to niezmiennie od 1995 r. maksymalizacja efektów ekologicznych przy minimalizacji nakładów finansowych. Istotnym wyznacznikiem tej misji jest aktywne zarządzanie środkami okresowo wolnymi, czyli pomnażanie aktywów (przykład na wykresach).



WFOŚiGW w Krakowie stosuje w praktyce zasadę: aby maksymalizować wydatki publiczne w sektorze ochrony środowiska trzeba generować jak największe przychody.

Zmiana proporcji sumy zysku do całości aktywów, którymi dysponuje Fundusz pokazuje, że relacja ta zmieniała się następująco: koniec 1995 r. – 15,23%, koniec 2000 r. – 33,31%, koniec 2009 r. – 65,30%, co daje kwotę 376,22 mln zł sumarycznego zysku przy aktywach 576,15 mln zł.





**Wojewódzki
Fundusz
Ochrony
Środowiska
i Gospodarki
Wodnej
w Krakowie**

W roku 2009 WFOŚiGW w Krakowie zawarł 314 umów, z tego 164 przypadło na dotacje, a 150 stanowiły pożyczki preferencyjne.

Przewidywany efekt ekologiczny z tytułu udzielonych w 2009 roku pożyczek i dotacji dotyczących przedsięwzięć związanych z ochroną wód, obliczony proporcjonalnie do środków pomocowych Funduszu, powinien wynieść:

– łączna długość kolektorów sanitarnych $L = 242\,850,47$ mb;

– ilość ścieków odprowadzona do oczyszczalni $Q = 962\,317,64$ m³/rok.

Ogółem w 2009 roku zawarto 57 umów dotyczących budowy sieci kanalizacji sanitarnych.

Pomoc finansowa udzielona w 2009 r. przez Fundusz pozwoliła także na przystąpienie samorządów gminnych do realizacji budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków, co w przeliczeniu na środki Funduszu pozwoli na zwiększenie przepustowości o 1 269,43 [m³/d] i redukcję BZT5 o 200,19 [tyś. kg/rok].

W wyniku zrealizowanych inwestycji dofinansowanych ze środków Funduszu zredukowano w Małopolsce następujące wielkości zanieczyszczeń:

pyły – 52,35 Mg/rok,

SO₂: 63,13 Mg/rok,

CO – 112,64 Mg/rok,

NO_x – 8,77 Mg/rok.

W zakresie ograniczania emisji, zużycia wody oraz efektywnego wykorzystywania paliw, Fundusz podpisał w 2009 roku 44 umowy (43 pożyczki oraz 1 dotacja) dotyczące współfinansowania termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.



20 lat

temu na Sądecku...



Rada Miejska 1994-1998, lipiec 1994 FOT. KF

27 maja 1990 roku odbyły się pierwsze po II wojnie światowej wolne wybory do samorządu terytorialnego w Polsce. Do rad miast i gmin. Było to potwierdzeniem, że odrodzona i suwerenna Polska może kształtować swój ustrój polityczny i gospodarczy.

– *Podjmując w 1989 r. zmiany ustrojowe, w oparciu o wielkie dziedzictwo „Solidarności”, uznano przywrócenie lokalnej samorządności za jedno z najważniejszych wyzwań w budowie demokratycznego państwa. Poprzez odrodzenie samorządu Polacy otrzymali prawo współdecydowania o swoich lokalnych, a później i regionalnych wspólnotach. Władzom lokalnym, znajdującym się najbliżej ludzi, przekazano wielką część odpowiedzialności za sprawy publiczne. Podjęte wówczas reformy rozpoczęły dzieło przywracania naszego Kraju do wspólnoty demokratycznych państw – napisał w specjalnej uchwale z okazji 20. rocznicy samorządu Senat*

RP, inicjator demokratycznych zmian w polskich „małych ojczyznach”.

Prace nad powołaniem samorządu terytorialnego trwały w Senacie od listopada 1989 roku. Do dziś jest to najbardziej udana i najmniej krytykowana reforma.

– *Odrzucono ideologię jednolitej władzy państwowej, tworząc sferę spraw publicznych wyjętych z zarządzania władz centralnych i dając pełną odpowiedzialność władzom lokalnym. Gminom nadano osobowość prawną i przekazano ogromną część majątku państwowego, to była pierwsza quasi prywatyzacyjna operacja własnościowa. Blisko sto tysięcy ludzi o północy przestało być urzędnikami państwowymi, stało się komunalnymi. Wyłączono finanse lokalne z budżetu państwa tworząc odrębne budżety gminne. Te kluczowe zmiany zaowocowały ewolucją we wszystkich dziedzinach życia – wspominał podczas uroczystości rocznicowych Jerzy Regulski, członek Komisji Samorządu Teryto-*

rialnego Senatu I kadencji i prezes Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Twórca reformy samorządowej.

Sądeckie komitety obywatelskie

Tak, jak w całej Polsce, na Sądecku od wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. rósł w siłę ruch obywatelski. Wiosną 1990 r. delegatem – pełnomocnikiem rządu ds. reformy samorządowej, w randze wicewojewody, została Zofia Pieczkowska z Prezydium Miejskiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Nowym Sączu. To ona przygotowywała w województwie nowosądeckim owe znaczące wybory z maja 1990 r. (we współpracy z wojewódzkim komisarzem wyborczym Alicją Meroń, szefem wojewódzkiego biura wyborczego i wicewojewodą Józefem Niemcem oraz Gabrielem Derkowskim). Kandydować mógł każdy, kto zebrał 150 podpisów (w gminach wiejskich – 15).

Prym w obozie reformatorów Polski wiodły w owym czasie Komitety Obywatelskie „Solidarności”. W Nowym Sączu skupiały one przedstawicieli komisji zakładowych „S”, środowisk duszpasterstwa ludzi pracy, Klubu Inteligencji Katolickiej, związków kombatanckich. W Domu Kultury Kolejjarza przeprowadzili oni prawyborcy i wyłonili 36 kandydatów na radnych, działaczy z pokolenia trzydziesto- i czterdziestolatków, nie należących do partii ani organizacji PRL-owskich. W sondażu na najodpowiedniejszego kandydata na prezydenta Nowego Sącza uznano Jerzego Gwiźdza – zebrał 118 głosów, a jego główny konkurent Henryk Pawłowski, kolejarz z 20-letnim stażem pracy – 60. Prawyborcy poprowadzili liderzy KO: Andrzej Szkaradek i Magdalena Kroh.

W kampanii wyborczej ruszyła karuzela stanowisk tak, jak w całym kraju. Andrzej Szkaradek, szef sądeckiej „Solidarności”, został wybrany do Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ „S”. Nowym prokuratorem wojewódzkim mianowano Marka Eilmesa. Nowym kuratorem oświaty została przewodnicząca zakopiańskiej „Solidarności” Janina Gościewowa. Posady w urzędach państwowych i zakładach pracy trącili ci, którzy wywodzili swe kariery z reżimu PRL. M. in. 15 maja 1990 r. dyrektora Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego



Andrzej Czerwinski, Andrzej Muzyk i Jerzy Gwiźdz w I kadencji nowosądeckiego samorządu FOT. JC

Pawła Tobiasza zastąpił jeden z jego poprzedników, Kazimierz Chapko, zwolniony na mocy dekretu o stanie wojennym 14 grudnia 1981 r.

W miejsce rozwiązanej w styczniu 1990 r. PZPR powstała Socjaldemokracja Rzeczypospolitej Polskiej (SdRP), której w Nowym Sączu przewodził inż. Jerzy Lach z ZNTK, a do władz krajowych wybrany został Leszek Korzeniowski.

Były też grupy kontestujące ustalenia „okrągłego stołu” z 1989 r. Należał do nich Okręg Podhalański Konfederacji Polski Niepodległej w Nowym Sączu z liderem Tadeuszem Rolą.

Ruszyły też rozliczenia z PRL. W maju 1990 r. nowosądecka prokuratura wznowiła śledztwo w sprawie niewyjaśnionej śmierci działacza solidarnościowego Zbigniewa Szkarłata (zmarł w 1986 r.). Rozpocząła się też weryfikacja funkcjonariuszy b. Służby Bezpieczeństwa i pionu politycznego MSW, a na czele wojewódzkiej komisji weryfikacyjnej stanął wicewojewoda Jacek Rogowski.

Na zmiany polityczne nakładała się coraz gorsza sytuacja ekonomiczna w kraju. Inflacja w ciągu 12 miesięcy wyniosła 1360 proc. Ku upadkowi chyliły się Sądeckie Zakłady Naprawy Samochodów. Działacze NSZZ RI „Solidarność” blokowali drogi (m. in. w Chełmcu i Korzennej) w proteście przeciwko pogarszającej się sytuacji bytowej na wsi.

Sukces ekipy Solidarności

W wyniku głosowania 27 maja 1990 r. sukces w Nowym Sączu odniósł rzecz jasna KO

„Solidarność”, zdobywając 29 na 36 mandatów (81 proc.). Obywatele podtrzymali swe zaufanie m.in. do byłego przewodniczącego MRN, działacza lewicowego Kazimierza Sasa. Do rady wszedł także przedstawiciel Stronnictwa Demokratycznego lek. med. Stanisław Długopolski i KPN – Wojciech Lippa, były oficer Wojsk Ochrony Pogranicza (został komendantem nowo utworzonej Straży Miejskiej). Sława olimpijczyka dopomogła zapewne w uzyskaniu mandatu Józefowi Szymańskiemu, działaczowi komitetu osiedlowego. Osoby wytypowane przez KO „S”, które przegrały walkę o mandat, należały do grupy mniej zakotwiczonej w mieście. Liderzy KO „S” przyznali, że przy staranniejszym doborze kandydatów, nowosądecki samorząd mógł być jednobarwny jak ówczesny Senat RP.

Największą ilość głosów otrzymał Jerzy Gwiżdż – 1037.

Nowi członkowie Rady Miasta byli bardzo dobrze wykształceni: 31 osób legitymowało się dyplomami wyższych uczelni, dwóch – doktoratami. Siedmiu było nauczycielami, poza tym prawnicy i lekarze. Prywatny biznes miało trzech radnych inżynierów: Andrzej Czerwiński, Wojciech Merklejn i Henryk Janusz. Pracownikami

Na pierwszej sesji 6 czerwca ukonstytuowało się prezydium Rady: przewodniczącym wybrano młodego prawnika Ludomira Krawińskiego, a jego zastępcami: polonistkę z Technikum Budowlanego Bożenę Jawor i ekonomistkę Teresę Krzak.

Na sesji 14 czerwca, pełnej sporów i trwającej aż siedem godzin, prezydentem miasta wybrano lidera listy KO „S”, 36-letniego Jerzego Gwiżdża. Prawnika, absolwenta UJ, w latach 1979–1981 działacza Stronnictwa Demokratycznego a następnie NSZZ „Solidarność”. Uzyskał 23 głosy,

– *Nie będę prezydentem jednej siły politycznej, choć pozostanę wierny ideałom Solidarności* – zapowiedział w inauguracyjnym exposé gospodarz miasta.

Drugie stanowisko wiceprezydenta, obsadzone dopiero po miesiącu, objął Marian Cycoń (prezydent w latach 1988–1990). Było to pewną sensacją, ponieważ Cycoń należał wcześniej do PZPR. A mimo to przeciwko niemu głosowało tylko czterech radnych. – *Gardząc wszystkim, co było przed nami, uczymy innych, by gardzili nami* – tymi słowami rekomendował go na stanowisko sam Gwiżdż.



Prezydent Jerzy Gwiżdż podpisuje pierwszą umowę partnerską z władzami niemieckiego Schwerte



Przewodniczący RM pierwszej i drugiej kadencji – Maciej Kurb i Ludomir Krawiński

Sądeckich Zakładów Elektro-Węglowych było trzech radnych, PKP i ZNTK – po jednym.

Ze starej rady do nowej weszli ponownie Anna Bocheńska, Andrzej Czerwiński, Krzysztof Niewiara i Kazimierz Sas. Radną została dotychczasowa wiceprezydent Anna Zwolińska.

Gest akceptujący sądeckiego Kościoła

Sesję poprzedził niecodzienny gest: ks. dr Stanisław Lisowski, proboszcz parafii farnej św. Małgorzaty, przekazał radnym przechowywaną w kościele od 45 lat replikę obrazu Matki Boskiej

Sykstyńskiej. To dzieło wisiało w sali reprezentacyjnej ratusza od początku XX w. Gest duchownego był swoistym błogosławieństwem Kościoła dla nowej, samorządnej władzy.

Jedną z pierwszych inicjatyw nowej władzy samorządowej było przejęcie gmachu byłego Komitetu Wojewódzkiego PZPR przy al. Wolności, pozostającego w formalnym władaniu Wojewódzkiego Związku Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Przekazano go... na potrzeby ochrony zdrowia. Z budynku przy ul. Jagiellońskiej 26 wykwaterowano Radę Wojewódzką SdRP (następczynię prawną PZPR) i odstąpiono ten obiekt Bankowi Przemysłowo-Handlowemu (przed II wojną światową znajdowała się tu Miejska Kasa Oszczędności, a więc powrócono do jego bankowego charakteru).

Rada Miasta przystąpiła do zmiany kojarzących się z PRL nazw kilkudziesięciu ulic, m.in. Gagarina na Wacława II, Marcina Kasprzaka – na gen. Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego, Manifestu Lipcowego – na Na Rurach i Bocoń, gen. Karola Świerczewskiego – na 1. Pułku Strzelców Podhalańskich, Mariborską – na Agaty Konstanty, Stanisława Skrzyszewskiego – na Hubala, Józefa Zemanka – na Henryka Dobrzańskiego (patronem miał być w pierwszej wersji Bolesław Wstydlivy), Bolesława Redlicha – na o. Stanisława Papczyńskiego, Aleksandra Zawadzkiego – na gen. Tadeusza Bora Komorowskiego. Na prośbę jezuitów para-

fii kolejowej pozostawiono wywodzącą się z czasów przedwojennych nazwę ul. 1 Maja. Bulwar Obrońców Narwiku przemianowano na Bulwar Narwiku ponieważ tego norweskiego miasta podczas II wojny światowej bronili... Niemcy.

Odświętny charakter miała w sierpniu 1990 r. sesja z okazji 10-lecia NSZZ „Solidarność”. Podczas uroczystości Złotymi Tarczami Herbowymi Miasta Nowego Sącza udekorowano najstarszą kioskarę w Polsce, stulatkę „Babcie” Weronikę Danilewską i lidera sądeckiej „Solidarności” Andrzeja Szkaradka.

Ówczesna rada wykazała się też powściągliwością w kształtowaniu diet radnych – ustalono, że będą wynosić 20 proc. przeciętnego wynagrodzenia w pięciu podstawowych działach gospodarki narodowej (na podstawie komunikatu GUS). Przygotowano i zrealizowano w tym czasie wiele ważnych inwestycji, nie tylko w mieście. Region stał się atrakcyjniejszym niż był dzięki wielu samorządowcom, legitymującym się różnorodnym rodowodem politycznym, od lewicy po prawicę, dźwigającym swe „małe ojczyzny” z prowincjonalnego marazmu i stagnacji.

W samorządzie panował entuzjazm i zachwyty demokracją, choć nikomu nie przychodziło wtedy do głowy, że za 14 lat Polska wejdzie do Unii Europejskiej.

Nauka demokracji

Pierwsza kadencja samorządu, który dopiero uczył się działać, jawi się dziś jako „romantycz-



Rada Miejska 1998-2002, 23 stycznia 1999 r. z bp. Józefem Gucwą



Obchody 700-lecia miasta Nowego Sącza FOT. JEC

na”, entuzjastyczna, bezinteresowna. W burzliwych debatach na sesjach zwyciężał rozsądek, a mimo toczących się w trakcie kampanii wyborczych (prezydenckiej w 1990 r. i dwóch parlamentarnych w 1991 i 1993) personalne spory schodziły na dalszy plan. Odwrotnie niż w następnych kadencjach.

Kołem napędowym korzystnych przemian, także inwestycyjnych, były zorganizowane w 1992 r. obchody 700-lecia Nowego Sącza, należące do najbarwniejszych i najhuczniejszych w dziejach miasta. Jubileusz przypadł w wyjątkowo dogodnym momencie. Odrodzo-

na po zmianie ustrojowej samorządność pokazała już pierwsze efekty – inwestycje, coraz piękniejsze miasto i duch optymizmu w sądeckim społeczeństwie.

To, co udało się zdziałać przez kolejne dwie dekady, w tym roku wychwalano podczas hucznych obchodów 20-lecia samorządu terytorialnego w Polsce.

– *Mamy zastrzeżenia do wielu polskich reform, m.in. służby zdrowia i edukacji, ale ja nie znam nikogo, kto negowałby powodzenie reformy samorządowej. Wybrani wówczas radni to byli opoki, na których zbudowano polską samorządność, jakiej zazdroszą nam w wielu krajach europejskich* – mówił podczas uroczystości nowosądeckich prof. Mirosław Stec, współautor reformy ustrojowej. W ratuszowej sali zasiadło wiele sądeckich „opok”, część spotkała się pierwszy raz po wielu latach niewidzenia.

– *W tamtej radzie także spieraliśmy się o różne sprawy, ale to były spory o sposoby rozwiązywania problemów ważnych dla Nowego Sącza, a nie utarczki personalne, to były dyskusje kulturalnych ludzi* – powiedział jeden z dyskutantów spotkania.

Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłych już rajców sądeckich ostatnich dwóch dekad: Stanisława Szafrana, Henryka Ferenca, Tadeusza Pajora, Kazimierza Kowalskiego i Kazimierza Cabaka.

Zofia Pieczkowska, podczas uroczystej sesji z udziałem biskupa Wiktora Skworca, tak oceniła działania sprzed dwóch dekad: – *Pierwsza rada wybrana 27 maja 1990 roku była najlepsza z dotychczasowych w minionym 20-leciu, w ludziach był zapał i entuzjazm do zmieniania rzeczywistości. Był to czas, kiedy nasze marzenia zaczęły się realizować i to co wydawało się niemożliwe, stało się możliwe. Wszyscy mamy powody do dumy, bo nasze miasto już zupełnie inaczej wygląda niż 20 lat temu.*

Od 1 stycznia 1999 r. powróciły powiaty. Od 2002 r. bezpośrednio wybieramy gospodarzy samorządu: wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast. Te dwie dekady w życiu człowieka to całe pokolenie, a państwa czy regionu – cała wielka epoka.

(na podstawie opracowania Jerzego Leśniaka „Samorząd Nowego Sącza w latach 1989–2009”, „Rocznik Sądecki”, oraz publikacji miesięcznika „Sądeczanin”)

Radni sądeckich miast i gmin wszystkich kadencji w latach 1990-2010



CHEŁMIEC

1990–1994

Krystyna Baran, Jan Bieniek, Kazimierz Bocheński, Andrzej Budnik, Stanisław Cabała (przewodniczący), Janusz Dominik, Jan Gomolec, Adam Jarosz, Jan Jurczak, Stanisław Kruczek, Stanisław Lupa, Aleksandra Opalska, Józef Oleksy, Julian Olesiak, Tadeusz Pasiut, Bogusława Pietrzak, Zbigniew Piekarski, Ludwik Romanek, Józef Rogoziński, Jan Stawiarski, Teofil Stefański, Stanisław Skrzypiec, Mieczysław Szarata, Zenon Tabor, Leszek Woźniczka, Łucja Wróbel, Józef Zygmunt.

1994–1998

Józef Bajdel, Zbigniew Berdychowski, Jan Bieniek, Andrzej Budnik, Władysław Burnagiel, Jakub Hamiga, Marian Jurczak, Stanisław Jurczak, Andrzej Klimczak, Stanisław Kosecki, Stanisław Kruczek, Włodzimierz Marszałek, Marek Marzec, Michał Mróz (Jerzy Bochyński), Adam Oleksy, Józef Oleksy, Julian Olesiak, Aleksandra Opalska, Zbigniew Piekarski, Stanisław Poręba, Bogusława Pietrzak, Mieczysław Szarata, Stanisław Skrzypiec, Jan Smoleń, Józef Świerczek, Zenon Tabor, Stanisław Tokarczyk, Józef Zygmunt (przewodniczący).

1998–2002

Stanisław Antkiewicz, Józef Bajdel, Zbigniew Berdychowski, Jan Bieniek, Jerzy Bochyński (przewodniczący), Andrzej Budnik, Barbara Bugajska, Stanisław Furtak, Józef Jabłoński, Jerzy Jasiński, Marian Jurczak, Stanisław Jurczak, Józef Konar, Stanisław Kosecki, Stanisław Kruczek, Stanisław Kurzeja, Stanisław Poręba, Krzysztof Potoczek, Eugeniusz Rosiek, Stanisław Skrzypiec, Barbara Sromek, Wiesław Szoldrowski, Józef Świerczek (Józef Bodziony), Mieczysław Szarata, Marian Tomaszek, Eugeniusz Trzycki, Andrzej Tyrkiel, Franciszek Zygmunt.

2002–2006

Józef Bajdel, Zbigniew Berdychowski, Jan Bieniek (przewodniczący), Józef Bodziony, Stanisław Furtak, Józefa Kołat, Józef Konar, Stanisław Kruczek, Marian Łęczycki, Jan Mróz, Eugeniusz Rosiek, Dariusz Ruchała, Marian Ryczek, Wiesław Szoldrowski, Jan Stawiarski, Robert Szczygieł, Danuta Tobiasz, Andrzej Tyrkiel, Zbigniew Węglarz, Grzegorz Wójcik, Michał Wójcik.

2006–2010

Józef Bajdel, Zbigniew Berdychowski, Zygmunt Berdychowski, Jan Bieniek (przewodniczący), Paweł Bogdanowicz, Andrzej Bulzak, Zbigniew Cabała † (Jan Stawiarski), Józef Konar, Stanisław Kruczek, Zbigniew Leśniak, Marian Łęczycki, Jan Mróz, Zbigniew Mordarski, Bogusława Pietrzak, Radosław Potoczek, Edward Słaby, Stanisław Skrzypiec, Barbara Surman, Wiesław Szoldrowski, Andrzej Tyrkiel, Zbigniew Węglarz.



GRÓDEK N/DUNAJCEM

1990-1994

Mieczysław Bugajski, Paweł Chochorowski, Andrzej Cisowski, Adam Dumana, Józef Galica, Ksawery Gargas, Czesław Hajduk, Wawrzyniec Kalisz, Zbigniew Kmiec † (Józef Tobiasz), Czesław Konicki, Eugeniusz Krężel, Ryszard Lasota, Edward Nowakowski, Józef Olech, Tadeusz Pachota, Zygmunt Paruch (przewodniczący), Marek Płachta, Jan Winiarski, Stefan Wolak, Edward Zychowicz.

1994-1998

Bronisław Błędowski, Sylwester Drozd, Adam Dumana, Józef Galica, Józef Guśtak, Czesław Konicki, Eugeniusz Krężel, Ryszard Lasota, Krystyna Michalik, Edward Nowakowski, Andrzej Ogar, Józef Olech, Zygmunt Paruch (przewodniczący), Stanisław Pękała, Krzysztof Sarota, Władysław Skóbel, Józef Szudy, Józef Tobiasz, Jan Winiarski, Edward Zychowicz.

1998-2000

Wojciech Bęc, Zygmunt Biel, Tadeusz Cetnarowski, Jan Górowski, Teresa Grzegorzek (przewodnicząca), Czesław Konicki, Wiesław Małek, Tadeusz Małek, Wawrzyniec Kalisz, Krzysztof Lenart, Stanisław Pękała, Józef Piotrowski, Józef Popiela, Władysław Skóbel, Józef Szudy, Jan Winiarski, Włodzimierz Winiarski, Marek Wańczyk, Stefan Wolak, Edward Zychowicz.

W wyniku skutecznego referendum 25 czerwca 2000 r. odbyły się wybory przedterminowe. Od ogłoszenia wyników referendum do ukonstytuowania się nowych władz funkcje organów gminy (rady, zarządu i wójta) pełniła Zofia Pieczkowska powołana przez premiera na komisarza.

2000–2002

Jan Baziak, Zygmunt Biel, Sylwester Drozd (przewodniczący), Ewa Drożdż-Winiarska, Andrzej Górowski, Józef Grygiel, Mieczysław Hajduga, Czesław Hajduk, Anna Janik-Fima, Janusz Jurkowski, Zbigniew Kwiatkowski, Józef Kafel, Krzysztof Lenart, Jan Łukasik, Wiesław Pachota, Józef Pawlikowski, Stanisław Pękała, Alfred Policht, Maria Szarota, Albin Wasilewski.

2002-2006

Józef Baziak, Tadeusz Cisowski, Wanda Gawron, Antoni Gądek, Marek Górowski, Janusz Jurkowski, Józef Kafel, Stanisław Konicki (przewodniczący), Wiesław Matusik, Stanisław Pękała, Marian Różański, Maria Sromek, Aleksander Więcek, Jan Winiarski, Zbigniew Ziółkowski.

2006-2010

Maria Baziak, Tadeusz Cisowski, Wanda Gawron, Janusz Jurkowski, Józef Jagosz, Wiesław Matusik (przewodniczący), Stanisław Pękała, Wiesław Rębiasz, Marian Różański, Stanisław Trojanowski, Aleksander Więcek, Michał Winiarski, Włodzimierz Winiarski, Zbigniew Ziółkowski, Piotr Żrałka.

GRYBÓW (MIASTO I GMINA)

1990-1991

Andrzej Bojnarowski, Stanisław Chronowski, Kazimierz Głowczyk, Ryszard Kmak, Stanisław Kogut, Antoni Koszyk, Piotr Krok, Wiesław Machaczek, Krzysztof Michalik (przewodniczący), Włodzimierz Michalik,

Bolesław Migacz, Adam Mikrut, Piotr Mucha, Szczepan Nalepa, Czesław Olchawski, Wiktor Pałancewicz, Jerzy Polański, Jan Radzik, Andrzej Sekuła, Józef Sekuła, Henryk Siedlarz, Kazimierz Siedlarz, Zdzisław Skibiak, Stanisław Skraba, Kazimierz Sztaba, Roman Święs, Stanisław Święs, Antoni Wierzchanowski.

W lipcu 1991 jednostka samorządowa miasto i gmina Grybów podzieliła się na dwie: miejską i wiejską.



GRYBÓW (MIASTO)

1991-1994

Andrzej Bojnarowski, Tadeusz Klimentowski, Tadeusz Kornasiewicz, Antoni Koszyk, Wiesław Machaczek, Jan Marek, Adam Mikrut, Wincenty Motyka, Szczepan Nalepa (przewodniczący), Maciej Olszewski, Zygmunt Ożdżyński, Tadeusz Paryło, Jerzy Polański, Stanisław Poręba, Andrzej Sekuła, Stanisław Stelmach, Roman Święs, Józef Tomasiak.

1994-1998

Bogdan Gołyźniak, Michał Gruca, Antoni Koszyk, Jan Krok, Wiesław Machaczek (przewodniczący I), Władysław Mrozek (przewodniczący II), Zofia Niepsuj, Kazimierz Obrzut, Stanisław Podwika, Adam Poręba, Jacek Rejowski, Jan Romanek, Grzegorz Romański, Jan Rzemniński, Zdzisław Sawicki, Stanisław Stelmach, Andrzej Waz, Jan Zięba.

1998-2002

Stanisława Blicharz, Jacek Drożdż, Gustaw Geneja, Józef Góra, Zygmunt Koszyk, Adam Krok, Ryszard Kucza, Anna Majcher, Jan Matuła, Antoni Motyka, Wincenty Motyka, Kazimierz Obrzut, Wojciech Sekuła, Stanisław Stelmach, Kazimierz Solarz (przewodniczący), Wojciech Ślusarczyk, Krzysztof Wierzchanowski, Henryk Żelazny.

2002-2006

Stanisława Blicharz, Bogdan Gurba, Krzysztof Chronowski, Czesław Dwojak, Gustaw Geneja, Józef Góra,

Henryk Górski, Maria Kubarek, Teresa Langer-Kostrzewa, Anna Majcher, Antoni Motyka, Piotr Nowak, Kazimierz Solarz (przewodniczący), Stanisław Stelmach, Henryk Żelazny.

2006-2010

Kazimierz Chronowski, Józef Góra, Anna Igielska, Zygmunt Koszyk, Maria Kubarek, Stanisław Kusiak, Józef Lichoń, Zbigniew Maciejowski, Marek Obrębski (przewodniczący), Tadeusz Paryło, Marcin Sekuła, Kazimierz Solarz, Rafał Świąś, Paweł Wysowski.



GRYBÓW (GMINA)

1991-1994

Stanisław Chronowski, Stefan Gadzina, Kazimierz Głowczyk, Marek Klimek, Ryszard Kmak, Stanisław Kogut, Piotr Krok, Jan Kwoka, Antoni Matuła, Krzysztof Michalik, Włodzimierz Michalik, Antoni Miczołek, Bolesław Migacz, Piotr Mucha, Czesław Olchawski, Wiktor Pałancewicz, Andrzej Poręba, Anna Radzik (Józef Sekuła), Jan Radzik, Franciszek Rola, Andrzej Sekuła, Henryk Siedlarz, Kazimierz Siedlarz (przewodniczący 1992–1994), Zdzisław Skibiak, Stanisław Skraba, Kazimierz Sztaba, Stanisław Świąś (przewodniczący 1991–1992), Zbigniew Tarsa, Antoni Wierchanowski.

1994-1998

Stanisław Chronowski, Jan Gruca, Władysław Durlak, Kazimierz Górski, Antoni Gruca, Jan Janus, Stanisław Kogut, Andrzej Koszyk, Antoni Kruczek, Antoni Łukasik, Antoni Matuła, Krzysztof Michalik, Bolesław Migacz, Józef Michalik, Jan Niepsuj, Czesław Olchawski, Wiktor Pałancewicz, Antoni Poręba, Jan Radzik, Andrzej Sekuła, Józef Sekuła, Henryk Siedlarz, Kazimierz Siedlarz (przewodniczący), Zdzisław Skibiak, Jan Sztaba, Kazimierz Sztaba, Stanisław Świąś.

1998-2002

Stanisław Chronowski, Bolesław Dywan, Czesław Fyda, Kazimierz Głowczyk, Adam Gruca, Jan Gruca (Stefan Gadzina), Piotr Gryboś, Marian Kmak, Adam Krok, Antoni Kruczek, Antoni Łukasik, Antoni Matuła,

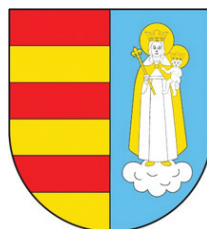
Józef Michalik, Jan Niepsuj, Czesław Olchawski, Zbigniew Podstawski, Andrzej Poręba, Antoni Poręba (przewodniczący), Jan Radzik, Andrzej Sekuła, Henryk Siedlarz, Kazimierz Siedlarz, Zdzisław Skibiak, Jerzy Suchocki, Józef Świąś, Jan Sztaba, Stanisław Wrona, Marian Zawitowicz.

2002-2006

Stanisław Chronowski, Kazimierz Głowczyk, Antoni Gruca, Lucjan Janus, Adam Krok, Dorota Krok (Anna Świąś-Gruca), Józef Krok, Antoni Kruczek, Tadeusz Matuła, Roman Morańda, Piotr Mucha, Jan Niepsuj, Czesław Olchawski, Andrzej Poręba, Antoni Poręba (przewodniczący), Jan Radzik, Andrzej Sekuła, Henryk Siedlarz, Zdzisław Skibiak, Marek Śliwiecki, Jan Sztaba.

2006-2010

Stanisław Chronowski, Kazimierz Głowczyk, Antoni Gruca, Jan Grzesiak, Lucjan Janus, Adam Krok, Józef Kruczek, Marian Kruczek, Antoni Łukasik, Jan Niepsuj, Czesław Olchawski, Stanisław Pałancewicz, Antoni Poręba (przewodniczący), Jan Radzik, Andrzej Sekuła, Henryk Siedlarz, Zdzisław Skibiak, Stanisław Szambelan, Jan Sztaba, Marian Śliwiecki, Wiesław Wiatr.



KAMIONKA WLK.

1990-1994

Stanisław Basiaga, Kazimierz Bochenek, Rafał Gieniec, Ryszard Gonczowski, Adam Górski, Barbara Jarosz, Józef Kiełbasa, Jan Kłębczyk, Zygmunt Kościółek, Jan Królewski (Eligiusz Frączek), Mieczysław Legutko, Jan Ligeża, Jan Łukasik, Julian Mirek, Julian Morański, Kazimierz Pazdan (Edward Nowak), Benedykt Poręba, Roman Poręba, Stanisław Poręba, Antoni Potoniec, Maria Ruśniak (przewodnicząca), Eugeniusz Siedlarz, Józef Świąt, Piotr Witek.

1994-1998

Kazimierz Bochenek, Tadeusz Bodziony, Jan Jawor, Stanisław Jelito, Czesław Jeleń, Bogdan Kocemba, Henryk Kościółek, Jan Ligeża, Julian Mirek, Edward

Nowak, Kazimierz Ogorzałek, Aleksander Ogórek, Wiesław Pazgan, Benedykt Poręba, Władysław Poręba, Antoni Potoniec, Jan Rola, Maria Ruśniak (przewodnicząca), Eugeniusz Siedlarz, Marian Słaby.

1998-2002

Kazimierz Bochenek, Tadeusz Bodziony, Rafał Gieniec, Stanisław Kiełbasa, Bogdan Kocemba, Henryk Kościółek, Zygmunt Kościółek, Zenon Kruczek (przewodniczący), Józef Kurnyta, Jan Ligęza, Jan Łukasik, Jarosław Michalik, Marta Morańska, Edward Nowak, Marian Ogórek, Benedykt Poręba, Ferdynand Poręba, Lucyna Koszyk (Stanisław Poręba), Włodzimierz Rolka, Piotr Witek.

2002-2006

Kazimierz Bochenek, Tadeusz Bodziony, Władysława Bodziona, Rafał Gieniec, Władysław Głowczyk (Krzysztof Gaborek), Ryszard Górski (Edward Nowak), Marian Ogórek, Maciej Kocemba, Tadeusz Kocemba, Zenon Kruczek, Stanisław Kulpa, Benedykt Poręba (przewodniczący), Jan Rola, Stanisław Sędzimir, Piotr Witek.

2006-2010

Zygmunt Baran, Kazimierz Bochenek, Kazimierz Bodziony, Władysława Bodziona, Kazimierz Dobosz, Rafał Gieniec, Tomasz Kiełbasa, Maciej Kocemba, Zenon Kruczek (przewodniczący do 2007), Janusz Kumorek, Jan Ligęza (Henryk Kościółek), Marian Ogórek, Benedykt Poręba, Jan Rola, Włodzimierz Rolka, Piotr Witek (przewodniczący od 2008).



KORZENNA

1990-1994

Janusz Adamczyk (przewodniczący), Stanisław Bobakowski, Jan Bulanda, Józef Danek, Eugeniusz Filipowicz, Aleksander Fyda, Stanisław Gagor, Piotr Gniadecki, Stanisław Hodorowicz, Włodzimierz Hojnor, Stanisław Janusz, Franciszek Kantor, Stanisław Kracoń, Jan Maciaszek, Adolf Mokrzycki, Józef Mokrzycki, Władysław Oleksyk, Julian Paciorek, Stanisław Szlag, Jerzy Szychta, Edward Turek, Antoni Włodarz, Julian Wrona.

1994-1998

Stanisław Bobakowski, Dariusz Brończyk, Jan Bulanda, Jan Cisoń, Eugeniusz Filipowicz, Piotr Gniadecki, Stanisław Hodorowicz, Włodzimierz Hojnor, Franciszek Kantor, Mieczysław Kiełbasa, Andrzej Klimontowski, Adolf Mokrzycki, Józef Mokrzycki, Władysław Oleksyk, Julian Paciorek (przewodniczący), Stanisław Rola, Jan Ruchała, Jerzy Szychta, Edward Turek, Jan Wielgus, Antoni Włodarz, Jan Włodarz.

1998-2002

Wiktoria Apryasz, Jan Biskup (Józef Jurek), Jan Bulanda, Jan Cisoń, Jacek Fornagiel, Piotr Gniadecki, Andrzej Grygiel, Stanisław Hodorowicz, Włodzimierz Hojnor, Alojzy Janusz, Andrzej Janusz (Eugeniusz Janusz), Antoni Klimontowski (Wojciech Kantor), Stanisław Krasoń (Stanisław Kasprzyk), Wiesław Krasoń (przewodniczący 2000-2002), Stanisław Kwarciński (Robert Włodarz), Stanisław Michalik (przewodniczący 1998-1999), Piotr Ogorzałek, Julian Paciorek (Maria Dutka), Józef Sowa, Stanisław Wojtarowicz, Andrzej Zięcina, Krzysztof Zwolenik.

2002-2006

Janusz Bulanda, Barbara Cichońska, Maria Dutka, Kazimierz Fyda, Piotr Gniadecki, Alojzy Janusz (przewodniczący), Andrzej Janusz, Józef Jurek, Wojciech Kantor, Wiesław Kracoń, Krzysztof Kubiak, Elżbieta Ruchała, Tadeusz Stawiarski, Stanisław Wojtarowicz, Andrzej Zięcina.

2006-2010

Wiktoria Apryasz, Janusz Bulanda, Maria Dutka, Jacek Fornagiel, Mieczysław Górka, Bartłomiej Hojnor, Alojzy Janusz, Wiesław Krasoń (przewodniczący), Stanisław Michalik, Szymon Semla, Ryszard Sułowicz, Wiesław Trybach, Krzysztof Włodarz, Robert Zielen, Andrzej Zięcina.



KRYNICA-ZDRÓJ

1990-1994

Roman Bałuc, Emil Bodziony, Aleksander Cycoń, Stanisław Faust, Jan Golonka, Elżbieta Jeżowska

(do 1991), Czesław Jung, Józef Koth, Zbigniew Leśniak, Jan Łuszczewski, Kazimierz Majerczyk, Antoni Majerski, Zbigniew Martyka (1990), Józef Musiał, Helena Ogorzała, Andrzej Oksza-Grabowski, Włodzimierz Olszowski (do 1992), Władysław Polański, Piotr Przanowski, Wincenty Rajczak, Marian Rościszowski, Marian Różana, Antoni Schmalz, Władysław Taternicki, Zbigniew Tekiela (przewodniczący 1991–1994), Michał Tomasiak, Marian Widełko, Antoni Żarski (1991)

1994–1998

Wacław Bagiński, Emil Bodziony, Roman Burda, Aleksander Cycoń, Zdzisław Hajduk, Andrzej Hybel, Czesław Jung, Ryszard Kozieński, Grażyna Lubańska, Zbigniew Leśniak, Antoni Majerski, Helena Ogorzała, Adam Opalski, Józef Pawlikowski, Piotr Przanowski, Paweł Rablin, Marian Rościszowski, Władysław Sady, Antoni Schmalz, Zdzisław Skwarek, Zbigniew Szurlej, Zbigniew Tekiela (przewodniczący), Michał Tomasiak, Krzysztof Wróblewski.

1998–2002

Maria Adamczyk, Jan Boligłowa, Ryszard Chłodnicki, Zdzisław Chuchro, Jerzy Ciupek, Stanisław Cwiertniewicz, Tadeusz Fraczek, Alicja Golonka, Czesław Jung, Krzysztof Machnik, Antoni Majerski, Stanisław Mądry, Jan Łuszczewski (do 1999), Marek Polaczek, Piotr Przanowski, Franciszek Radecki, Adam Stanisławczyk, Marzena Szarek, Zbigniew Szurlej, Zbigniew Tekiela (przewodniczący), Marek Wiater, Henryk Wiewióra, Stanisław Winter, Stefan Wołowicz, Krzysztof Wróblewski.

2002–2006

Janusz Cisek (przewodniczący), Elżbieta Barciok, Henryk Czarny, Stanisław Cwiertniewicz, Stanisław Mądry, Roman Obrzut, Adam Stanisławczyk, Róża Stec, Marzena Szarek (Bogusława Bulanda), Józef Świętek, Krzysztof Urban, Henryk Wiewióra, Tadeusz Wilk, Stanisław Winter, Krzysztof Wróblewski.

2006–2010

Wojciech Bębenek, Jan Boligłowa (przewodniczący do 2008), Wanda Cabała, Janusz Cisek, Sławomir Czerniecki, Julian Fryda †, Maria Kieblesz, Marek Krawczyk, Małgorzata Pórchłopek (przewodnicząca od 2008), Urszula Prusak, Artur Szatkowski, Józef Świętek, Marek Wiater, Henryk Wiewióra, Krzysztof Wróblewski.



ŁABOWA

1990-1994

Mikołaj Babiak, Janina Borek, Stanisław Fiut, Michał Florek, Roman Homoncik, Ludwik Jasiński, Stanisław Ormanty, Jan Klimczak, Halina Kloze, Józefa Mogilska, Stefan Nosal (przewodniczący), Józef Przychoczek, Stanisław Sarata, Aleksander Sołtys, Stanisław Stefaniak, Władysław Wotus, Jan Zaczyk, Andrzej Złocki.

1994-1998

Mikołaj Babiak, Marek Buda (przewodniczący), Adam Cempa, Stanisława Ciarach, Czesław Cyszczon, Stanisław Fiut, Jan Fugas, Stanisław Gurba, Halina Kloze, Władysław Kulpa, Jurek Mruk, Ludwik Polański, Józef Rodak, Krzysztof Skraba, Aleksander Sołtys, Jan Szczecina, Jan Zaczyk, Stanisław Zaprzelski.

1998-2002

Stanisław Chomiczewski, Józef Cycoń, Stanisław Gurba, Marek Janczak, Ludwik Jasiński, Marian Jurek, Józefa Mogilska (przewodnicząca), Jurek Mruk, Wiesław Pióro, Józef Rodak, Stanisław Sarata, Krzysztof Skraba, Aleksander Sołtys, Marek Stanisław, Stanisław Stefaniak, Maria Stopka, Jan Szczecina, Marian Żywczak.

2002-2006

Józef Cycoń, Rafał Jabłoński, Józef Klimczak, Józef Kołacz, Jan Oleksy (przewodniczący), Jurek Mruk, Marek Piętka, Wiesław Pióro, Marian Saczka, Krzysztof Skraba, Aleksander Sołtys, Marek Stanisław, Stanisław Stefaniak, Maria Stopka, Kazimierz Wójs.

2006-2010

Józef Cycoń, Elżbieta Hasior, Wanda Kaczorowska, Józef Klimczak, Andrzej Myjak, Jan Oleksy (przewodniczący), Józef Ormanty, Wiesław Pióro, Krzysztof Skraba (Edward Rodak), Marian Saczka, Marek Stanisław, Marek Stawiarski, Jan Szczecina, Sławomir Tołoś, Kazimierz Wójs.



ŁĄCKO

1990-1994

Antoni Bawelkiewicz, Władysław Baziak, Zbigniew Czepelak, Henryk Czepielik, Ignacy Drabik, Stanisław Drabik, Edward Duda, Władysław Duda, Ryszard Gańko, Jan Golonka (przewodniczący), Stanisław Jasiński, Stanisław Koszut, Czesław Leszko, Henryk Łazarz, Jan Majerski, Stanisław Majerski, Mieczysław Mozdyniewicz, Jadwiga Niezgoda, Stanisław Strączek, Marek Strzałkowski, Bronisław Trzajna, Jan Więclawek, Jan Wojtas.

1994-1998

Wojciech Bober, Fryderyk Bugajski, Jan Cebula, Stanisław Cebula, Zbigniew Czepelak, Henryk Czepielik, Ignacy Drabik, Stanisław Duda, Antoni Faron, Piotr Gałysa, Jan Golonka (przewodniczący), Stanisław Jasiński, Jan Klimek, Stanisław Koszut, Stefan Kozik, Stanisław Myjak, Jadwiga Niezgoda, Jan Ruciński, Kazimierz Rusnarczyk, Józef Sajdak, Stanisław Strączek, Bożena Wawrzyniak.

1998-2002

Piotr Banach, Stanisław Bober, Zbigniew Chronowski, Henryk Czepielik, Ignacy Drabik, Stanisław Duda, Antoni Faron, Tadeusz Gurgul, Zbigniew Jarek, Stanisław Jasiński, Jan Klimek, Józef Klimek (przewodniczący), Stefan Kozik, Jan Kozik, Stanisław Myjak, Kazimierz Potoniec, Kazimierz Rusnarczyk, Stanisław Tokarczyk, Roman Kwit, Władysław Ścianek, Zdzisław Warzecha, Jerzy Wojtas.

2002-2006

Stanisław Bober, Jan Cebula, Zbigniew Chronowski, Henryk Czepielik (przewodniczący), Stanisław Duda, Antoni Faron, Stanisław Jasiński, Jan Klimek, Józef Klimek, Jan Kozik, Stefan Kozik, Wiesław Prostko, Kazimierz Rusnarczyk, Józef Tokarz, Jerzy Wojtas.

2006-2010

Stanisław Bober, Jan Cebula, Zbigniew Chronowski, Henryk Czepielik (przewodniczący), Stanisław Duda,

Stefan Grabiec, Stanisław Jasiński, Janusz Klag, Jan Klimek, Jan Kozik, Stefan Kozik, Kazimierz Rusnarczyk, Bernadetta Wąchała-Gawełek, Stanisław Wnęk, Jerzy Wojtas.



ŁOSOSINA DOLNA

1990-1994

Stanisław Bednarek, Edward Chochorowski, Mieczysław Czocho, Tomasz Długopolski, Andrzej Dudek (przewodniczący), Jan Firlej, Stanisław Grzyb, Tadeusz Jacak, Aleksander Kaźmirek, Tadeusz Kosecki, Marian Koziół, Mieczysław Kuźma, Władysław Kuźma, Jan Maciaś, Marian Orzeł, Maria Pajor, Gerard Piwowar, Kazimierz Sieradzki, Henryk Sromek, Stanisław Wikar.

1994-1998

Wiesław Basta (przewodniczący), Stanisław Bednarek, Jacek Biernacki, Andrzej Dudek, Stanisław Golonka, Tadeusz Jacak, Jan Maciaś, Stanisława Kmieć, Ryszard Kuźma, Władysław Kuźma, Gerard Piwowar, Andrzej Prusak, Piotr Rębilas, Kazimierz Rosiek, Zdzisław Staszak, Stanisław Strzelec, Henryk Salamon, Kazimierz Sieradzki, Jan Zelek, Stanisław Zelek.

1998-2002

Stanisław Baran, Jacek Biernacki, Barbara Cetnarowska (przewodnicząca), Wiesława Chełmecka, Kazimierz Chochliński, Andrzej Dudek, Tadeusz Jacak, Stanisława Kmieć, Józef Kosecki, Tomasz Kosecki, Józef Kulig, Ryszard Kuźma, Władysław Kuźma, Edward Madej, Zofia Orzeł, Gerard Piwowar, Edward Rębilas, Jan Rosiek, Andrzej Posyła, Władysław Szabla.

2002-2006

Lidia Adamczyk, Barbara Cetnarowska (przewodnicząca), Andrzej Dudek, Wojciech Gućwa, Kazimierz Jasnos, Krystyna Jaśkiewicz, Augustyn Karkoszka, Stanisława Kmieć, Władysław Kołodziej, Ryszard Kuźma, Władysław Kuźma, Stanisław Małek, Gerard Piwowar, Wiesław Salamon, Adam Wolak.

2006-2010

Barbara Cetnarowska, Marta Filipek, Wojciech Gucwa, Anna Hajduga, Tadeusz Jacak, Kazimierz Jasnos, Stanisława Kmiecik, Ryszard Kuźma, Piotr Litwiński, Stanisław Małek, Andrzej Mliczek, Bolesław Oleksy (przewodniczący), Marian Pajor, Gerard Piwowar † (Edward Pajor), Piotr Zelek.

**MUSZYNA****1990-1994**

Marian Adamczyk, Józef Chorążyk, Stanisław Długosz, Władysław Franczyk, Teresa Garwol, Adam Jarosz, Aleksy Kulig, Andrzej Klimek, Bogdan Kos, Janusz Łotek, Antoni Majerski, Julian Majewski, Adam Mazur, Edward Maślanka, Kazimierz Miazga, Paweł Myślik, Edward Pałuszek, Andrzej Repel, Waldemar Serwiński (przewodniczący), Józef Wachna, Sławomir Wyka, Jan Zieliński.

1994-1998

Zofia Bołoz, Antoni Broniszewski, Łucja Bukowska, Józef Chorążyk, Kazimierz Gościński (przewodniczący), Ryszard Homa, Stanisław Homiak, Juliusz Jarończyk, Mieczysław Kałuziński, Bogdan Kos, Bogusław Łukasik, Julian Majewski, Adam Mazur, Kazimierz Miazga, Włodzimierz Oleksy, Stanisław Pawłowski, Andrzej Repel, Julian Semczyszak, Marek Siedlarz, Jerzy Sułkowski, Andrzej Tischner, Zbigniew Wachna.

1998-2002

Małgorzata Bajorek, Zofia Bołoz, Józef Chorążyk, Stanisław Gacek, Andrzej Gancarz, Kazimierz Gościński, Piotr Homa, Andrzej Korona (Marian Janczura), Bogdan Kos, Jacek Kwitowski, Bogusław Łukasik, Julian Majewski, Barbara Multarzyńska, Marian Oleksy, Ludwik Sajdak, Bogdan Serwiński (przewodniczący), Aleksander Sowa, Andrzej Tischner, Mieczysław Turek, Zbigniew Wachna, Stanisław Wiśniowski, Stanisław Wrona.

2002-2006

Leszek Czerwiński, Andrzej Gancarz (przewodniczący), Urszula Gościńska, Barbara Multarzyńska, Bogusław Łukasik, Julian Majewski, Kazimierz Natonek,

Marian Oleksy, Andrzej Repel, Piotr Rutka, Julian Semczyszak, Jan Serafin, Stanisław Sułkowski, Maria Tomasiak, Tadeusz Zachwieja.

2006-2010

Zofia Bołoz, Bartłomiej Bujarski, Leszek Czerwiński, Andrzej Gancarz (Wojciech Lubradzki), Urszula Gościńska, Mariusz Jurczyński, Ferdynand Matłąg, Kazimierz Natonek, Marian Oleksy, Andrzej Repel, Piotr Rutka, Jan Serafin, Aleksander Sowa, Stanisław Sułkowski (przewodniczący), Maria Tomasiak.

**NAWOJOWA****1990–1994**

Stanisław Baran, Stefan Bogdański (przewodniczący), Jan Czyżycki, Maria Dutka, Wojciech Fornagiel, Andrzej Gieniec, Antoni Horowski, Stanisław Kielbasa, Marian Kulpa, Józef Lelito, Stanisław Michalik, Jan Mirek, Marian Mirek, Michał Mirek, Antoni Nosal, Michał Słaby, Jan Szczecina, Józef Zaczyk.

1994–1998

Stanisław Bogdański, Andrzej Jarosz, Jan Jarzębiak, Stanisław Kielbasa, Jan Kucharski, Józef Lelito, Michał Lewandowski, Antoni Mężyk, Jan Mirek, Antoni Nosal † (Zbigniew Łękawski), Kazimierz Nosal, Marek Pióro, Ryszard Poradowski, Stanisław Rumin, Antoni Słaby, Jan Szczecina, Stanisław Wiktor (przewodniczący), Józef Zaczyk.

1998–2002

Stanisław Bogdański, Stefan Bogdański, Marian Jurczyński, Małgorzata Kowalik, Jan Kucharski, Michał Lewandowski, Stanisław Lisowski, Zbigniew Łękawski, Krzysztof Mączka (przewodniczący), Tadeusz Majewski, Antoni Mężyk, Kazimierz Nosal, Ryszard Nosal, Marek Pióro, Stanisław Południak, Stanisław Rumin, Jacenty Skrzypiec, Antoni Słaby, Tadeusz Słaby, Stanisław Wiktor.

2002–2006

Stefan Bodziony, Jan Borek, Eugeniusz Frączek, Marian Jurczyński, Jan Kucharski, Michał Lewandowski,

Krzysztof Mączka, Antoni Mężyk, Ryszard Nosal, Tadeusz Nosal, Jacenty Skrzypiec (przewodniczący), Antoni Słaby, Adam Szafraniec, Jan Szczecina, Jan Ziaja.

2006–2010

Stefan Bodziony, Marian Borek, Stanisław Chebda, Zdzisław Duka, Eugeniusz Frączek, Marian Frączek, Ryszard Gagattek, Urszula Horowska, Jan Kulpa, Janina Kwiecień, Michał Lelito, Michał Lewandowski, Andrzej Ormanty, Jacenty Skrzypiec (przewodniczący), Jan Szczecina.



PIWNICZNA-ZDRÓJ

1990–1994

Józef Durlak, Adam Filipiak, Mariusz Frydrych, Stanisław Gumulak, Janusz Hodun, Józef Izworski, Ryszard Jania, Zygmunt Kowalski, Józef Kustra, Wojciech Mrówka (przewodniczący), Czesław Paprota, Stanisław Polakiewicz, Stefan Polański, Władysław Porębski, Michał Smyda (Franciszek Dulak), Józef Tokarczyk, Nikodem Wnęk, Władysław Wnętrza (Janina Skoczylas), Henryk Żytkowicz, Jan Żywczak.

1994–1995

Józef Bołoz, Beata Budzik, Józef, Durlak, Halina Haraf, Janusz Hodun, Zbigniew Jeremenko, Bolesław Jarzębak, Jan Kołacz, Maria Krasowska, Franciszek Kulig, Józef Kustra, Adam Lis, Władysław Mirek, Czesław Paprota (przewodniczący), Michał Smyda, Władysław Sojka, Robert Tokarczyk, Władysław Wnętrzak, Stanisław Zyzda, Jan Żrałka, Jan Żywczak. W trakcie kadencji odłączyła się gmina Rytró i zaszła potrzeba nowych wyborów w marcu 1995 r.

1995–1998

Zenon Citak, Stanisław Dudziak, Mariusz Frydrych, Edward Grucela, Halina Haraf, Janusz Hodun (Jan Jarzębak), Bolesław Jarzębak, Włodzimierz Jeżowski, Franciszek Kulig, Adam Lis † (Ksawera Gromala), Marian Łomnicki, Kazimierz Mirek (przewodniczący), Czesław Paprota, Maria Piwowar, Michał Smyda, Jan Talar, Jan

Turek, Tadeusz Wiecech, Jan Żrałka, Jan Żywczak, Antoni Żywczak.

1998–2002

Julian Bołoz, Stanisław Dudziak, Mariusz Frydrych, Adam Gałysa, Ksawera Gromala, Bolesław Jarzębak, Jan Wiesław Jarzębak, Maria Krasowska, Maria Kręciwost, Józef Kustra, Danuta Łękawka, Piotr Łomnicki, Bogumiła Malik, Jan Mamiak, Czesław Paprota (przewodniczący), Michał Smyda, Józef Toczek, Nikodem Wnęk, Jan Żrałka, Jan Żywczak.

2002–2006

Zbigniew Bołoz, Artur Frączek, Zygmunt Grucela, Stanisław Gumulak, Zbigniew Jamrozowicz, Tadeusz Kluska, Andrzej Korus, Adam Musialski (przewodniczący), Andrzej Pałka (Czesław Paprota), Kazimiera Sikorska, Krzysztof Sikorski † (Michał Smyda), Stanisława Szkaradek, Lesława Wnęk, Jan Żrałka, Jan Żywczak.

2006–2010

Adam Buczek, Artur Frączek, Tadeusz Izworski, Wiesław Keklak, Tadeusz Kluska, Andrzej Korus, Marcin Mucha, Czesław Paprota, Barbara Piekoszowska, Maria Piwowar, Beata Polakiewicz, Bronisław Rusiniak, Barbara Schuster (przewodnicząca), Michał Smyda.



PODEGRODZIE

1990–1994

Kazimierz Basta, Jakub Bodziony, Stanisław Ciągło, Wiesław Czop, Ignacy Janik, Adam Kożuch, Ignacy Kubacki, Mieczysław Kuziel, Ryszard Marcinek, Stanisław Olszak, Zbigniew Olszak, Jan Pasiut, Edward Paszek, Antoni Plata, Jan Rakowski, Kazimierz Sułkowski, Stanisław Średniawa, Jan Turek, Mieczysław Wardęga, Józef Zbozeń (przewodniczący), Antoni Żelasko, Janusz Żelasko.

1994–1998

Stanisław Batko, Krzysztof Bodziony, Jerzy Czurka, Józef Czernkowski, Franciszek Daniel, Anna Gąsiorow-

ska, Józef Jodłowski, Józef Konstanty, Ignacy Kubacki, Ryszard Marcinek, Teofil Matyaszek, Zbigniew Olszak, Władysław Paluch, Jan Pasiut, Edward Paszek, Wojciech Plata, Jan Rakowski, Jan Skrzymowski, Stanisław Średniawa (przewodniczący), Hieronim Świechowski, Mieczysław Wardęga, Józef Zbozeń.

1998–2002

Stanisław Batko (przewodniczący), Wiesław Czop, Józef Fryc, Dariusz Kowalczyk, Jan Kożuch, Henryk Kula, Kazimierz Kulak, Józef Laciuga, Stanisław Łatka, Józef Malinowski, Ryszard Marcinek, Teofil Matyaszek, Józef Pietruszka, Kazimierz Plata, Wojciech Plata, Stanisława Rams, Jan Skrzymowski, Stanisław Szabla, Mieczysław Wardęga, Władysława Zarabska, Antoni Żelasko.

2002–2006

Kazimierz Basta, Augustyn Biel, Mieczysław Chmiel, Wiesław Czop, Teofil Hejmej, Leszek Konstanty, Dariusz Kowalczyk, Leszek Kożuch, Marek Olszak, Zofia Pasiut, Paweł Samek (przewodniczący), Stanisław Tomczyk, Czesław Twardowski, Mieczysław Wardęga, Antoni Żelasko.

2006–2010

Stanisław Banach (przewodniczący), Wiesław Czop, Józef Kotarba, Dariusz Kowalczyk, Jan Kożuch, Teofil Matyaszek, Wiesława Misterka, Jerzy Olszak, Jan Pasiut, Stanisław Plata, Danuta Potoniec, Stanisław Sikora, Stefan Śledź, Czesław Twardowski, Mieczysław Wardęga.



RYTRO

1995–1998

Zbigniew Gądek, Janusz Gryźlak, Zbigniew Jeremenko, Elżbieta Klóska, Jan Kończak, Anna Olszowska, Barbara Pawlik (przewodnicząca), Małgorzata Pierzga, Władysław Sojka, Robert Tokarczyk, Stanisław Tokarczyk, Zbigniew Tokarczyk, Paweł Tomasiak, Stanisław Węglarz, Władysław Wnętrzak.

1998–2002

Zygmunt Głąb, Zbigniew Jeremenko, Andrzej Kolbusz (Renata Tomasiak), Jan Kończak, Piotr Kulig (Elżbieta Klóska), Józef Mos (Marian Dobosz), Anna Olszowska, Jan Padula, Małgorzata Pierzga, Kazimierz Tokarczyk, Zbigniew Tokarczyk, Władysław Wnętrza, Michał Ziobrowski.

2002–2006

Barbara Bieniek, Marian Dobosz, Wiesław Dziedzina, Elżbieta Klóska, Andrzej Kolbusz, Jan Kończak, Zygmunt Kowalski, Antonina Nosal, Marek Nosal, Anna Olszowska, Jan Padula, Małgorzata Pierzga, Marek Tokarczyk, Zbigniew Tokarczyk, Andrzej Tomasiak.

2006–2010

Bożena Bołoz, Marian Dobosz, Michał Gruszczyński, Jan Kończak, Alina Krzywdzińska, Tomasz Kulig, Marek Nosal, Stanisław Pawlik, Wiesław Pawlik, Małgorzata Pierzga, Barbara Piwowar, Kazimierz Porębski, Marek Tokarczyk, Zbigniew Tomasiak, Bartłomiej Wojtowicz.



STARY SĄCZ

1990–1994

Stefan Bugno (przewodniczący 1990–1992)), Edward Ciągło, Stanisław Czerpak, Mirosław Garbacz, Jan Gomółka, Jerzy Grabiec, Stanisław Gizicki, Eugeniusz Jasiński, Anna Kolak, Karol Kurzeja, Stanisław Marduła, Mieczysław Matysiewicz, Józef Molanda, Władysław Marszałek, Henryk Nowak, Kazimierz Paluch, Wiesław Pasiut, Kazimierz Ptaśnik, Jan Prusek, Andrzej Skalniak, Maciej Szufflicki, Wiesław Śledź (1993–1994), Wawrzyniec Świerczyński, Stanisław Wilczyński.

1994–1998

Andrzej Czerpak, Władysław Gancarczyk, Stanisław Gizicki, Edward Golonka (przewodniczący), Jan Gonciarz, Jerzy Górka, Karol Hopek, Stanisław

Kotala, Jan Kupczak, Józef Kurowski, Marian Lis, Stanisław Marduła, Andrzej Marmuszewski, Władysław Marszałek, Józef Molanda, Kazimierz Pałuch, Stanisław Paluch, Władysław Pazgan, Stanisław Pietrzyk, Kazimierz Ptaśnik, Władysław Radomski, Stanisław Rusin, Stanisław Stawiarski, Piotr Szewczyk, Maciej Szufflicki, Wiesław Śledź, Władysław Tokarczyk, Julian Wajda.

1998–2002

Józef Bednarski, Stanisław Biernat, Andrzej Czerpak (przewodniczący 2000–2002), Stanisław Dąbrowski, Jan Gomółka (przewodniczący 1998–1999), Jan Gonciarz, Jerzy Górka, Józef Górski, Jadwiga Grądzka, Jan Kołbon, Józef Król, Stanisław Kotala, Marian Kuczaj, Jan Kupczak, Krzysztof Kurzeja, Marian Lis, Stanisław Marduła, Kazimierz Ptaśnik, Jan Rosiek, Stanisław Rusin, Jacek Skoczeń (Zofia Wcisło) Jan Słaby, Wiesław Śledź, Tomasz Tischner, Władysław Tokarczyk (Stanisław Opyd), Julian Wajda (Marian Potoniec), Ewa Zielińska, Marek Zięba.

2002–2006

Czesław Basta, Jan Bodziony, Marcjanna Bodziona, Stanisław Dąbrowski, Jerzy Górka (przewodniczący 2003–2006), Antoni Iwulski, Jacek Janczak, Jan Janczak, Marian Kuczaj, Jan Kupczak, Antoni Pierzga, Marian Potoniec, Marian Lis, Stanisław Marduła, Marian Obrzud, Mieczysław Plata, Kazimierz Ptaśnik, Mieczysław Szewczyk, Wiesław Śledź (2002–2003), Zygmunt Weber, Ewa Zielińska.

2006–2010

Czesław Basta, Mirosław Garbacz, Kazimierz Gizicki, Barbara Gomółka, Antoni Iwulski, Jacek Janczak, Jan Janczak, Jan Kupczak, Marian Lis (przewodniczący), Elżbieta Łomnicka, Stanisław Marduła, Andrzej Myjak, Antoni Pierzga, Marian Potoniec, Andrzej Rams, Mieczysław Szewczyk, Zygmunt Weber, Ewa Zielińska, Andrzej Zych.

Szefowie sądeckich samorządów 1990–2010 (prezydenci, burmistrzowie, wójtowie)

Nowy Sącz

Jerzy Gwiżdż – 1990–1994
Andrzej Czerwiński – 1994–2001
Ludomir Krawiński – 2002–2002
Józef Antoni Wiktor – 2002–2006
Ryszard Nowak – 2006–

Chełmiec

Zygmunt Woźniczka – 1990–1991
Andrzej Budnik (p. o) – 1991
Zbigniew Piekarski – 1992–1998
Stanisław Poręba – 1998–2006
Bernard Stawiarski – 2006–

Gródek nad Dunajcem

Czesław Konicki – 1990–2000 (odwołany w referendum 7 maja 2000)
Krzysztof Lenart – 2000–2002
Stefan Wolak – 2002–

Grybów (miasto i gmina)

Grzegorz Radzik 1990–1991
W lipcu 1991 jednostka samorządowa podzieliła się na dwie: miejską i wiejską.

Grybów (miasto)

Grzegorz Radzik – 1991–1994
Kazimierz Bandyk – 1994–1998
Piotr Piechnik – 1998–2002
Wojciech Ślusarczyk – 2002–2006
Piotr Piechnik – 2006–

Grybów (gmina)

Krzysztof Michalik – 1991–1998
Piotr Krok – 1998–

Kamionka Wielka

Ryszard Gonczowski – 1990 (sprawował urząd przez dwa tygodnie)
Zbigniew Kmak – 1990–1991
Kazimierz Siedlarz – 16.01.1992–

Korzenna

Józef Mokrzycki – 1990–1997
Jan Budnik – 1997–2006
Leszek Skowron – 2006–

Krynica-Zdrój

Jan Golba – 1990–2002

Emil Bodziony – 2002–

Łabowa

Władysław Karpierz – 1990–2002

Marek Janczak – 2002–

Łącko

Franciszek Młynarczyk – 1990–

Łososina Dolna

Kazimierz Ciarach – 1990–1995

Stanisław Golonka – 1995–

Muszyna

Adam Mazur – 1990–1996

Włodzimierz Oleksy – 1996–2002

Waldemar Serwiński – 2002–2009

Jan Golba – 2009–

Nawojowa

Jan Kulpa – 1990–1998

Stanisław Kielbasa – 1998–

Piwniczna-Zdrój

Józef Spiechowicz – 1990–1994

Mariusz Frydrych – 1994–1998

Marian Czop – 1998–2002

Edward Bogaczyk – 2002–2006

Joanna Leśniak – 2006–2008 (odwołana w referendum 18 maja 2008)

Edward Bogaczyk – 2008–

Podegrodzie

Edward Paszek – 1990–1994 (wybrany na kolejną kadencję w 1994 zrezygnował z urzędu wójta po objęciu funkcji przewodniczącego sejmiku samorządowego województwa nowosądeckiego)

Ryszard Marcinek – 1994–2006

Stanisław Łatka – 2006–

Rytm

(gmina wyodrębniła się z gminy Piwniczna w 1995)

Władysław Sojka – 1995–1998

Władysław Wnętrzak – 1998–

Stary Sącz

Maciej Szufflicki – 1990–1995

Marian Cycoń – 1995–1998

Marian Kuczaj – 1998–2002

Marian Cycoń – 2002–

Samorządowcy, którzy kierowali administracją miejską lub gminną w okresie PRL i następnie III RP



Kazimierz Bandyk

– przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Grybowie 1970–1973, a następnie naczelnik miasta

i gminy (do 1990), burmistrz Grybowa 1994–1998;



Marian Cycoń

– naczelnik miasta i gminy Piwniczna 1979–1988, prezydent Nowego Sącza 1988–1990, burmistrz

Starego Sącza 1995–1998 i od 2002;



Jan Golba – naczelnik miasta i gminy Krywnica 1988–1990, burmistrz Krywnicy-Zdroju 1990–2002, burmistrz Muszyny od 2009;



Władysław Karpierz

– naczelnik gminy Łabowa i następnie Łososina Dolna 1973–1990, wójt gminy Łabowa 1990–2002;

Ryszard Marcinek – naczelnik gminy Podegrodzie 1988–1990, wójt tej gminy 1994–2006



Franciszek Młynarczyk

– naczelnik gminy Łącko od 1983, wójt od 1990;

Kazimierz Siedlarz

– naczelnik miasta i gminy Grybów

1989–1990, wójt gminy Kamionka Wielka od 1992.

Prezydenci



Jerzy Gwiżdż



Andrzej Czerwiński



Ludomir Krawiński



Józef A. Wiktor



Ryszard Nowak

Wiceprezydenci



Marian Cycoń



Piotr Pawnik



Leszek Zegzda



Rudolf Borusiewicz



Andrzej Kita



Ludomir Krawiński



Zofia Pieczkowska



Stanisław Kaim



Bożena Jawor



Jerzy Gwiżdż

Radni, prezydenci, wiceprezydenci... miasta Nowego Sącza

1990–1994

Komitet Obywatelski „Solidarność”: Maria Bulzak, Wiesław Czeladka, Andrzej Czerwiński, Henryk Ferenc, Barbara Godfreyow, Adam Grzesiak, Jerzy Gwiżdż, Henryk Janusz, Bożena Jawor, Zbigniew Kowal, Ludomir Krawiński, Teresa Krzak, Andrzej Kulig, Adam Leśniak, Anna Lipińska-Zwolińska, Władysław Mikulec, Wojciech Merklejn, Andrzej Muzyk, Krzysztof Niewiara, Marek Paperz, Henryk Pawłowski (Maciej Kurp), Piotr Pawnik, Jerzy Rasiński, Marcin Rzeminiński, Józef Stanek, Józef Szy-

mański, Jerzy Ślęzyk, Wojciech Śliwiński, Józef Wójcik, Leszek Zegzda;

Komitet Osiedlowy: Anna Bocheńska; **Konfederacja Polski Niepodległej:** Wojciech Lipka; **Osiedlowa Alternatywa Demokratyczna:** Kazimierz Sas; **Osiedlowe Porozumienie Wyborcze:** Leszek Korzeniowski; **Stronictwo Demokratyczne:** Stanisław Długopolski; **Współdziałanie Mieszkańców Osiedli:** Andrzej Kita.

Przewodniczący: Ludomir Krawiński; **wiceprzewodniczące:** Bożena Jawor i Teresa Krzak.

Przewodniczący Rady Miasta



Ludomir Krawiński



Maciej Kurp



Jerzy Wituszyński



Grzegorz Dobosz



Jacek Chronowski



Piotr Pawnik



Piotr Lachowicz



Artur Czernecki

W trakcie kadencji H. Pawłowskiego (zrezygnował z mandatu radnego po objęciu posady w Dyrekcji Generalnej PKP) zastąpił Maciej Kurp.

1994–1998

KPN i Nowosądeckie Porozumienie Patriotyczne: Antoni Rączkowski, Barbara Sochańska; **Lista Samorządowa Zarządów Osiedli:** Stanisław Fecko, Aleksandr Habela; **Sądecka Koalicja Samorządowa „Mała Ojczyzna”:** Rudolf Borusiewicz, Józef Hojnor, Teresa Krzak, Marian Kulig, Maciej Kurp, Marek Paperz, Krzysztof Szkaradek, Tadeusz Pajor, Marek Poremba, Andrzej Szkaradek, Leszek Zegzda; **Sądeckie Forum Samorządowe:** Andrzej Czerwiński, Gabriel Derkowski, Andrzej Kita, Andrzej Muzyk, Zbigniew Skrzypiec, Maciej Wąsowski, Jerzy Wituszyński, Dariusz Opatek; **Sojusz Lewicy Demokratycznej:** Tadeusz Jabłoński, Stanisław Kaim, Kazimierz Kowalski, Kazimierz Sas, Edward Sawicki, Józef Antoni Wiktor; **Związek Sądeczan:** Jan Budnik, Stefan Chomoncik, Stanisław Długopolski (Zbigniew Racoń), Bożena Jawor, Alojzy Hojdyś, Antoni Malczak, Aleksandra Martuszevska, Władysław Mikulec, Antoni Papież, Stanisław Szafran (Stanisław Poręba), Tadeusz Wolak.

Przewodniczący Maciej Kurp; **wiceprzewodniczący:** Bożena Jawor, Teresa Krzak, Stefan Chomoncik, Jerzy Wituszyński.

25 sierpnia 1994 r. z mandatu radnego zrezygnował dr Stanisław Długopolski (zastąpił go 6 września Zbigniew Racoń). 31 stycznia 1997 r. zmarł radny Stanisław Szafran (artysta plastyk), którego zastąpił w RM Stanisław Poręba, właściciel znanego zakładu mięsno-wędliniarskiego.

1998–2002

Akcja Wyborcza Solidarność: Rudolf Borusiewicz, Stefan Chomoncik, Bożena Jawor, Józef Hojnor, Ludomir Krawiński, Teresa Krzak, Władysław Mikulec, Arkadiusz Mularczyk, Henryk Najduch, Franciszek Niemiec, Ryszard Nowak (Wiesław Piprek), Piotr Pawnik, Marek Poremba, Krystyna Uczkiewicz, Maciej Wąsowski, Jerzy Wituszyński, Leszek Zegzda; **Sojusz Lewicy Demokratycznej:** Kazimierz Cabak, Stanisław Kaim, Kazimierz Kowalski, Dominika Kroczyk, Józef Nowak, Marek Oleksiński; **Stowarzyszenie Nowy Sącz 2000:** Jan Budnik, Jerzy Gwiżdż, Henryk Kaczmarek, Zofia Pieczkowska, Jacenty Piętka; **Wspólnota Sądeczan:** Józef Bocheński, Teresa Cabała, Elżbieta Chowanec, Andrzej Czerwiński (Je-

rzy Liber), Grzegorz Dobosz, Józef Gryźlak, Mieczysław Gwiżdż, Artur Król, Janusz Kwiatkowski, Andrzej Muzyk, Antoni Rączkowski, Zbigniew Skrzypiec.

Przewodniczący Jerzy Wituszyński; **wiceprzewodniczący**: Bożena Jawor, Teresa Krzak, Rudolf Borusiewicz.

W 2001 r. w związku z wyborem Andrzeja Czerwińskiego i Ryszarda Nowaka do Sejmu RP ich miejsca w Radzie zajęli Jerzy Liber (Wspólnota Sądeczan) i Wiesław Piprek (AWS).

2002–2006

Dobra Rada: Teresa Cabała, Zofia Pieczkowska (Marek Oleniacz); **Liga Rodzin Polskich**: Jacek Chronowski, Artur Czernecki, Tadeusz Nowak, Andrzej Ślusarek; **Mała Ojczyzna**: Józef Hojnor, Maciej Kurp, Piotr Pawnik; **Porozumienie Sądeckie**: Józef Bocheński, Elżbieta Chowaniec, Grzegorz Dobosz, Janusz Kwiatkowski, Jan Opiło, Antoni Rączkowski, Zbigniew Skrzypiec (Józef Gryźlak), Robert Sobol, Jerzy Wituszyński; **Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy**: Kazimierz Cabak, Marian Farun, Stanisław Kaim (Stanisław Zelek), Józef Antoni Wiktor (Marian Ludkowski); **Twoje Miasto**: Jerzy Gwiżdż (Bożena Jawor II).

Przewodniczący: Grzegorz Dobosz; **wiceprzewodniczący**: Kazimierz Cabak, Artur Czernecki, Robert Sobol.

Wybory prezydenckie I tura

Andrzej Czerwiński (Porozumienie Sądeckie, czyli PO i PiS) – 8 657 (29,52 proc.), **Józef Antoni Wiktor** (rekomendowany przez SLD–UP) – 5 017 (17,10 proc.), **Zofia Pieczkowska** (Dobra Rada) – 3 898, **Jerzy Gwiżdż** (Twoje Miasto) – 3 866, **Bożena Jawor** (Komitet Obywatelski Mała Ojczyzna) – 3 780, **Krystyna Zając** (Liga Polskich Rodzin) – 1 592, **Mieczysław Gwiżdż** (Sądeczanie Razem) – 1 134, **Zofia Pawłowska-Nowak** (Samoobrona RP) – 754, **Janusz Gumularz** – 626.

II tura – 10 listopada 2002

frekwencja – 35,02 proc.

Józef Antoni Wiktor – 11 890 (54, 18 proc.)

Andrzej Czerwiński – 10 054 (45,81 proc.)

W związku z ustawowym zakazem jednoczesnego pełnienia funkcji radnego i prezydenta miasta w miejsce Józefa Wiktora mandat radnego przypadł Marianowi Ludrowskiemu (SLD–UP), a wiceprezy-

dentów Zofię Pieczkowską i Stanisława Kaima zastąpił działacze z drugiej linii: Marek Oleniacz (Dobra Rada, 69 głosów) i Stanisław Zelek (SLD–UP, 254 głosów). Z mandatu radnego po kilku miesiącach zrezygnował też Zbigniew Skrzypiec, a jego miejsce w radzie zajął Józef Gryźlak (Porozumienie Sądeckie). W grudniu 2003 r. po objęciu stanowiska prezesa Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej – spółki komunalnej – wygasł mandat Jerzego Gwiżdża, w jego miejsce w skład RM weszła Bożena Jawor (imię i nazwisko identyczne jak długoletniej radnej, obecnej wiceprezydent miasta).

18 grudnia 2003 r. na wniosek nowo zawiązanego Klubu Radnych Prawica z funkcji wiceprzewodniczącego ustąpił Artur Czernecki.

22 marca 2005 r. Grzegorz Dobosza (odwołanego 15 marca) na funkcji przewodniczącego Rady Miasta zastąpił Jacek Chronowski (b. Klub Radnych LPR), przedsiębiorca z branży piekarniczej (zakład w Łabowej).

Kolejnym, trzecim przewodniczącym w tej kadencji, od 28 kwietnia 2006 r., został Piotr Pawnik. Nową wiceprzewodniczącą (na kilka miesięcy), w miejsce Roberta Sobola, została wtedy Teresa Cabała.

2006–2010

Prawo i Sprawiedliwość: Stefan Chomonicz, Artur Czernecki, Bożena Jawor, Barbara Jurowicz, Teresa Krzak, Janusz Kwiatkowski, Ryszard Nowak, Jacency Piętka, Jerzy Wituszyński, Krzysztof Żyłka; **Platforma Obywatelska**: Józef Bocheński, Teresa Cabała, Elżbieta Chowaniec, Grzegorz Dobosz, Piotr Lachowicz, Jan Opiło, Antoni Rączkowski; **Porozumienie Sądeckie**: Józef Gryźlak, Józef Hojnor, Robert Sobol; **Sądecki Dialog**: Jerzy Gwiżdż, Zofia Pieczkowska (potem niezrzeszona); **Lewica i Demokraci**: Kazimierz Sas.

Przewodniczący: Piotr Lachowicz; **wiceprzewodniczący**: Teresa Cabała, Robert Sobol, Grzegorz Dobosz.

Od czerwca 2007: **przewodniczący** Artur Czernecki; **wiceprzewodniczący**: Stefan Chomonicz i Jerzy Wituszyński.

Wybory prezydenckie I tura

Ryszard Nowak (PiS) – 10 129 (33 proc.); **Piotr Lachowicz** (PO) – 8 409 (27 proc.); **Jerzy Gwiżdż** (Sądecki Dialog) – 5 836 (19 proc.); **Kazimierz Sas** (Lewica i Demokraci) – 4 291 (16 proc.); **Jacek**

Chronowski (ChRS) – 1 449 (5 proc.)

II tura

Ryszard Nowak – 12 670

Piotr Lachowicz – 12 623

W wyniku wygrania wyborów prezydenckich Ryszarda Nowaka zastąpił w Radzie Miasta Józef Kaczmarczyk (PiS), a miejsca powołanych na stanowiska wiceprezydentów Bożeny Jawor i Jerzego Gwiżdża zajęli: Grzegorz Mądry (PiS) i Bogumiła Kałużny (Sądecki Dialog).

Personalia w statystyce

Personalny bilans dwudziestu lat nowosądeckiego samorządu:

- **pięciu prezydentów:** Jerzy Gwiżdż (1990–1994) Andrzej Czerwiński (1994–2001), Ludomir Krawiński (2001–2002), Józef Antoni Wiktor (2002–2006), Ryszard Nowak (od 2006);
- **dziesięciu wiceprezydentów:** Marian Cycoń (1990–1995), Piotr Pawnik (1990–1994 i 1998–2002), Leszek Zegzda (1993–2002), Rudolf Borusiewicz (1994–1996), Andrzej Kita (1995–1997), Ludomir Krawiński (1998–2001), Zofia Pieczkowska (2002–2006), Stanisław Kaim (2003–2006), Bożena Jawor (od 2006), Jerzy Gwiżdż (od 2006);
- **trzy siedmioosobowe zarządy miasta (od 2002 zastąpione jednoosobowym urzędem prezydenta):** 1990–1994: Jerzy Gwiżdż, Marian Cycoń, Piotr Pawnik, Leszek Zegzda, Władysław Mikulec, Krzysztof Niewiara, Andrzej Muzyk; 1994–1998: Andrzej Czerwiński, Rudolf Borusiewicz, Marian Cycoń (od 1995 Andrzej Kita), Leszek Zegzda, Antoni Malczak, Władysław Mikulec, Andrzej Muzyk; 1998–2002: Andrzej Czerwiński (do 2001), Ludomir Krawiński, Piotr Pawnik, Leszek Zegzda, Władysław Mikulec, Andrzej Muzyk, Ryszard Nowak (do 2001);
- **siedmiu przewodniczących Rady Miasta:** Ludomir Krawiński (1990–1994), Maciej Kurp (1994–1998), Jerzy Wituszyński (1998–2002), Grzegorz Dobosz (2002–2005), Jacek Chronowski (2005–2006), Piotr Lachowicz (2006–2007), Artur Czernecki (od 2007);
- **dziesięciu wiceprzewodniczących Rady Miasta:** Bożena Jawor (1990–2002), Teresa Krzak (1990–2002), Stefan Chomonicik (1994–2002 i od 2007), Jerzy Wituszyński (1994–1998 i od 2007), Rudolf Borusiewicz (1998–2002), Kazimierz Cabak (2002–2006), Robert Sobol (2002–2006 i 2006–2007), Artur Czernecki (2002–2003), Teresa Cabała (2006 i 2006–2007).



Wiesław Basta

- **sześciu radnych, którzy zostali posłami:** Kazimierz Sas (1993–2005), Jerzy Gwiżdż (1993–2001), Andrzej Szkaradek (1997–2001), Andrzej Czerwiński (od 2001), Ryszard Nowak (2002–2005), Arkadiusz Mularczyk (od 2005);
trzech radnych, którzy zostali radnymi wojewódzkimi (do sejmiku województwa małopolskiego): Kazimierz Sas (1998–2002), Andrzej Szkaradek (1998–2002) i Leszek Zegzda (od 2002);
- **jeden radny** – wicemarszałek Małopolski: Leszek Zegzda (od 2007);
- **dwudziestu rekordzistów, którzy po wielokroć zyskiwali zaufanie w swoich okręgach wyborczych, m. in.:** Józef Bocheński (od 1998), Kazimierz Cabak (1988–1990 i 1998–2006), Teresa Cabała (od 1998), Stefan Chomonicik (1994–2002 i od 2006), Elżbieta Chowaniec (od 1998), Andrzej Czerwiński (1990–2001), Grzegorz Dobosz (od 1998), Józef Gryźlak (od 1998), Jerzy Gwiżdż (1994–1998, 1998–2002 i 2006), Józef Hojnor (od 1994), Bożena Jawor (1990–2002 i 2006), Teresa Krzak (1990–2002 i od 2006), Janusz Kwiatkowski (od 1998), Władysław Mikulec (1990–2002), Andrzej Muzyk (1990–2002), Antoni Rączkowski (od 1994), Leszek Zegzda (1990–2002), Piotr Pawnik (1990–1994 i 1998–2006), Zofia Pieczkowska (od 1998–2002, 2002 i od 2006), Jerzy Wituszyński (od 1994).;
- **dwóch byłych wojewodów:** Józef Wiktor (1994–1998) i Marek Oleksiński (1998–2002) – w gronie rajców;
- **dwie (tylko) kobiety w ścisłym kierownictwie władz wykonawczych** – wiceprezydenci: Zofia Pieczkowska (2002–2006) i Bożena Jawor (od 2006);
- **dwadzieścia budżetów miasta przygotowanych od 1990 r. do 2010 r. – mimo zmieniających się rządów w ratuszu – przez jednego i tego samego skarbnika:** Jadwigę Kusiak...

Rada i Zarząd Powiatu Nowosądeckiego



1998–2002

Wiesław Basta, Emil Bodziony, Krzysztof Bodziony, Józef Broński, Stanisław Chronowski, Marian Cycoń, Jan Duda (przewodniczący), Jan Dziedzina, Antoni Fyda, Władysław Głowczyk, Józef Głód, Jan Golba, Edward Golonka, Jan Golonka, Stanisław Golonka, Bogdan Gołyźniak, Stanisław Gumulak, Tadeusz Jasiński, Czesław Jeleń, Władysław Kania, Franciszek Kantor, Mieczysław Kiełbasa, Stanisław Kiełbasa, Antoni Koszyk, Bogusława Kozłowska, Józef Krok, Piotr Krok, Władysław Kulpa, Stanisława Kuziel, Adam Mazur, Franciszek Młynarczyk, Krzysztof Michalik, Stanisław Michalik, Józef Mokrzycki

(wiceprzewodniczący), Adam Moskała, Paweł Motyka, Helena Mróz, Jan Oleksy, Włodzimierz Oleksy, Zygmunt Opiło, Zygmunt Paruch, Edward Paszek, Zbigniew Piekarski, Bogusława Pietrzak, Marek Pławiak, Ryszard Poradowski, Maria Ruśniok, Marian Ryba, Jan Smoleń (wiceprzewodniczący), Stanisław Sułkowski, Józef Spiechowicz, Maciej Szuflicki, Andrzej Szymczyk, Józef Tobiasz, Bronisław Turek, Stanisław Węglarz, Zbigniew Wojewoda, Tomasz Zając, Andrzej Ziemia, Józef Zygmunt.

Zarząd Powiatu: starosta Jan Golonka, wicestaro-

sta Krzysztof Michalik, członkowie: Zygmunt Paruch, Marek Wójcik, Józef Zygmunt.

2002–2006

Wiesław Basta (przewodniczący), Józef Broński, Cezary Burtak, Jan Dziedzina, Tadeusz Frączek, Józef Głód, Jan Golonka, Jadwiga Grądalska, Józef Krok (wiceprzewodniczący), Adam Mazur, Krzysztof Michalik, Józef Mokrzycki, Waldemar Olszyński, Zygmunt Paruch, Dariusz Reško, Edward Rodak, Maria Ruśniak, Bogdan Serwiński, Anna Sudyka, Stanisław Sułkowski, Zenon Szewczyk, Stanisław Śmierciak (wiceprzewodniczący), Józef Świgut, Julian Wajda, Stanisław Wanatowicz, Marian Zaremba, Józef Zygmunt.

Zarząd Powiatu: starosta Jan Golonka, wicestarosta Mieczysław Kiełbasa, członkowie: Krzysztof Michalik, Zygmunt Paruch, Józef Zygmunt.

2006–2010

Wiesław Basta, Krzysztof Bodziony, Józef Broński, Cezary Burtak, Krzysztof Cycoń, Jan Dziedzina (wiceprzewodniczący), Tadeusz Frączek, Józef Głód, Jan Gomółka, Jerzy Górka (wiceprzewodniczący), Jaro-



Powiat nowosądecki

Samorzady
Sądeckie

sław Gliński, Mieczysław Kielbasa, Piotr Kocańda, Marian Kuczaj, Marek Kwiatkowski, Danuta Lelito, Adam Mazur, Zbigniew Miłkowski, Stanisław Mrzygłód, Krzysztof Nowak, Waldemar Olszyński, Zygmunt Paruch, Ryszard Poradowski, Józef Pyzik, Zenon Szewczyk, Józef Świgut, Stanisław Wanatowicz (przewodniczący), Stanisław Węglarz, Józef Zygmunt (Krystyna Baran, od 1 lutego 2010).

Zarząd Powiatu: starosta Jan Golonka, wicestarosta Krzysztof Michalik, członkowie: Józef Broński, Waldemar Olszyński, Józef Zygmunt (do 1 lutego 2010), zrezygnował z funkcji członka zarządu i mandatu radnego po objęciu stanowiska dyrektora Sądeckiego Pogotowia Ratunkowego.

Powiat poprzedziła Strefa

Uruchomienie powiatu nowosądeckiego poprzedziła Sądecka Miejska Strefa Usług Publicznych, czyli powiat pilotażowy, który działał od 1 stycznia 1997 do 31 grudnia 1998. Trzy gminy (Gródek n. Dunajcem, Korzenna i Lososina Dolna) do Strefy nie przystąpiły. Organem uchwałodawczym było Zgromadzenie Strefy, w którego skład wchodził: prezydent No-

wego Sącza, burmistrzowie i wójtowie gmin będący członkami Strefy oraz po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez każdą z 14 miejskich i gminnych rad.

Przewodniczącym zarządu Strefy był Rudolf Borusiewicz (Nowy Sącz), wiceprzewodniczącym – Jan Golonka (Łącko), a członkami – Bogdan Gołyźniak (Grybów), Czesław Jung (Krynica), Jan Kulpa (Nowojowa), Zbigniew Piekarski (Chełmiec), Kazimierz Siedlarz (Kamionka Wielka). Przewodniczącym Zgromadzenia Strefy był Marian Cycoń (Stary Sącz), zastępcą – Józef Zygmunt (Chełmiec).

W opinii inicjatorów eksperymentu strefowy zdał egzamin, ułatwiając – poprzez zdobyte doświadczenia – start w reformę samorządową od 1 stycznia 1999. Cieniem na dwuletniej działalności Strefy położyło się pozostałe po niej zadłużenie – 7,5 mln zł, wynikające ze zbyt małych subwencji przekazanych na zadania zlecone przez rząd. Przez wiele miesięcy Skarb Państwa odmawiał przejęcia tych długów (zobowiązań należnych np. firmom dostarczającym opał, szkołom prywatnym etc.).

Fundacja Sądecka – uczy, pomaga, promuje

Ponad 2,6 mln zł wypłaconych od 1992 do 2010 roku w postaci stypendiów 4554 uczniom z naszego regionu – to efekt działania Funduszu Stypendialnego im. Braci Potoczków. Programu na rzecz uzdolnionej młodzieży z niezamożnych rodzin, który powstał przy Fundacji Sądeckiej. A nie jest to jedyne dzieło FS. Akcja „Serce Sercu” to prowadzona przed Bożym Narodzeniem zbiórka żywności dla potrzebujących rodzin. Natomiast pod hasłem „Lato Wiejskich Dzieci” organizowane są nieodpłatne kolonie dla młodzieży. Z pomocy w każdej z tych dwóch akcji skorzystało już prawie 10 tys. mieszkańców.

Z inicjatywy FS powstało Stowarzyszenie Kasa Wzajemnej Pomocy. Skupia około 4500 członków, zrzeszonych w 49 kołach gminnych, którzy korzystają z nieoprocentowanych pożyczek.

Począwszy od 1998 roku FS urządza plebiscyt „Sądeczanin Roku”, promujący osoby zasłużone dla lokalnych środowisk. Nominują ich lokalne organizacje, a tytuły otrzymali dotychczas: Barbara Szarota, ks. Prałat Stanisław Lisowski, ks. Mieczysław Czekaj, Wiesław Czop,



Kapituła Funduszu Stypendialnego im. Braci Potoczków

Ryszard Florek, ks. Janusz Szczypka, gen. Zygmunt Staniszewski, Krzysztof Mączka, Piotr Drożdżik, dr. Anna Szczepanik – Dziadowicz oraz Ryszard Nowak.

Przy fundacji zawiązało się i korzysta z jej wsparcia Stowarzyszenie Św. Floriana oraz Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Sądeckiej, które działa dopiero 5 lat a skupia 80 procent sołtysów z powiatu nowosądeckiego i zabiega o należne im miejsce w hierarchii ustroju samorządowego.

Od 2007 r. FS organizuje też seminaria pod hasłem „Sądeckie spotkania z historią”.

Fundacja Sądecka powstała 5 lutego 1992 r. w Nowym Sączu z inicjatywy grupy działaczy NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych, skupionych wokół ówczesnego posła na Sejm RP Zygmunta Berdychowskiego, który do dziś piastuje funkcje prezesa FS. Działacze chcieli pomóc sądeckiej wsi w trudnym czasie budowania gospodarki rynkowej. Z biegiem czasu fundacja wyrosła na znaczącą i rozpoznawalną instytucję o znaczeniu ponadregionalnym.

Prowadzi działalność oświatową, szkoleniową i charytatywną, promuje Sądecką oraz samorządność, kształtuje postawy obywatelskie. Współpracuje z samorządami, administracją rządową, szkołami, parafiami, stowarzyszeniami i klubami sportowymi. Partnerem FS jest Instytut Studiów Wschodnich w Warszawie, organizator Forum Ekonomicznego w Krynicy Zdroju.

FUNDACJA SĄDECKA

33-300 Nowy Sącz, ul. Głowackiego 34a

Telefony: 18 441 45 44 i 441 00 11

Telefon/fax: 18 441 42 12

Adres e-mail: biuro@fns.pl



Gala „Sądeczanina Roku 2009”

SĄDECZANIN, czyli gorące newsy, teraźniejszość, przyszłość ale też historia naszej „małej ojczyzny”

Sadeczanin
SĄDECKI PORTAL INFORMACYJNY



Sport

Szukaj



Kolejny bieg o Grand Prix Sądeczanina, start godz. 16.00

W środę (10 listopada) odbędzie się kolejna impreza biegowa, druga edycja Grand Prix Sądeczanina. Tym razem miejscem spotkania będzie Stary Sącz. Start wyznaczono na godz. 16.00 przed papieskim ołtarzem. Wcześniej o godz. 14.00 w Diecezjalnym Centrum Pięlizmowania odbędzie się dyskusja pt. „Rozmowy o sporcie na Sądecku”, a gościem będzie poseł Ireneusz Raś, zastępca przewodniczącego Komisji Sejmowej Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki.

Najnowsze wiadomości

Słowacy rywalizują za mocni dla zaków młodszych z Krynicy
Juniorzy starsi Sandecji na ósmym miejscu po rundzie jesiennej
Juniorzy młodszy Sandecji wiceliderem po rundzie jesiennej
Sandecja i Limanowa najbliższe awansu po rundzie jesiennej
Kolejny bieg o Grand Prix Sądeczanina, start godz. 16.00

Najczęściej czytane

Sądecy koszykarze STS Wikar rozgromili Glimar w Gorlicach
Kalendarz sportowy: piłka ręczna, piłka siatkowa i koszykówka
Olimpia/Sadeczanin pokonała MKS Beskid w derbach Nowego Sącza
ŁKS wygrał z Sandecją (z dużą pomocą sędziego), punkty uciekły
Dawid Janczyk wrócił z Belgii do Polski i trenuje w Legii

LEKKOATLETYKA

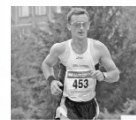


Już za kilkanaście dni kolejna impreza biegowa Sądeczanina

- Zapraszamy wszystkich chętnych, by razem pożytecznie spędzić czas na 10 listopada w okolicy Ołtarza Papieskiego – mówi Zygmunt Berdychowski, szef rady Programowej Forum Ekonomicznego, maratończyk

- Jest to środa po południu, a trasa została wyznaczona wokół starosądeckich Błoni. Jestem przekonany, że będzie fajnie. Z każdym tygodniem przybywa biegaczy, a nasza impreza staje się coraz popularniejsza, tak jak piątkowe bieganie. Start wyznaczono na godz. 16.00. Biuro zawodów będzie się znajdować w Centrum Pięli...

LEKKOATLETYKA



Maraton uczy pokory

Biegacz truchtający poboczem drogi, to zwykły widok w Rytrze. Miejsce to ma na najwięcej maratończyków w Polsce w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W liczącym 3700 mieszkańców Rytrze jest 14 czynnych maratończyków, startujących systematycznie w biegach maratońskich w kraju i zagranicą. Kilkudziesięciu rytrzan biega rekreacyjnie na długich dystansach. Obecnie Rytro przygotowuje się do przyjęcia w dniu 22 czerwca br. uczestników III Międzynarodowego Maratonu Wyszehradzkiego. Zawodnicy będą mieli do pokon...

NARCIARSTWO

Chcesz się szybko dowiedzieć, co dzieje się na Sądecku? Wejdź na portal www.sadeczanin.info!

To najszybszy serwis informacyjny w regionie, prezentujący codziennie kilkadziesiąt informacji na temat samorządów, gospodarki, sportu, kultury, edukacji, działań policji, straży pożarnej i granicznej oraz wszelkie aktualności z regionu Sądecki, a coraz częściej – także z Ziemi Limanowskiej i Ziemi Gorlickiej. Portal rozwija się w ekspresowym tempie, osiągając już kilkanaście tysięcy wejść dziennie a liczba ta stale rośnie! Portalem kieruje znany sądecki dziennikarz Piotr Gryźlak.

Pragniesz fascynującej lektury, pogłębionych informacji, reportaży, felietonów, wywiadów, publicystyki, także historycznej? Kup miesięcznik „Sądeczanin”! Pismo ukazuje się od stycznia 2008 roku, tytułem i winietą nawiązującą do nowosądeckiego magazynu ukazującego się na początku XX wieku. „Sądeczanin” jest piśmie apolitycznym. Co miesiąc oferuje 100 ilu-

strowanych stron, wypełnionych sprawami bliskimi mieszkańcom Sądecki. Pokazuje ludzi zasłużonych dla regionu, promuje wartościowe przedsięwzięcia, nagłaśnia ważne akcje i konferencje. Wiele newsów ukazujących się w portalu Sadeczanin.info znajduje później rozwinięcie na łamach miesięcznika. W „Sądeczaninie” nie ma tematów tabu, ale też pismo stroni od taniej sensacji, starając się przede wszystkim pokazywać dobro dokonujące się na Sądecku i wyzwania stojące przed jej mieszkańcami.

„Sądeczanina” redagują doświadczeni sądecki dziennikarze, funkcję redaktora naczelnego pełni Henryk Szewczyk.

Wydawcą portalu i miesięcznika jest Fundacja Sądecka.

KONTAKT Z REDAKCJĄ:

Telefony: 18 441 45 44 lub 18 441 00 11

Tel./fax 18 441 42 12

e-mail: redakcja@sadeczanin.info